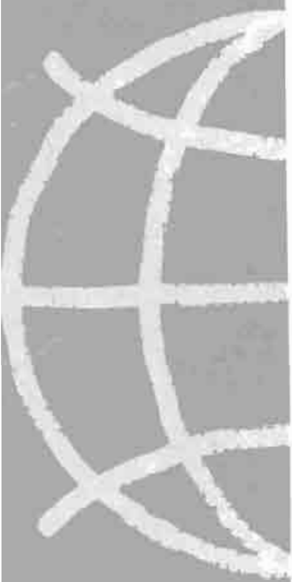

dünyaya bakış

Aylık Sosyalist Çeviri Dergisi

Fiyatı 1500 TL. *(KDV Dahil)*

AĞUSTOS 1988

4

dünyaya bakış

Aylık
Sosyalist
Çeviri
Dergisi

Dünyaya Bakış, Aylık Sosyalist Çeviri Dergisi
Sahibi: Haziran Basım Yayın ve Ticaret A.Ş. adına Şefik Çalık □ **Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:** Zeki Demirhisar □ **Yönetim Yeri:** Piyerloti Cad. Dostluk Yurdu Sok. No.8 Selimbey İş Hanı, K.2 Çemberlitaş-İstanbul □ **Dizgi:** EKOL/Basın Yayın Tanıtım □ **Kapak Baskı:** Kent Basımevi □ **İç Baskı:** Anıl Ofset □ **Dağıtım:** Hürriyet Holding A.Ş.
Abone Koşulları: (Yurtiçi) 6 aylık 7000 TL., 1 yıllık 14.000 TL.; (Yurtdışı) 6 aylık 20 DM, 1 yıllık 40 DM
Hesap No: 2933 Yapı ve Kredi Bankası, Çemberlitaş Şubesi/İstanbul
Döviz Hesap No: 30100/30498 TC. Ziraat Bankası Çemberlitaş Şubesi-İstanbul

İÇİNDEKİLER

ŞEMALARDAN DAHA UZAK, YAŞAMA DAHA YAKIN

Leninci Oğretinin Güncelliği

Hariloas FLORAKIS
Yunanistan Komünist Partisi (YKP) MK Genel Sekreteri

Biz komünistler, kendi tarihsel görevimizi yerine getirmek ve devrimci kuşakların kendilerini adadıkları amaçlara ulaşmak için zorunlu ve olanaklı olan herşeyi yapıyor muyuz? Yığınlar için, onların çıkarlarını dile getirip korunması için çağımızın gerektirdiği bir biçimde mi savaşıyoruz? Doğru bir yolda mı yürüyoruz?

Bu yıl, Yunanistan Komünist Partisi'nin (YKP) 70. kuruluş yılını karşılarken, önümüze bu soruları koyuyoruz.

YKP'yi ülkenin güncel sorunlarının çözümünden ayırmayan herkesin bizden beklediği gibi, kendimizi ham hayallerle avutmaya kalkışmadan, başarıları olduğu gibi, hataları da soğukkanlı değerlendirerek, bu soruları dürüstçe ve sorumlu bir tarzda yanıtlayabilmek için, bu yıl Nisan ayında 118. doğum yılını kutladığımız V.I.Lenin'e yeniden dönüyor, eylemlerimizi, savaşımımızın strateji ve taktiğini onun öğretisinin kıstaslarına vuruyoruz.

Lenin'e Giden Yol

Tarihsel deneyim ve savaşımın çağdaş pratiği Lenin'in fikirlerinin ve davasının komünist hareketin tüm gelişmesi, onun başarı ve yenilgileri, toplumsal ilerlemedeki yeri ve rolü üzerinde, şu veya bu biçimde ne denli ardıcıl bir biçimde simgeleşmesine bağlı olduğunu ve ilerde de bağlı olacağını gösteriyor. Başka türlü de olamaz, çünkü bizzat Leninizm, uluslararası işçi sınıfının yeni tarihsel koşullardaki gereksinimlerini dile getiren, onun devrimci öncüsü olan komünist partilerin kurulmasını esinlendiren Marksizmin bir devamı ve gelişmesi olarak ortaya çıkmıştır.

K.Marks ve F.Engels'in teorik kazanımları, Lenin'in bu kazanımları yaratıcı biçimde geliştirmesi sırasında tam olarak korunmuştur. Ama Lenin bunları mekanik bir biçimde yinelememiş, tersine, yeni düzeydeki somut gerçekliğin analizinde yeniden üretmiş ve *Marksizmi daha yüksek bir aşamaya yükselterek,* 20. yüzyılın sosyal

devrimlerinin köklü sorunlarına yaratıcı bir yanıt vermiştir. O, Marksist diyalektik yöntemini geliştirmiş, Marksizmin felsefe, ekonomi-politik, bilimsel sosyalizm gibi tüm temel bileşenlerini yeni ilkesel durumlarla zenginleştirmiştir. Lenin'in, getirdiği yenilikler dışında bir Marksizm yoktur ve olamaz. Leninizm çağımızın Marksizmi ve işçi sınıfının enternasyonalist öğretisidir. Lenin, tüm ülkelerin devrimcilerini emperyalizm ve sosyalist devrimler, yeni tip parti konseptleri, proletaryanın sınıfsal bağlaşıkları, sosyal ve ulusal kurtuluş arasındaki bağlar, sosyalizm kuruculuğu teorisi üstüne öğretiyle silahlandırılmıştır.

Bunlar hiç de soyut doktrinler değildir. Tüm Leninci ilkeler, 1917 Ekim Devrimi'nin de aralarında olup en büyük yeri tuttuğu sınıf savaşları sınavlarından geçmiştir. Bununla birlikte, çok kısa bir süre içinde kendi bağımsız uluslararası hareketini oluşturan devrimci işçi partilerinin doğması, yalnızca teorik önkoşullar tarafından değil, pratik önkoşullar tarafından da hazırlanmıştır.

Kasım 1918'de kurulan partimiz de, bunun kollarından biridir. O günün koşullarında Yunan komünistleri, kendi örgütlerini, Leninci öğretinin ilkelerine yanıt veren, yeni tip bir parti olarak kurmaya ve geliştirmeye çalışmışlardır. YKP Yürütme Kurulu, dünya devrimlerinin yöneticisinin ölümünün birinci yılında emekçilere "Lenin Öldü, Leninizm Yaşıyor" başlığı altında bir çağrıyla seslendi. Yunan komünistleri bu çağrılarında, Leninci ilkelere bağlılıklarını kanıtlıyorlardı. Bu bağlılık bugün de değişmemiştir. Biz Leninciler, konumlarımızı koruyoruz,yerimizde duruyoruz ve karşıtlarının tüm küstahlıklarına, sahtekârlıklarına ve her yönden gelen saldırılara karşın, bunlardan vazgeçmeyeceğiz. Leninizmden her uzaklaşma çok büyük kurbanlar aldı ve bize çok pahalıya mal oldu.

Leninizme giden yol zordu, dikenliydi. Parti, Leninizmin genel ilkelerinin devrimci savaşımın sorunlarının çözümüne giden yolda sihirli bir anahtar olmadığını, ancak çok sonraları kavrayabildik. Bunlar, ancak, somut durumun somut analizine hizmet ettikleri zaman etkili oluyorlar, tersi durumlarda ise birer dogmaya dönüşebiliyorlardı. Lenin, teorinin temel ölçütü "toplumsal-ekonomik gelişmenin gerçek süreçleriyle uyumlu tutulduğu"(1) zaman dogmatizmin olanaksız olacağına işaret ediyordu. Başlangıçta Yunan komünistleri, "şemaları yaşama uygun duruma getirecek"(2) bir tutum içinde hareket edecekleri yerde, tersine önceden saptanan yaygın şemaları alelacele kanıtlama çabasıyla, çoğu zaman, bu ölçütleri görmezlikten gelmişlerdir. O aşamada parti yazınında dogmatik değerlendirmeler ve hazır formüller bulmak olanaklıdır.

Parti, demokratik devrimde geniş bağlaşmalar zorunluluğu üstüne Leninci öğretiyi gereği gibi derinlemesine benimsememiş, toplumsal açıdan, uzun yıllar işçi sınıfının ve bir ölçüde de emekçi köylülüğün sınırlarından dışarı pek çıkmamıştır. Bu ise, uzun yıllar yığınsal bir partisi olamayan YKP'nin saflarının genişlemesini olumsuz bir yönde etkilemiştir.

İlk dönemlerde, burjuva-demokratik devriminin işçi sınıfının önderliğinde sosyalist devrime büyümesiyle ilgili Leninci öğreti çok zayıf kavranmıştı. Oysa, bu teorinin Yunanistan gibi bir ülkenin koşullarında uygulanması çok önemliydi.

---

(1) V.I.Lenin, "Halkın Dostları Kimlerdir ve Sosyal Demokratlara Karşı Nasıl Savaşıyorlar?",**Tüm Yapıtlar**, C.1, s.298.
(2) Bak. "Taktik Üzerine Mektuplar",**Agy.**, C.24, s.46

Bu eksikliklerin ardıcıllıkla ortadan kaldırılmasına 30'lu yılların ortalarında başlandı. *Ve yeniden Leninci kalıta başvurulması, onun yaratıcı ruhunun benimsenmesi bunun temel faktörü olmuştu.*

Uluslararası öğeye de değinmek gerek. 20'li yıllarda uluslararası komünist harekette sekterlik ve dogmatizm çok yaygındı. Komintern'in Yürütme Kurulu'nun 9. Plenumu'nun (1928) yükselttiği ve işçi sınıfının baş düşmanı olarak nitelenen burjuva-demokrat partiler ve sosyal-demokratlarla her türlü ödün ve anlaşma olanaklarını dışlayan "sınıfa karşı sınıf" tezi de buna büyük ölçüde yardım etti.

İşçi sınıfının bağımsız çizgisini koruma gerekçesiyle ileri sürülen benzer düzenlemeler de pratikte, onun politik yaşamda hiçbir etkisi olmayan, kapalı bir örgüt olarak kalmasına yol açmıştır. Dogmatik hatalar, emekçilerin başkaldıran faşist tehlikeye karşı savaşta birleşmesini ciddi bir biçimde engelliyordu. Komünist enternasyonal'in 7.Kongresi (1935) Leninci ilkelere dayanıp ve tüm demokratik güçlerin birleşmesi yollarını göstererek, komünist partilerin faşizme karşı kararlı bir savaşıma hazırlanmasında büyük bir rol oynamıştır.

Deneyimimiz gösterdi ki, dogmatizm yalnızca "sol" için değil, sağ oportünizm için de karakteristik bir özelliktir. Leninci ilkelere dayanan parti, eylemlerinin daha başında, kendisini liberal burjuvaziyi desteklemeye götüren sağ oportünist konseptleri reddederek, doğru bir tutum takındı. Daha sonraki dönemde, "legalizm" eğiliminin (parti için legal durumun" ne pahasına olursa olsun" korunması zorunluluğunu, yasallık ilkesini mutlaklaştıran Marksizm dışı bir anlayışın) üstesinden gelmesi de doğru bir tavırdı. YKP, Lenin'in ölümünden sonra Leninizmi saptırmaya yeltenen Troçkistlere karşı da kesin bir karşılık verdi.

Partimiz, ekmek için, Yunanistan halkının demokratik özgürlükleri için, bağımsız ve gelişen bir ülke için yapılan savaşımda Marksçı-Leninci silahını güçlendirerek, kendi zayıflıklarının, eksikliklerinin, hatalarının üstesinden gelmeyi sağlıyordu. İkinci Dünya Savaşı yıllarında ulusal direnişin doruğuna bu yolla vardık. Yunanistan komünistleri, daha sonra İngiliz-Amerikan emperyalizminin dayattığı iç savaş döneminde, saldırganlara karşı kahramanca savaştılar. Ancak YKP, bu dönemin çelişkili koşullarında başarı sağlayamadı.

Üzerinde kafa yorduğumuzda görülecektir ki, bu aştığımız yol, tüm çelişkilerine ve sapmalarına karşın, hareketimizin tükenmez yaratıcı gücü olan **Leninizmin büyük devrimci potansiyelinin** giderek daha tam olarak ortaya serilmesi yoluydu, yani Lenin'e giden yoldu ve hala da öyle kalıyor. Bu yol, yaşamda her türden dogmalardan uzak olan gerçekliğin öğrenilmesi ve somut koşullara yanıt veren politikanın uygulanması yoludur.

"Omuzlarının Üstünde Kendi Başının Olması"

Dünyanın toplumsal gelişmesinin objektif diyalektiğini yansıtan Leninizm, devrimci teorinin gelişmesinin temeli ve aynı zamanda, bu teorinin yaşama geçmesinin etkin bir faktörüydü ve bugün de öyle kalıyor. Bundan dolayı, toplumsal düşünce tarihinde Lenin'in yeri ve rolü, onun öğretisinin bugünkü ve gelecekteki devrimci kuşaklar için önemi sorunu, ideolojik savaşımın merkezinde yer almaktadır.

Burjuva ideologları ve değişik türden oportünistler Leninizmi çağdaş toplumsal

hareketlerden uzaklaştırmak amacıyla, geçmişte yalnız belli ülkeler ve bölgeler için yararlı olup günümüzde artık geçerli olamayacağını ilan ederek, Leninci kalıtın tarih arşivine kaldırılması için çaba harcıyorlar. Leninizmin karşıtları, onu öncü düşüncenin gelişme süreciyle bağlayan sürekliliği koparmaya, onu önemi geçmiş özel bir tür olay gibi göstererek, Leninci öğretinin uluslararası etkisini sona erdirmeye yelteniyorlar.

Biz, bu tür girişimlere karşı kesin bir savaşım veriyoruz. Leninizmin evrensel-tarihsel önemi, **herhangi bir ülkenin deneyimine, kimi tarihsel kesitlerin özelliklerini genelleştirmesine değil, dünya tarihinin derslerine, çok sayıda ülkenin ve değişik toplumsal güçlerin savaş pratiği temellerine dayanıyor.**

Öğretimiz, devrimci teorinin ilkelerine sürekli bağlılıkla, yaratıcı incelemelerin ve bunların temelindeki sınıf savaşımının uluslararası deneyimiyle, her bir ülkenin kendi deneyiminin getirdiği yeni görüş ve anlayışların birleştiği yolda gelişmiştir. Her bilimsel teori gibi Leninizm de donmuş bir kalıp değildir. Onun içeriği komünist hareketin kollektif düşüncesiyle, devrimci pratiğin ve sosyalizm kuruculuğunun genelleştirilmesiyle sürekli zenginleşiyor.

Leninizm, yalnızca Leninci kalıttan ibaret değildir. Son yıllarda pekçok komünist ve işçi partisinin Leninci öğretinin geliştirilmesi temelinde hazırladığı teorik sonuçlar burada sentezleştirilmiş, değişik ülkelerin ve bölgelerin devrimci hareketlerinin başarıları ve hatalarını içeren deneyimleri burada genelleştirilmiştir. Bu ise, Leninizmin gücünü, onun dünyanın gelişmesi üzerindeki etkisini daha da arttırmıştır.

Tüm kardeş partilerin deneyimlerinin bizim için büyük bir değeri vardır. Bunlardan öğreneceğimiz çok şeyler olduğu görüşündeyiz. Bugün biz, Lenin'in partisinin eylemlerini, onun Sovyet toplum yaşamının devrimci yenilenmesine yönelik çalışmalarını dikkatle izliyoruz. SBKP'nin, bu süreci düşüncedeki dogmatizmin ve hantallığın, politikadaki durgunluğun üstesinden gelmek ve Leninizmi tüm çalışma alanlarında yeniden canlandırmakla ustaca bağlaması biz Yunanistan komünistlerinde büyük bir memnunluk yaratıyor. Bugün Sovyet komünistlerinin yenilenme doğrultusunda yürüttükleri dev çalışmalar bizim için çok öğreticidir. YKP, bunlardan kendi eylemleri için yararlı sonuçlar çıkarmaya çalışıyor.

M.Gorbaçov'un Sovyet komünistlerinin sürekli Lenin'e, onun görüş, ülkü ve ilkelerine başvurdukları, böylelikle de bunların yalnızca saygınlığının tanınmış olmayacağı, aynı zamanda "Leninizmin ruhunun çağdaş koşullarda yeniden ve daha tam olarak canlandırılmasına ilişkin ısrarlı istemlerin" de dile getirileceği biçimindeki sözleri bizde geniş bir yankı buldu. İnanıyoruz ki, SSCB'nde gerçekleşmekte olan yenilenme süreci, Leninci ilkelerin etkisinin yükselmesine yeni bir ivme getirecek, ona yeni taraftarlar kazandıracaktır.

Kötümserlerin ne diyebileceğini iyice kestiriyorum: "Biz komünistler yola gelmeyiz, Leninizmi önce Stalin'e, daha sonra diğer Sovyet yöneticilerine ve şimdi de Gorbaçov'a göre değerlendiriyoruz." Yanıtlayayım: Biz Leninizmi daima Lenin'e göre değerlendirmeye çalıştık. İlkesel konumumuz budur.

Kuşkusuz tek başına bu, diğer ülkeler komünistlerinin olduğu gibi, Yunanistan komünistlerinin de Leninizmi tarihsel benimseme ve uygulama süreçlerindeki tüm karmaşıklığı ve çelişkileri açığa vurmuyor. Daha derin incelemeler gerektiren ve belki de, onun değişik aşamalarının, parti tarihinin başka sorunlarıyla birlikte yeniden gözden geçirilip, değerlendirilmesi görevi önümüzde duruyor. YKP'nin başkalarının de-

neyimini mekanik olarak uygulamaya giriştiği dönemler de olmuştur. Biz hatalarımızı kabul etmekten çekinmiyoruz. Görevimiz, bunları bir daha tekrarlamamaktır. Bu ise, Lenin'in öğretisine bağlı kalarak, Onun, insanın "her ayrı durumu kavrayabilmesi için omuzları üstünde kendi başı olmalıdır"(3) sözlerini anımsamak anlamına geliyor.

Çalışmalarında ülkenin özgül durumundan hareket eden YKP, ulusal özellikleri ve gelenekleri hesaba katıyor. Biz hatalarımızı olduğu gibi, başarılarımızı da soğukkanlı bir biçimde değerlendirmeye, özeleştiri yapmaya, Leninizmin ilkelerinin geçmişte mekanik bir biçimde yorumlanmasının yol açtığı olumsuzluklardan dersler çıkarmaya çalışıyoruz. Yunanistan toplumunun gelişmesinin güncel sorunlarına yanıt vermek için partinin teorik gücünü seferber etmeyi amaçlıyoruz. Karşıtlarımız bizim bu tutumumuzu, ortaya çıkan sorunları kendimize göre çözmeye yönelik çalışmalarımızı çoğu kez diğer partilerin deneyiminden ve özellikle de SBKP'nin bugünkü politikasından uzaklaşma olarak göstermeye yelteniyorlar. Anti-komünistler, kendi kendileriyle çelişkiye düşmüyorlar mı? Elbette düşüyorlar. Ve bu da onların ilkesizliğini bir kez daha kanıtlıyor.

Lenin bizim için bir ikon, onun öğretisi de bir vahiy kitabı değildir. Kararlı Leninciler olmak Leninizmin lafzına köle olmak anlamına gelmiyor, tersine bu bilimsel objektiflik basma kalıp kararlardan cesurca kaçınmayı, eski politik düşünce ve değer klişelerinin kesinlikle yıkılmasını gerektiriyor. Bu, ilkelerden vazgeçmek demek de değildir. **Devrimci teorinin gelişmesi ancak kendi temeli üzerinde;** onun özünü oluşturan genel ilkeler ile, yalnızca belli koşullarda uygulanabilen ve zaman zaman değiştirilmesi gereken somut yöntemler arasındaki farklılıkların ayırdedilebilmesi yeteneği temeli üzerinde olanaklıdır.

Bugün partimizin önünde duran karmaşık sorunların çözümü, onun, yığınların önüne, onların gündelik gereksinimlere ilgi duyan, gerçekçi düşünen ve onları, devrimci bir güç olarak görerek, sosyalizme götüren etkin bir güç gibi çıkabilmesi koşuluna bağlıdır.

Komünistler için bu koşullarda, gösterişli solcu sözler, sosyalizm düşleri görmek de, devrimci ve sosyalist amaçlardan kopuk anlık çıkarların mutlaklaştırılması da, aynı ölçüde tehlikelidir. YKP'nin 1987'de yapılan 12. Kongresi bu tür olumsuz eğilimlerin üstesinden gelinmesi ve hareketimizin pratiğindeki genel ile özelin diyalektiğini komünistlerin derinlemesine benimsemesi gereğine dikkat çekti.

Parti bu Kongre'de ulusal ve uluslararası boyuttaki savaşımın yeni koşullarının analizinin derinleştirilmesi için girişimlerde bulundu. Bu arada Yunanistan komünistleri, dikkatlerini, çağdaş kapitalizmin ekonomik ve toplumsal yapısında ortaya çıkan değişmeler ile, bilimsel-teknik devrimin işçi sınıfı içinde yol açtığı, ancak onun karakterini ve toplumsal rolünü değiştirmeyen, bununla birlikte, yeni yaklaşımların hazırlanmasını da gerektiren değişikliklerle bağlantılı sorunlar üzerinde yoğunlaştırdılar.

Yenilenme Kalıcı Bir Görevdir

Lenin, diyalektik yasaların evrensel bir önem taşıdığını defalarca belirtmiştir. Bunlar,

---

(3) " 'Sol Komünizm' Bir Çocukluk Hastalığı", Agy., C.31, s.68

komünist hareketin gelişme yollarını, onun teori ve pratiğini belirliyor. Aynı zamanda, bizim hareketimizde çelişkiler de vardır. Yeniyle eski arasında bir savaşım veriliyor, gelişmenin yavaşlama dönemlerinin yerini, çöküntüye karşı duran hızlanma alıyor. Duraklamadan kaçınabilmek için, partinin politikasının ve programatik yönelimlerinin değişik koşullara göre sürekli yetkinleştirilmesi gerekiyor.

Leninizmin temeli olan gelişme ve yenilenme ilkeleri, komünistleri, teorik ve pratik çalışmalardaki yeni deneyimleri, yaşamın derslerini kavramaya, geçmişin formüllerine ve şemalarına kapılmadan devrimci bir tarzda düşünmeye ve eyleme geçmeye esinlendirerek, **tarihin dönemeçlerinde** yeni bir güçle ortaya çıkıyor.

Gelişmesinin kritik bir sınırına yükselen Yunanistan toplumu, şimdi tam böyle bir aşamada bulunuyor. Onun önüne, ulusun gelecekteki yazgısını belirleyecek alternatifler çıkmıştır. Ülkenin yaşamı, bundan böyle de iki partili sistemin, PASOK ve Yeni Demokrasi partilerinin politika zincirinde mi kalacak, yoksa sol ve ilerici güçler bu dar çemberi kırarak, sosyalizme yönelik değişiklikler yolunu mu açacaklar? Ülke, yabancı sermayenin, Ortak Pazar'ın uluslarötesi tekellerinin çıkarlarına uyumlandırılan kapitalist pazarın kendiliğindenci güçlerine boyun eğme yolundan mı gitmeye devam edecek, yoksa tekellerin bağımlılık ve keyfilik sistemiyle ilişkilerini keserek, yeni bir gelişme yoluna mı girecek?

Bu keskin ikilemlerin ardında, işsizlik, istihdam, ekonomik durgunluk, yeni teknolojilerin uygulanması, eğitim, sağlık, çevre korunması gibi, Yunanistan'ın genel ekonomik, toplumsal ve kültürel gelişmesiyle bağlantılı, çok sayıda karmaşık sorun duruyor. Bir yanda, emekçilerin güncel gereksinimleri, toplumsal gelişmenin çıkarları ile, diğer yanda, bağımlı tekelci-devlet kapitalizminin bunları yerine getirme yeteneksizliği arasındaki uçurum aşılamıyor, tersine, toplumsal çelişkilerin keskinleşmesi ve ekonomik bunalımın derinleşmesi sonucunda, daha da genişliyor.

Günümüzün gereklerine yanıtı, biz, Leninizme özgü yaratıcı düşünce ve eylem biçimlerinde, savaşımın biçim ve araçlarının yenilenmesinde, bugünkü aşamaya özgü olup, esnek ve doğru taktik ve stratejik çözümler getiren toplumsal değişikliklerde arıyoruz. Burada şöyle sorular ortaya çıkıyor: Teorinin gelişmesinde süreklilik ve yenilenme oranı doğru olarak nasıl saptanabilir? Marksizm-Leninizm'in şu ya da bu saptamasının uygulanma sınırları nerede başlar, nerede biter?

Bu soruların çözümü için doğru yöntemlerin bulunmasına, pratik açıdan güncel ve aynı zamanda, teorik açıdan da kalıcı bir önem taşıyan şeyler(4) belirlenirken tarihsel örneklerle kendisini sınırlamayıp, tersine tüm bu örnekleri derinlemesine çözümleyen Lenin yardım ediyor. O, komünistlere, kendilerini geçmiş deneyimlerin hipnozuna kaptırmamalarını, ama aynı zamanda da bunu değerli bir servet olarak korumalarını öğütlemiştir. Teori ve pratiğin yenilenmesi, bu deneyimi unutturmamalıdır. Tersine, "yeni değişiklikleri hesaba katabilmek için, akıntıya kapılıp eski bagajı dışarı atmadan, deyim yerindeyse, bu değişiklikleri de içine katıp, bunlardan 'yararlanarak', temel olan şeyleri yalnızca teoride değil hem eylem biçimlerinde, hem programda ve hem de politik ilkelerde koruyarak"(5), bu deneyimi diyalektik bir biçimde anlamak gerekir.

---

(4) Bak. "Menşevizmin Bunalımı", **Agy.**, C.11, s.345
(5) "Erkin Toplumsal Yapısı, Perspektifler ve Tasfiyecilik Üstüne", **Agy.**, C.17, s.146

Yenilikçiliği ve sürekliliği uyumlaştırmayı bilmek uluslararası komünist hareketin en iyi geleneklerini, tüm değerli birikimlerini yaratıcı bir biçimde geliştirmek açısından çok önemlidir.

YKP'nin ilerideki eylemlerinin çizgisini, sosyalizm yönelimli demokratik değişiklikler için savaşım oluşturacaktır. Günümüzde her gerçek demokratik ilerleme, değişikliklerle ve sosyalizmle sıkı sıkıya bağlıdır. Demokratik özgürlüklerin geliştirilmesi ve genişletilmesi savaşımı, böylesi yönelimlere götüren en iyi yollardan biridir. Ve tersine, yenilenmede, halkın tüm kazanımlarını demokratik özgürlükler temelinde genişletecek ve reel bir duruma getirecek, emekçilerin yeni haklarını belirleyecek, devlet aygıtının ve tüm toplumsal kurumların demokratikleşmesi yolunu açacak, halkın toplum yönetimine katılımını kesin bir biçimde geliştirecek olan yeni ilerici kurumlar oluşturacaktır.

Yenilenme için eylem yürüten ve gelecekte hükümet erkini gerçekleştirecek olan toplumsal ve politik blokun oluşturulması, bu amaçlara ulaşmanın önkoşuludur. Bu görev ağır bir görevdir, ama bizce, yerine getirilebilir. YKP'nin son kongresinde, bunun çözümünün büyük ölçüde teorimizin gelişmesine, onun her türlü dogmatizmden arındırılmasına, partinin toplumun güncel sorunlarını yaratıcı bir biçimde ve derinlemesine çözümleme yeteneğine bağlı olduğu belirtildi. Biz tüm sol çevrelere, bu sorunlarda diyalogu geliştirme önerisinde bulunduk.

Dünyanın gelişmesindeki değişiklikler öylesine evrenseldir ki, bunlar ciddi olarak yeniden gözden geçirilmeyi, onun yeni yeni öğe ve eğilimlerinin bütünsel olarak değerlendirilmesini, çok-biçimliliği, çelişkileri ve bütünselliği içinde çağdaş dünyanın teorik çözümlenmesinin önemli ölçüde derinleştirilmesini gerektiriyor.

Biz, **nükleer çağda sınıfsal çıkarların ve genel insanlık çıkarlarının derinleştiğinin** tam olarak bilincindeyiz. Bu, yaşamı insana yaraşır bir duruma getirme isteminden, onun kendisini her türlü baskı ve aşağılamaya karşı savaşımda yüceltme isteminden doğan komünist öğretinin hümanist kökeninin geliştirilmesi zorunluluğunu öngörüyor. Çünkü Marksizm-Leninizmin ahlaksal temelini gerçek hümanizm oluşturuyor.

Çağdaş koşullarda barış ve sosyalizmin karşılıklı bağımlılığıyla ilgili Leninci görüşler, hiçbir dönemde böylesine güncel olmamıştı. SBKP, bunlara dayanarak yeni politik düşünce ilkesini ileri sürmüş, nükleer silahsız bir dünyanın kurulması konseptini temellendirmiştir. Nükleer yıkım tehlikesinin ortadan kaldırılması, insanlığın ve onunla birlikte toplumsal ilerleme güçlerinin var olmasının önkoşuludur. Bu, insan eylemlerinin tüm alanlarında atılacak her türden olumlu adımların önkoşuludur.

Kuşkusuz, gezegenimizde barışın sağlanması sınıf savaşımının ortadan kaldırılmasına yol açmayacaktır. O, ne uluslararası alanda, ne de herhangi bir kapitalist ülke çevresinde toplumsal barış anlamına gelmiyor. Geniş anlamıyla o, ekonomik, bilimsel ve kültürel alanlarda iki sistemin **barış için yarışması** ve bununla birlikte, global sorunların çözümünde en değişik güçlerin **ortak eylemi** anlamına geliyor.

Biz, Büyük Ekim Devrimi'nin 70. yılıyla ilgili olarak, çeşitli parti ve hareketlerin temsilcilerinin Moskova'daki karşılaşmasının eşsiz sonuçlarına büyük değer biçiyoruz. İnanıyoruz ki, bu karşılaşma görüş alışverişinin daha sistemli yapılmasını, barış, demokrasi, ulusal ve toplumsal kurtuluş için savaşan politik güçler arasında, onların tüm farklılıklarına karşın, diyalog ve işbirliğinin sağlanmasını teşvik edecektir.

Enternasyonalizmimiz konjonktürel bir karakter taşımıyor. Bunun nesnel bir temeli ve tarihsel kökleri vardır. Bunun doğmasına, sermayenin ve bununla birlikte işçi sınıfının uluslararasılaşması neden olmuştur. İşçilere enternasyonalizmi sermaye öğretmiştir ve öğretmeye de devam ediyor. Uluslararası dayanışmanın biçimleri değişebilir, ama onun özü değişmeyecektir. Bilindiği gibi, tarihte, enternasyonalizmin adını verdiği, işçi sınıfının en önemli üç uluslararası örgütü vardı. Onlar çoktan maziye karıştılar, ama enternasyonalizm yaşıyor. İnsanlığın önünde duran çağdaş sorunların güncelliği ve keskin niteliği dünyanın ileriye doğru değişiminde öncü bir rol oynayan komünistlerin büyük enternasyonalist hareketinin, bu sorunların çözümüne daha etkin bir biçimde katılımını gerektiriyor.

Bize göre, komünist ve işçi partilerinin çalışmalarının uyumlandırılması öteki sol, ilerici ve barışsever güçlerle olan içten ilişkileri kolaylaştırabilir, genişletebilir ve zenginleştirebilir; şimdiki aşamada yaşamsal bir önem taşıyan **uluslararası dayanışmanın yeni ve daha geniş ölçüler almasına** yardım edebilir. Bu, günümüzde gelişmekte olan uluslararası komünist hareketin yenilenme sürecine olağanüstü büyük bir katkı olabilir.

Öyleyse, yazımızın başında amaçlarımıza ulaşmak için gerekli her şeyi yapıyor muyuz biçiminde sorduğumuz sorunun yanıtı bizce çok açıktır: Hayır, her şeyi yapmıyoruz; daha çok çalışmak, etkin savaşmak, yaratıcı incelemeleri daha cesurca yürütmek, tek sözle, Lenin gibi düşünmek ve davranmak gerekiyor.

İDEOLOJİNİN YARATICI GÜCÜ

Janos Berecz
Macaristan Sosyalist İşçi Partisi Politik Büro Üyesi ve Merkez Komitesi Sekreteri

Partimizin deneyimi, ideolojinin sosyo-ekonomik gelişmede aktif bir rol oynadığını gösteriyor. İdeoloji, toplumun karşı karşıya kaldığı ivedi sorunları çözmede eyleme özendirir ve ilerlemenin önünü açarsa, yaratıcı bir güç durumuna gelir. Oysa ideoloji yönü ters gösterir, öncelikleri yanlış belirler, hatalı sonuçlara götürürse, karmaşaya da yol açabilir. Böyle bir durumda, ideoloji yenilenmek zorundadır. *İdeolojik düşüncenin gelişmesi, bugün ilerlememizin belirleyici bir önkoşuludur. Marksizm-Leninizm'e bağlılık, kesinlikle, sürekli yenilenmeye hazır ve böyle bir yeteneğe sahip olmada ifadesini buluyor.*

Sosyalizmin süregelen gelişmesi içinde, çağların değiştiğine tanık oluyoruz. Dünyada sosyalizmin konumu değişmiş bulunuyor. Sosyalizm, güçlü ideolojik ve siyasal meydan okumalarla, en başta uluslararası çevrenin etkisiyle yüzyüze geliyor. Besbelli ki kapitalizm, teknik araçlarını, örgütsel biçimlerini yenilemede, en başta bütünleşmesini derinleştirmede, sanıldığından çok daha etkin olanaklara sahiptir.

Sosyalizm, birkaç onyıl içinde, geri ülkeleri ve bir dizi bölgeyi modernleştirip, halkların yaşam ve çalışma koşullarını köklü biçimde iyileştirerek tarihsel başarılar elde etti. Ekonomik temelini yaygınlaştırarak, emperyalizmin önünde siyasal ve askeri bir karşı ağırlık oluşturdu. Bu süreç, basit olmaktan çok uzak, tartışma götüren bir dizi değişikliği içeriyordu. Söz konusu değişiklikler, gelişmenin getirdiği düzensizliklerle, zaman zaman toptan altüst oluşlarla yakından bağlantılıydı.

Dünya ölçüsünde sınıf mücadelesinin yanı sıra, **insanlığın sağ kalması yönündeki evrensel kaygı** dünya görüşümüzde en öne çıktı. Nükleer savaş tehdidinden ötürü, silahlanma yarışını durdurmanın herkesin yararına olduğuna inanıyoruz. Buna ilişkin olarak, Aralık 1987'de, iki sınıf füzenin ortadan kaldırılması konusunda Sovyetler Birliği ile Birleşik Amerika arasında imzalanan antlaşmayı selamlıyoruz.

Ekonomik durgunluk, kuşkusuz, birçok bölgeyi tehdit ediyor. Aşırı gerilik ve bunun sosyal sonuçları vahim anlaşmazlıkların kaynağı oluyor. Doğayla sorumlu ve akılcı bir tarzda yanyana yaşayıp yaşamama, insanlığın bir başka kaygı konusudur.

Uluslararası siyasal, hukuki, ekonomik zorunluluklar bu sorunlarla sıkı sıkıya bağlıdır. Bununla birlikte, söz konusu zorunlulukların ideolojik yanları da vardır. Ortak

yanları gerçekleştirme amacıyla uzlaşmalara varabilmek için çevreyi, yaşam koşulları ve sosyal ilişkileri düzeltmeye yönelik ideolojik akım ve eğilimlere daha açık olmak, öteki toplumsal güçlerle yakın işbirliği yapabilmek gereklidir.

Son yıllarda, sosyalizm ülküleri, Macar halkının zihinlerinde daha derinlere kök salar oldu. Aynı zamanda, ideolojik yalpalamalar ve çağımızın meydan okuyuşu karşısında, yeni yaklaşımlarda bulunma gereği de ortadadır. Yaygın ölçüde reklamını yaptığımız sosyalist toplum imajı, bir dizi öğesiyle birlikte, gerçeklikle uyuşmazlık içine girmiştir. Sosyalizmin global düzeydeki beklentilerinde gerçekleşen değişiklikler, ekonomide durgunluk ve zaman zaman belirgin biçimde kendini gösteren bunalım eğilimleri daha önceleri birer belit (aksiyom) sanılan bazı ideolojik kavramların inandırıcılığını da sarsıyor.

Sosyalizm kuruculuğunun ilk aşamasındaki sürekli ideolojik çarpıtmalar sosyo-ekonomik gelişmeyi bugüne kadar belirli ölçüde engellenmiş bulunuyor. Yerel deneyimler, Marksist-Leninist konumlardan hareketle, yalnızca kısmen genelleştirilmiş durumda. Bilimsel teorik incelemelerin eksikliği yeni olguları anlamayı zorlaştırıyor, toplum konusunda derin ve gerçekçi kavrayışların geniş ölçüde yayılmasını engelliyor.

Geçtiğimiz tarihsel yol ve Macaristan'ın uluslararası saygınlığının güçlenmesi, kendimize duyduğumuz saygıyı, ulusal özsaygımızı artırdı. Ancak güncel politikanın gerçek ve sözümona çıkarlarını karşılayabilmek için tarihsel geçmişin sürekli yeniden yorumlanması, özellikle de ulusal kimlik ve mensubiyet, yurtseverlik ve sosyalist sistemin meşruluğu söz konusu olunca, Macar halkının zihinlerinde çarpıklık ve bulanmalara yol açtı. İdeolojik çalışmamız, genelde ulus, ulusçuluk ve kozmopolitikçiliğin özünün tek-yanlı anlaşılması karşısında çaresiz kalmıştır.

Bu tür sorunlar toplumda gerilimleri artırıyor; bazı sanat emekçileriyle toplumsal bilimler alanında çalışanların ideolojik bakımdan sallanmalarına, yönlerini şaşırmalarına vol acıvor.

İdeolojide birbiriyle bağdaşmaz öğelerin varlığı, çağdaş düşüncelerin yanı sıra, ömrünü doldurduğu halde hâlâ inatla direnen görüşlerin varlığı, propagandanın etkinliğini azaltıyor. Bütün bunlar, ideolojik-politik eğitimin zayıflığı biçiminde yansımasını buluyor.

Macaristan Sosyalist İşçi Partisi'nin belgeleri, hemen hemen sürekli olarak, bu tür çalışmanın ve genel doğrultunun iyileştirilmesi ve geliştirilmesi çağrılarını içermekte ise de, ideolojimiz politik gereklerini karşılayamamakta, bunlara yanıt verememektedir.

Sosyalizm anlayışımız kaba basitleştirmelerden, spekülatif modeller, dogmalar ve mazur-göstermelerden arındırılmalıdır. Örneğin bu tür aşırı basitleştirmelerden biri, kesintisiz uyumlu gelişme, sürekli ekonomik büyüme, yaşam düzeyinin hep yükselmesidir. (Son saydığımız konu genel olarak fiyatların istikrarını, hatta fiyatların düşmesini de içeriyor.) Toplumsal fiyatların gelişmenin her aşamasında, sosyalizme özgü bilinçli yaklaşımın kendisini, ekonomik planlama ve ekonomik kararnamelerle göstereceğine ilişkin tezi de bugün bir yana bırakmış bulunuyoruz. Devletin herkese eşit derecede özen göstereceği yolundaki varsayımın, bu tür eşitçiliğin sözümona sosyal eşitlik olduğuna ilişkin anlayışın da bir yanılsama olduğu anlaşılmıştır.

Doğru yorumu ararken **Marksizm-Leninizm'in temel düşüncelerine dönmek, kendi kendini eleştirel çözümlemeyi hızlandırmak, ideolojik faaliyetimizi sosyalizmin ger-**

çek yolu, bugünü ve geleceği üzerinde odaklaştırmak zorunludur.

Öyle gözüküyor ki, teorik çalışmada ve halk kitlelerini etkilemede, ana halka, sosyalizmin özünü bütünsel olarak ve içeriğiyle birlikte göstermeyi kararlı bir biçimde ön plana çıkarmaktır. Söylemeye gerek yok ki, özellikle günümüzde, bir tarihsel evreden ötekine geçiş döneminde, ileri doğru güvenilir, etkin bir yol ararken, ancak bugünkü evreyi aşarak gerçekleştirilebilecek olan, toplumumuzun uzun erimli amaçlarını gözden kaçırmak kabul edilemez bir şeydir. Sürekli geçerliliğini koruyan sosyalizmin genel imajının ana öğelerinin kesin ve istikrarlı olmasını istiyoruz.

Sosyalizm, öncelikle hukuki (de jure) eşitlikten fiili (de facto) eşitliğe, sömürüden arınmış toplumsal ilişkilere tarihsel bir dönüştür. Sosyalizm insan kişiliğinin, toplumsal özyönetime yönelik sosyalist demokrasinin gelişmesi için koşullar yaratır.

Yeni toplumu kurma görevinin uzun bir süreç olduğunu, bu sürecin görevleri ve bu görevleri yerine getirme yöntemlerinin bir defaya mahsus ve sürekli olamayacağını, değişmeden kalamayacağını hatırda tutuyoruz. Tam tersine, sosyalizm, hep kendini aşabilmelidir. Sosyalizmin gelişmesinde süreklilik ve yenilenme, birbiriyle organik biçimde bağlıdır. Bu ise, evrim için, sözgelimi 1950'li yılların sadece görüş ve eylemlerinin reddedilmesinin yeterli olmadığı anlamına geliyor. Söz konusu olan, sistemli biçimde kendi yanlışlarını düzeltme sürecinde, sosyalist amaç ve değerleri korurken, bir dizi değişikliği gerçekleştirmektir. Bundan ötürü sosyalizm davası, ulusal genliği artırma ve reformlar politikası birbirinden ayrılmıyor.

Macaristan Sosyalist İşçi Partisi, otuz yıl önce reformları savunanların en ön saflarındaydı ve o zamandan bu yana da, Macar toplumunu bu yolla yenilemeye çalışıyor. 1956 yılından, ülkede sosyalist kurumların restorasyonu ve pekiştirilmesi, istikrarlı sosyo-ekonomik koşulların yerleştirilmesinden sonra, ekonomik reform, politikamızın merkezi durumuna geldi. Bilim, sanat ve kültür alanında, devlet ile kilise arasındaki ilişkilerde de parti çizgisi değişiklikler geçirdi.

1968 yılından bu yana uygulanan reform deneyimi, planlı sosyalist yönetim temeline dayalı meta ekonomisinin gerekliliğini sürekli biçimde göz önüne alarak, sosyalist toplumun ve ekonominin gelişmesine büyük ölçüde katkıda bulunuyor.

Reform, kendi başına bir amaç değil, sosyalizmin kendi kendini yenilemesinin bir aracıdır. "Reformlar modası" ile, özlü, temellendirilmiş önerileri, toplumun iyileştirmeye yönelik seçenekleri birbirinden ayırabilmek önem taşıyor. Ancak gerçekçi çözümlemelere dayanan, siyasal süreçler içinde olgunlaşan reformlar başarıya ulaşabilir, toplumun desteğini kazanabilir ve böylelikle de uygulanabilir, gerçekleştirilebilir duruma gelir.

Ana sorun, başarılı bir reformun teorik bakımdan sağlam temellere dayanmadığı, düşüncemizin buna ideolojik yönden iyi bir uyum sağlayıp sağlamadığında yatıyor. Teorik ve ideolojik bakımdan sağlam temellere oturmayan bir reform başarısızlığa uğramaya mahkûmdur. Var olan koşulları ve belirlenmiş amaçların uygulanabilirliğini hiçe sayan, bütün bunları teorik incelemelerinin dışında bırakan bir ideoloji, kendini gerçek sorunların çözümünden uzak, yalıtlamış durumda bulur.

1987 yılında MSİP Merkez Komitesi, ülkenin sosyo-ekonomik gelişme programıyla ilgili bir karar aldı ve Macaristan Halk Cumhuriyeti hükümetinin çalışma programını kabul etti. Bu belgelerin özü, günümüzde ilerlemenin ancak toplumsal -ekonomik

süreçleri nesnel olarak kavramamız ve kararlı biçimde davranarak, yaşamın bütün alanlarında reformlar politikası izlememiz koşuluyla mümkün olabileceğidir. Şimdiki durumda değişikliklerin gereği daha fazla vurgulansa bile, bu politika, istikrar ve değişikliğin birliği temelindeki somut önlemlerle desteklenmelidir. Bu konuda, alınan önlemlerin birbirleriyle uyumlu kılınması ve toplumsal yaşamın tek tek alanlarında, gelişmeye ilişkin özgüllüklere organik bakımdan uygun düşebilmesi çok önemlidir. İşte siyasal liderliğin, parti çalışmasını yeni gerekliliklere göre örgütlemenin, stil değişikliği ve faaliyet yöntemlerinin yenilenmesinin artan önemi buradan geliyor.

Gerçekleştirilmeyi bekleyen ve gerekli olan reformlar istikrar gerekçesiyle ertelenemez. Yarımyamalak, zayıf eylemler ya da düpedüz geri çekilmeler bir bunalım durumu doğurabilir. Halkın yazgısına ilişkin **kararlı, iyi düşünülmüş, tarihsel sorumluluğun ruhuna uygun ve sosyalizme sadık bir reformlar politikası,** işte bundan dolayı gerekiyor.

Reform ve yenilenmenin özveri ve özveride bulunmaya hazır olmayı gerektirdiği ve istenmeyen yan etkileri olacağı konusu bir sır değildir. Yanlış tahminlerde bulunma ve hatalar yapma olasılığını da dışlayamayız. Nesnel koşulları bahane ederek, hiçbir biçimde bu sorumluluktan kurtulmak da istemiyoruz. Ancak, sosyalizmden değil, bizim irade ve etkimize karşın, toplumun verili düzeyinden ya da dünyada var olan süreçlerden doğan sorunlardan ötürü de, kendimizi sorumlu sayamayız.

Tutarlı ekonomik reform, ülkemizde, şimdiki aşamada kilit bir öğe durumuna gelmiş bulunuyor. Yaşamın doğrulamadığı sosyalist ekonomik görüşleri gözden geçirmede başarısız kalmamız programların uygulanmasını engellemiştir. İdeolojik çalışmalarımızda, toplumsal bilimlerin kazanımlarından ve ekonomik politikamızın pratik deneyimlerinden kaynaklanan yeni sonuçlara henüz yeterince dikkat verilmiş değildir. Sosyalist ekonominin bütün sorunlarına bilimsel bakımdan temellendirilmiş yanıtlar veremediğimizin de farkındayız. Gelecekteki gelişmeler, bugün henüz hazırlıklı olmadığımız bazı yeni yönleri de ortaya koyabilir.

Bütün somut önlemlerin ideolojik bakımdan temellendirilebileceğine ilişkin istemlerin zaman zaman ortaya çıktığı oluyor. Kuşkusuz, sosyalizmi kurmanın ilk aşaması sırasında, ekonomik gelişme alanında atılan hemen her adımı teorik bakımdan temellendirmeye yönelik güçlü bir arzu ağır basıyordu. Ekonomi reformu uygulanmaya geçirildikten sonra, başlı başına politik yönden temellendirilebilecek belirli kararları, ideolojik yönden desteklemeye yönelik bir eğilim de vardı. Geçmişte teorik, ideolojik ve politik direktifler de, bu kez dönüp, ekonomiyi yönetmek ve örgütlemek için alınan her kararı, sosyalizmin sözümona temel özelliklerinden çıkarsama arzusunu kamçılıyordu.

Geçmiş yılların deneyimi, ekonomik politikada alınan somut önlemlerle ideolojik ilkeleri doğrudan bağlamada ne denli ihtiyatlı olunması gerektiği konusunda uyarıda bulunuyor. Sosyalist ekonomik gelişmenin yasallıklarına ilişkin öncelikler, pratik ekonomik gereksinimlerin ortaya çıkardığı adımlardan açıkça ayırdedilebilmelidir. Ekonomiye ilişkin olarak zaman zaman alınan siyasal önlemlerin hiç de öyle ivedi ideolojik yorumlar gerektirmediğini pekâlâ biliyoruz. Toplumsal gelişmenin somut koşulları ve ekonomiyi istikrara kavuşturma gereği de göz önüne alınmalıdır. Toplumun ivedi öncelikli çıkarları, ekonomiye ilişkin öyle kararlar almayı gerektirebilir ki, bu kararlar ülkülerimizin bazı bellibaşlı yanlarıyla geçici olarak çatışsa bile, yine de sosyalizmi güçlendirecektir.

Her pratik adımı teorik kavramlarla açıklamada yetersiz kalınsa bile bu, politikamızın ilkesiz bir pragmatizme kaydığını göstermez. Tam tersine, böylesi bir yaklaşım, ideolojik çalışmanın şimdiki yerini korumasını ve sosyalist ekonomi mekanizmasının belli başlı nitel yönlerinin ilkeli, bilimsel bir değerlendirmesinin yapılmasını sağlayarak, onun gerçek, gerekli işlevlerini yerine getirmesine olanak veriyor. Bu politika, aynı zamanda, bütün çelişki ve çatışmalarıyla ekonomik süreçleri, rasyonel yönetim değerlerini, toplumsal amaçların niteliğini kavrayıp açıklamada ortak çabaları da kolaylaştırıyor.

Ekonomiye ideolojik yaklaşımımız, en başta, **sosyalist ekonomi**nin meta üretimi ve pazar ilişkilerinin işlediği **planlı bir ekonomi** olması gerçeğinden yola çıkıyor. Ekonominin planlı yapısı, her şeyden önce, toplumun gelişmesinin sosyal amaçları ve ekonomik yasallıkların bilinçli olarak uygulanmasında kendini gösteriyor. Meta üretiminin nesnel yasaları ve planlama yöntemleri, ekonominin görece özerkliğini öngörüyor. Planlama sisteminin yanı sıra, ekonomiye de gerçekçi olmayan sosyo-politik ödevler yüklenir, meta üretimi ve değişimin özgül işleyişleri göz önüne alınmazsa, böylesi bir yaklaşım ekonomik büyüme ilkelerinin çarpıklaşmasına, sosyal gerilime ve çözülmez çelişkilere yol açar.

Etkin bir sosyalist ekonomi, esnek bir ekonomik mekanizmaya sahip olmalı; ideolojik alanda çalışanlar bu mekanizmanın ilkeleri ve değerleri üzerinde sürekli kafa yormalıdırlar. **Siyasal öncelikler, ekonomiye en başta, toplumsal amaçların tanımlanması ve siyasal liderliğin yönlendirici, eşgüdüm sağlayıcı rolü biçiminde yansıyor.**

Macaristan'daki sosyalist ekonomi karma bir ekonomidir. Bundan ötürü, ideolojik çalışmamızda, değişmeden kalamayacak olan **'sosyalist mülkiyet ilişkileri'** kavramını da geliştirmek özellikle gereklidir. Sosyalizmde toplumsal mülkiyetin ağır basması, bu mülkiyet biçimlerinin kaçınılmaz olan farklılığını ve çeşitliliğini dışlamamaktadır.

Kooperatifler, yıllardır ülkemizde toplumsal mülkiyetin en etkin biçimi olagelmişlerdir. Kooperatifler kollektif mülkiyet sahiplerinin karar almaya doğrudan katılmalarını, bu kararlardan daha iyi yararlanmalarını sağlar; özel girişimin ve işçilerle ailelerinin bağımsız emeğinin kollektifle bütünleşmesini kolaylaştırırlar. Yerel nitelikteki mülkiyet de oluşup gelişiyor: Yerel toplulukların, köy ve kasaba sakinlerinin malikler olarak rolleri gitgide artıyor. Bütün bunlar, mülkiyet üzerinde toplumsal denetimi ve üretimde özyönetimi geliştirme yolunda atılan yeni adımlardır.

Mülkiyet biçimleri, sosyalist ekonominin yapısı ve işletme büyüklükleri süreç içinde sürekli değişiyor. Bundan ötürü, tek tek bazı sektörlerin, sözgelimi, madencilik ve ağır sanayiin payının azalmasına bakıp, bundan, değerlerimizden vazgeçtiğimiz sonucuna varmak doğru olmayacaktır. Büyük işletmelerin çapının küçülmesi, bu işletmelerin tekelci konumlarını yitirmeleri, ekonominin sosyalist niteliğini tehlikeye atmıyor. Elbette bunun gibi küçük işletmeleri yüceltip, büyük fabrika ve işletmeleri ise demagojik bir tutumla küçümseyenler de yanılıyor.

Bireysel emek ile kişisel emeğe dayalı özel mülkiyet de yaşayabilir ve yaşamaktadır. Bunlar, uzun süren sosyalist gelişme aşaması boyunca, ekonomik etkinliği artırma gibi önemli bir işlevi yerine getiriyorlar. Elbette, ortaya şöyle bir soru çıkıyor: Özel mülkiyet ne ölçüde yayılabilir? Sermayeye, yani başka insanların emeğinin sonuçlarına elkoyabilecek birikmiş değere dönüşebilir, kişisel emeği gereksiz kılabilir

mi? Bugüne kadar bu soruya kesin bir yanıt verebilmiş değiliz. Ancak şimdiden şurası besbelli ki, özel işletme, özel sahiplenmeyi ve genişletilmiş yeniden üretimi de içerir. Eğer bu tür işletmeler denetim altına alınır ve sosyalist ekonominin çıkarlarına uygun olarak işlerlerse, "anti-sosyalist" olmazlar. Bununla birlikte, "sermaye" kullanımından doğan kazançların, gelecek kuşakların sosyal statüsünü, kişisel emeği gereksiz kılacak ve yaşamda fırsat eşitsizliğine yol açabilecek kadar geniş ölçüde belirleyecek bir etmene dönüşmemesini sağlamak da önem taşıyor.

Bize göre, değişik mülkiyet biçimlerinin eşzamanlı işlemesi için gerekli toplumsal ortamın gelişmesine uygun ideolojik koşulları güvence altına almak, bunların gelişme alternatifleri ve sosyal etkileşimlerinin bilimsel bir analizini yapabilmek de önemlidir.

Macar toplumunun yapısı son yıllarda büyük değişiklikler geçirdi. Sınıfların birbirlerine yakınlaşması, yeni toplumsal katman ve grupların ortaya çıkması ana eğilim olmakla birlikte, daha başka ayrışmalar da süregeliyor. Günümüzde emeğin niteliği, işbölümü sistemi içinde tuttuğu yer, mesleki bilgi ve kültür düzeyi, gelir ve mülkiyet statüsü ile yaşam koşulları belirleyici bir rol oynuyor. Bütün bunlar toplumsal bilinç üzerinde etkisini gösteriyor. Oldukça elverişsiz koşullarda yaşayanlarla, tam tersine, koşulları pekâlâ iyi olanların yaşam tarzında taban tabana zıt farklılıklar gözleniyor.

Kuşaklar arası mesafeye özgü belirli farklılıklar da, sosyal sorunlarımız arasında ön plana çıkmış bulunuyor. Değişik kuşakların temsilcileri, ülkedeki durumun değerlendirilmesinde birbirinden çok farklı sonuçlara varıyorlar. Mesleğe başlarken, terfi sırasında, yaş ve kıdeme bağlı olarak iş sonuçlarının değerlendirilmesinde ortaya çıkan sorunlar gerilimlere yol açıyor. Macar toplumu, nüfus yapısı göz önünde alındığında, sosyalizme karşı tutumları, kuşaklarının zihniyeti bakımından birbirinden farklı olan değişik bir tarihsel deneyimi bünyesinde barındırıyor. Bu kesimler arasında yapıcı bir düşünce ve anlayış değiştokuşunun oldukça düşük düzeyde kalması da durumu kötüleştiriyor.

Toplumsal zenginliği yaratmada kol ve kafa emeğinin rolü ve önemi de dikkate değer ölçüde değişmiş bulunuyor. Maddi üretim alanında bile kafa emeği belirleyici öneme sahiptir. Kol emeğinin niteliği de değişmiş durumda. Bu emek de, şimdi daha yüksek düzeyde bir eğitim, beceri ve mesleki bilgi gerektiriyor. Buna karşın, kafa emeğinin sosyal önemi, manevi ve özellikle maddi bakımdan karşılığını alması, uygulamada henüz memnuniyet verici bir düzeye ulaşmış değildir. Marx'ın üretken ve üretken olmayan emek konusundaki görüşü, kaba ve çarpık biçimde uygulanageliyor.

Günümüzde aydınlar konusundaki anlayış da, "klasik" yorumdan çok uzaklardadır. Aydınların niteliği ve görünümü maddi zenginliğin üretiminde doğrudan yer alan teknik aydınlar, tarım kesiminde çalışan aydınlar ve bilgi ile eğitimin yaygınlaşması sonucu ortaya çıkan işçi aydınlar tarafından belirleniyor. Üretken emek içinde yer alan aydın önemli bir rol oynuyor. "Aydın" kavramı, giderek daha fazla, geçim kaynaklarını sağlamak için yapılan işin niteliğinden çok, insanların yeteneklerini ve yaşam tarzlarını yansıtan bir durumu dile getiriyor.

Manevi, düşünsel etmenlerin doğru olarak değerlendirilememesi, sanırız, şununla ilişkilidir: Toplumu ve ekonomiyi analiz ederken, ideoloji, bilimsel-teknik devrim dönemindeki gerçek değişiklikleri hiçe sayan fosilleşmiş yorumlardan kendini sıyıramı-

yor. Ekonominin iki aktif öğeyi, yani kapitalistlerle işçileri zorunlu kıldığını, aydınların ise ikinci derecede önem taşıdığını dile getiren eski model benimsenmiştir. Marks'ın zamanında bu durum gerçeğe uyuyordu. Ama o zamandan bu yana çok şey değişti. Aydınlar ekonominin kilit etmeni durumuna gelirken, teori bu değişikliği kavramayı başaramadı. Toplumun temel sınıflarına göre aydınları ikincil bir katman olarak tanımlayan teoriye yeni bir gözle bakmanın zamanı geldiği kanısındayız: Kaldı ki, toplumsal üretimde manevi değerlerin üretimi şimdi kilit bir rol oynuyor.

Macaristan'ın gelişmesinin şimdiki aşaması sosyalist ilişkilerin güçlenmesi ve hükümetin halkçı niteliğinin artmasıyla belirleniyor. MSİP, politikasının asıl konusunu sürekli olarak, halk iktidarının güvence altına alınmasında görüyor. Bunun güvencesi ise, partinin yolgösterici rolünde ve halk kitlelerinin toplumun yönetimine aktif olarak katılmalarında yatıyor. Yukarıda saydığımız ilkelere uyarak, tarihsel bakımdan oluşmuş tek parti yönetimi koşullarında iktidarı kullanma yöntemlerini yetkinleştirmeye çalışıyoruz.

Sosyalist toplumumuzun sosyal yapısının farklılaşması değişik çıkarları hesaba katmayı gerekli kılıyor. MSİP, bu çoğulculuğu zamanında görüp tanıdı. Söz konusu çoğulculuğun siyasal sonuçlarını göz önüne alma gereği buradan doğdu. Bununla birlikte, **sosyalizmdeki görüş farklılıkları siyasal birlik olanaklarını ve ortak amaçlara erişme arzusunu hiçbir biçimde dışlamıyor.** Birincisi, nüfusun sosyalizm için mücadele eden sınıf ve katmanlarının temel çıkarları aynı anda karşılanabilir. İkincisi, sosyalist sistemin amaçları, bütün emekçilerin özlemlerine uygun düşer. Halk iktidarı ve üretim araçlarının toplumsal mülkiyeti koşullarında, değişik çıkarlar çatıştığı zaman, bu çıkarların eşgüdümünün sağlanmasında kılavuz ilkenin, ağızlarda gevelene gevelene bayatlamış deyimlerden çok, gerçek sosyal çıkarları karşılamak olduğuna kesinlikle inanıyoruz.

Toplumun genliği bizim için büyük önem taşıyan bir yasadır. Siyasal kararlar alan temsili halk organları ve forumları, değişik çıkarları herkesin yararına birleştirebilecek temas noktalarını bulma ödeviyle karşı karşıyadırlar. İdeolojik çalışmanın görevi *bu çıkarların yapıcı tarzda ifadesini geliştirmek, çatışan görüşlerin abartılmasına ya da trajik biçimde sunulmasına karşı çıkmak, toplumun gerçek gereksinimlerini ortaya koymaya yardımcı olmak, bu gereksinimlerin giderilmesi gereğini insanların zihinlerinde uyandırmak, böylece toplumsal birlik ve güvenliğin güçlenmesine katkıda bulunmaktır.* Bu da bütün emekçi sınıflara, katman ve gruplara çıkarlarını daha serbest, açık ve canlı biçimde dile getirme; siyasal sisteme de bütün bunları daha geniş çapta göz önüne alma fırsatları, olanakları yaratır.

Toplumumuzun merkezi gücü olan parti, siyasal faaliyetin ana yönlerini işleyip geliştirir ve sosyalist kuruculuğun temel süreçlerini yönetir. Ama elbette siyasal yaşam parti faaliyetinin ötesine geçer, onu aşar. Bir sistem, ancak toplumun üyeleri onda gelişme olanakları gördükleri sürece etkindir. Bu da, eğer bütün öğeler ve kurumlar bağımsız, aktif ve girişimci ise, aralarında eşitliğe dayalı uyumlu bir işbölümü kurabilmişlerse, gerçekleşebilir. Ancak bu yolla iradecilik ve öznellikten sakınılabilir.

Ortaya çıkan sorunların üstesinden gelebilmede belirli bir esneklik gerektiren ilkesel temel budur. Toplumdaki kendiliğinden hareketlerin hangi öğeleri, var olan siyasal kurumlar sistemine, bu kurumların içerik ve örgütsel çerçevesini zenginleştirerek

alınıp inşa edilebilir? Hangi hareketlerin temsilcileri, sabır gerektiren bir diyalog yoluyla, sosyalist kuruculuk yolunun seçiminde ortaklar olarak bizim tarafımıza çekilmeli, hangi hareketler yalıtlanmalı ya da reddedilmeli?

Sistemimizin gelişmesinde ana eğilim **toplumsal özyönetim**dir. Toplumsal özyönetim, bir yandan, emekçilerin toplum işlerine doğrudan katılımı, öte yandan, yalnız siyasal sorunların değil, aynı zamanda da, kendilerini ilgilendiren bütün önemli sorunların halkın çıkarına düzenlenmesi anlamına geliyor. Bundan ötürü, bu program burjuva çoğulcu demokrasi anlayışından çok daha zengindir. Özyönetim insanların bağımsız faaliyeti ve emekçilerin değişik toplumsal süreçlerde aktif rol oynaması demektir. Siyasal sistemin gelişmesi karar almada halk kuruluşlarıyla yetki paylaşımı gereğini ve yasal düzenlemelerle desteklenen toplumsal denetimin yaygınlaşması zorunluluğunu ortaya çıkarıyor.

Söylemeye gerek yok ki, özyönetim, özellikle koşulların henüz olgunlaşmadığı durumda, tek bir hukuki eylemle yerleştirilemez. Ama sosyalist kuruculuk doğrultusundaki aceleci girişimlerin getirdiği elverişsiz deneyim, seçilen yolda ilerlememizi durdurmayacaktır.

Aynı zamanda, güçlü ve etkin bir devlet örgütüne, belirli alanlarda yetkilerin merkezi olmaktan çıkarılmasına, daha sağlam özyönetim birimlerine de gerek vardır. Bu görevler organik olarak bir araya geliyor. Bunun yanı sıra, değişik emekçi gruplarının çıkarlarını dile getiren toplumsal hareket ve kuruluşların rolünü artırmak, onların çalışmasına zengin bir içerik kazandırmak ve belki de yeni örgütler kurmak önem taşıyor.

Ülkenin siyasal ve manevi yaşamında glasnost'un (açıklığın) önemi artıyor. Bizim deneyimimiz şunu gösteriyor: Eğer yurttaşlar kendi düşünce ve çıkarlarını toplumun önünde açıkça dile getirebiliyorlar, sosyal sorunların tartışma ve çözümüne katılabiliyor, düzgün bir değerler sıralamasına dayalı, net olarak formüle edilmiş bir sosyal politikanın amaçlarıyla kendilerini özdeş görüyor, bu sosyal politikanın uygulanmasını denetleyebiliyorlarsa, o zaman sistemi meşru sayıyorlar.

Glasnost'un yaşamın bütün alanlarını kapsaması, bütün kurum, kuruluş ve hareketlerin faaliyetlerine yayılması gereğine inanıyoruz. Sosyalizmde glasnost, siyasal faaliyeti ve hükümet faaliyetini eleştirme olanağını da içeriyor. Yöneticilerle emekçiler arasında karşılıklı güven bunu vazgeçilmez koşuludur. Ancak bu temelde, toplumda var olan değişik görüşler kendilerini ortaya koyabilirler. Değişik yaklaşımları yansıtan bu görüşler bilgimizi zenginleştirirler ve eğer bir şeyleri iyileştirme arzusundan yola çıkılırsa, bütün yurttaşları ilgilendiren görevlerin daha net biçimde formüle edilmesi kolaylaşır.

Marksizm-Leninizm klasiklerinin ve onların manevi mirasını sürdürenlerin işleyip geliştirdiği düşünce ve değerlerin doğruluğu şunu gösteriyor: Bu ideolojik hazine; bilimin, sanatın ve gündelik düşüncenin yönünü gösteren bir kutup yıldızı hizmeti görebilir. Eğer düşüncelerimiz yeterince yaygınlık kazanamadıysa ve hatta, zaman zaman zayıfladıysa, bunun nedenlerini teorisyenler, siyaset adamları, ajitatör, propagandacı ve kitle haberleşme araçları görevlilerinin çalışmalarında aramalıyız. Söz konusu olan, bir yandan gevşeklik, tutuculuk, üstünkörü modalar tutkusu, öte yandan, biraz önce belirttiğimiz, ideolojinin rolünü hiçe sayma, teorik rastgelelik, ek-

lektiklik ve pragmatizmin yayılmasıdır. Eskiye göre daha bilgili, ideolojik etkilere daha çok duyarlı insanlar arasında çalıştığımızı unutmamalıyız.

İdeoloji boşluk tanımıyor. Marksizm'in yanı sıra, en başta burjuva olmak üzere, başka görüşler de etkisini gösteriyor. Sosyalist değerleri belirleme ve yerleştirmede gözle görülür savsaklamalar ise başka görüşlerin etkisine kolaylık sağlıyor. Sosyalizmden doğan değerlerin bile birbirleriyle çelişki içinde olabileceğini hesaba katamadık. Bundan ötürü, bu çelişkilere yeterli bir açıklama getiremedik.

Sözlerle fiiller arasındaki uzaklık dile getirilen ülkülere olan inancı özellikle zayıflatıyor. Bu kısmen, daha önceki amaçlarımıza ilişkin oldukça hayali düşüncelerden ve bu amaçlara erişme yollarından kaynaklanıyor. Hiç değilse günümüzde, sosyalist ülküleri yaşama tümüyle yansıtabildiğimizi söyleyemeyiz. Bilgi, dürüstlük, çalışma ve meslek sevgisi, içtenlik, doğruluk, kültür, duyarlılık, namus ve onur, dayanışma, gerçeğe bağlılık, basiret, adalet gibi, toplumsal önem taşıyan kişisel özelliklerin silikleşip solmasına göz yumduk. Halk, ulus, sınıf, sosyalist devletler topluluğuna mensup olma gibi, yaşamın siyasal yanıyla bağlantılı duygular zaman zaman geri plana atıldı.

Yönetimin bürokratik yanları girişimci ruhun, sorumluluk almaya, riziko altına girmeye hazır olmanın, kendini gerçekleştirme ve sağlıklı bir yarışma gibi, günümüzde öylesine gerekli olan niteliklerin değerler sistemimiz içinde kök salmasını engelledi. Sosyalizmin amaç ve ilkelerinden ayrılmalar, gerçek pratikteki yetersizlikler, pratik ile ideal arasındaki uyuşmazlıklar yanlışlara yol açtı ve yeni sisteme yabancı bir yaşam tarzının yayılmasına olanak sağladı. Bunun yanı sıra, aynı zamanda, toplumda, soylu insani özellikleri içeren, yaratıcı yarışmaya özgü, kalıcı ahlaki değerleri için gitgide artan ortak bir istem de güçleniyor.

Yaratıcı ideolojik yenilenme yeteneği sayesinde MSİP sosyal, ekonomik ve siyasal sorunların çözümü için ideolojik bir platformu güvence altına almayı başardı. Otuz yıl önce, özellikle yaşamın gerçeğiyle yüzyüze geldiğimiz için ağır ve olumsuz koşulları göğüslemek zorunda kaldık ve ortaya çıkan sorunlara ideolojik bakımdan doğru yanıtlar verdik. *Ulusal özgüllükleri göz önüne alıp, sosyalizmin genel ilkelerine dayandığı için, parti politikası yığınlarca desteklenmeye başladı ve bu destek pekişti.*

Sınıflar ve sosyal katmanların tutarlı bağlaşıklık politikası ideolojik yenilenmenin bütün bu sınıf ve katmanlar arasında karşılıklı verimli biçimde gelişmesi ve yeni siyasal pratiğin aynı anda yayılmasının güzel bir örneğiydi. MSİP, köylülerin sorunlarına ve tarımın sosyalist açıdan yeniden yapılandırılmasına özgün çözümler buldu. Ekonomik reformlara başlayabilmek, para-meta ilişkileriyle kişisel maddi özendiricilerin payını artırabilmek, aynı anda sosyalist mülkiyetin değişik biçimlerini geliştirebilmek, bütün bunları esnek biçimde birleştirmek, azımsanmayacak bir teorik cesaret ve yaratıcı bir arayış gerektiriyordu. Partinin dine yönelik tutumunun, vicdan özgürlüğü, siyasal bağlaşıklık, ideolojik diyalog ve tartışmanın diyalektik birliği ilkelerinin ideolojik açıdan incelenmesi sonucu, değişik dünya görüşlerine sahip insanlar, Marksistler, ateistler ve dindarlar arasında işbirliği olanakları ortaya çıktı.

Yaşam koşullarının gözle görülür biçimde iyileşmesi yurttaşların genliğinin ve toplum işlerine katılma olanaklarının artmasına katkı yaparken, yaratıcı ideolojik ve politik çalışmada parti ile halk yığınları arasında sarsılan güvenin hızla yeniden kurulmasına katkıda bulundu. *Partinin sosyalist platformda yolgösterici politik rolü-*

nün tanınması, daha sonra etkin bir güç durumuna gelecek geniş bir ulusal birlik yarattı.

Şimdi Macar toplumunun gelişmesinde çığır açıcı değişimlerin yeni bir aşaması gözleniyor. Bu bakımdan, halkın yaratıcı zihin ve hayal gücünün önünün açılması, yeni düşüncelerin teşviki, yenilenme, taze görüşler ve manevi alanda canlanma çabalarına destek verilmesi çok daha büyük bir önem taşıyor. Bütün bunlar cesaret, yaratıcı deneyimler ve yeni arayışlar gerektiriyor. Hatalar yapabileceğimizi biliyoruz. Bununla birlikte, geleceğin yararına en iyi, en nesnel kararı alabilmek, çözümü bulabilmek için sabrımızı koruyor, sabırla koruğun helva olabileceğini biliyoruz.

Parti kendisinin de yenilenmesi gerektiğini biliyor. Amaçlarımız ve elde ettiğimiz kazanımlarla pekişen komünist aktiflik ve bilinç etkin ve girişimci bir siyasal çalışmanın vazgeçilmez koşuludur. Kanımızca, bu etkinliğin önkoşulu parti içi demokrasinin gerçek olanaklarını ve canlı pratiğini sağlamaktan geçiyor: Sosyo-ekonomik programını uygularken, MSİP'in yönetim organları özverili, kendi başına karar verebilen, akıllı, bilge ve sadık parti üyelerinin desteğine dayanıyor.

Parti içi ilişkilerin demokratikleşmesi partiyi geliştirmek ve onun yönlendirici rolünü güvence altına almak için bir zorunluluktur. Zorlukların artması belirli konularda komünistler arasında da görüş ayrılıklarına yol açtı. Partinin ideolojik birliği çatlama belirtileri gösterdi. Bu da, partinin politik kenetlenmişliğini, yönetici görevini yerine getirmesini zayıflatıyor. 1987 yılı kasım ayında yapılan ve ideoloji konusuna ayrılan Merkez Komitesi plenumunun bir amacı da partinin ideolojik birliğini onarmak, parti içinde eylem birliğini sağlamak, parti saflarını güçlendirmek, parti çalışmasının etkinliğini artırmaktı. Demokratik, yaratıcı, canlı polemik ruhu yaygın duruma gelirse, bütün bunlar başarılabilir. Komünistlerin biriktirdiği kollektif deneyim, bilgelik, harekete geçmeye hazır olma anlayışı tartışmalarda ifadesini bulacaktır.

Günümüzün dirimsel gereksinimi budur.

TOPLANTILAR OLANAKLI VE GEREKLİDİR

Meir Vilner
İsrail Komünist Partisi Merkez Komitesi
Genel Sekreteri

Son zamanlarda, uluslararası komünist hareket konusundaki görüşlerde kuşkucu tutumlar egemen olmaktadır. Dünyadaki ve savaşım koşullarımızdaki değişiklikleri incelemekte yıllarca geç kaldığımızı belirttik. Bu değişikliklerden gerekli teorik, stratejik ve taktik sonuçlar zamanında çıkarılamadı. Politik insiyatif, teorinin geliştirilmesi ve komünistlerin yığınlar üzerindeki saygınlığının artırılması gerekirken, bir hareketsizlik vardı.

Bu zemin üzerinde, kardeş komünist partiler arasında bir dizi temel konuda farklılıklar ve anlaşmazlıklar belirginleşmeye başladı. Böylesi farklılıkların su yüzüne çıkmasında olağan dışı birşey yoktu. Komünist harekette sürekli tam bir görüş birliği olmamıştı; devrimci partilerin çalışmak zorunda kaldığı yeni ve farklı koşullarda ise bu çok daha zor olacaktı. Ancak biz, birbirimizi ayıran noktalar yerine, birleştiren ilişkileri vurgulamakta pek başarılı olamadık.

Bugün komünist hareket içinde uyarı işareti veren bu gelişmeler hakkında geçmiş zaman kipini kullanarak konuşuyorum. Ancak bu, tüm zorlukları geride bıraktığımız anlamına da gelmiyor. Bu nokta henüz çok uzaktadır. Ama şimdi komünistlerin, hareketimizin gelişmesinde yepyeni bir döneme girildiğini gösteren değişikliklerden geçmekte olduğuna inanmalarının bir nedeni olduğunu sanıyorum.

Bununla söylemek istediğim, öncelikle partilerimizin faaliyetlerinin daha önemli yanlarındaki olumlu değişikliklerdir. Kardeş partiler uluslararası ilişkilerini yoğunlaştırıyorlar ve komünistler, temelde aynı çıkarlara sahip olan tüm güçlerle bağlaşıklık temelinde, bugünün ana sorunlarına çözüm aramada, giderek artan ölçülerde etkin bir sorumluluk yüklendiklerini gösteriyorlar.

1987 Kasım'ında Ekim Devrimi'nin 70. yıldönümü kutlanırken Moskova'daki toplantıya 178 parti ve hareketten temsilciler katıldı. Bunların toplumsal, ideolojik ve politik konumları farklı olmasına karşın, kendilerini ayıran farklılıkları bir yana bırakmayı, barış ve ilerleme uğruna, tüm insanlığı ilgilendiren ve geniş bir yelpaze oluşturan konularda dostça, içtenlik ve eşitlik temelinde bir tartışma ve görüş değiştokuşunda bulunmayı kabul ettiler. Bu, barışı koruma, toplumsal ilerlemenin önünü açma ve artan ölçüde bağımlı, bütünsel bir duruma gelen dünyamızdaki çelişkilerin çözüm yollarının ciddi, kararlı ve yapıcı bir biçimde incelenmesiydi.

Moskova toplantısı geleceğe yönelik, önemli bir olaydı; toplantının mesajına ve orada belirtilen yeni görüşlere birçok kez döneceğiz. Bu tartışmanın olması için toplantıya katılanların görüşlerinin çoğunu yeniden değerlendirmek ve en önemlisi, böylesi toplantıların hem olanaklı, hem de gerekli olduğunu anlamaları için birçok adım atmaları gerekti. Öteki kardeş partilerin temsilcileriyle yaptığım konuşmalara dayanarak, komünistlerin Moskova toplantısına bu ruhla hazırlandıklarını söyleyebilirim. Böylece kardeş partiler, bağlaşıklıkları olabilecek güçlere somut önerilerde de bulunabildiler.

Ekim 1987 de Atina'da toplanan ve İsrail'in de katıldığı Doğu Akdeniz, Ortadoğu ve Kızıldeniz Ülkeleri Komünist Partileri Üçüncü Konferansı'nda da bu yaklaşımın doğrulandığını gördük.

Hangi açıdan bakılırsa bakılsın, bölgemizdeki sorunlar en ciddi ve karmaşık sorunlar arasındadır. Kapsamlı bir tartışma ve ardıcıl bir hazırlık çalışmasından sonra, Arap-İsrail çatışması, İran-Irak savaşı, Kıbrıs sorunu, Türkiye ile Yunanistan arasındaki gerginlik ve öteki konularda, ilkelere dayanan öneriler formüle etmeyi ve bunların çoğunlukla -yalnızca genel hatlarıyla değil, ayrıntılarıyla- kabul edilmesini başardık.

Bu yazıda, Atina toplantısında kabul edilen belgeleri özetlemek istiyorum. Bunlar yayımlandı. Ancak yirmiye yakın ülkenin komünistlerinin konferansta tartışılan temel konular üzerinde ortak bir yaklaşıma varmaları çok önemlidir. İsrail'e dönünce, bunların parti içinde ve dışındakilerin zihinlerinde bırakmış olduğu önemli etkiyi görebildim. Birçok kişi son derece önemli ve karmaşık bir konu olan Ortadoğu'da adil ve kalıcı bir barış sağlanması hakkında İsrail Komünist partisi'nin konumunun bölgedeki öteki devrimci partilerin konumlarıyla uyum içinde olmasını olumlu karşıladı. Bu görüş birliği İsrail komünistlerinin, doğru bir yol seçtikleri konusunda güvenlerini güçlendirmektedir. Öteki partiler için de, kendilerinin yalnız olmadıklarını, görüşlerinin dostları tarafından paylaşıldığını ve desteklendiğini hissetmelerinin aynı şekilde önemli olduğunu sanıyorum.

Bundan önceki iki toplantıyla karşılaştırıldığında Atina konferansı onlardan daha açıktı, tartışma daha içten ve dışa dönüktü, karşılıklı saygı ve eşitlik ilkeleri daha titiz biçimde gözetildi. Bu bölgemiz komünistlerinin şimdi daha olgun, kendilerinden daha emin ve politik inançlarıyla savaşım amaçlarını değerlendirmesi için kamuoyuna sunmaya daha bir hazır olduklarını gösterdi. Bugün bağlaşıklarımıza açık yüreklilikle, günün taleplerinin belirlediği ve halklarımızın yaşamsal çıkarlarına uygun görüş ve önerilerle yaklaşıyoruz.

Atina konferansında, alınan kararlara uyum sorunu da oldukça yeni bir biçimde ortaya kondu. Geçmişte de karşılıklı dayanışma ve destek talep eden karar, çağrı ve bildiriler yok değildi. Ama kimi zaman bu yüce fikirler kağıt üzerinde kalmış, somut çabalara dönüştürülmemişti. Bu kez, kardeş partilerle dayanışmamızı yalnızca bildirilerle değil, en başta somut eylemlerle pekiştirmeye kararlı olarak ülkelerimize döndük.

Latin Amerika, Güneydoğu Asya, Avrupa ve bir bütün olarak hareketimizde böylesi somut, derinlemesine ilişkilerin gelişmesi cesaret vericidir. Geçen iki-üç yılda, devlet yönetiminde olan komünist ve işçi partileri arasındaki işbirliğinin de daha yüksek bir düzeye ulaştığına özellikle dikkat çekmek istiyorum.

Önyargısız bir gözlemci mutlaka şu sonuca varacaktır: Sosyalist ülkeler komünist partileri sosyalizm örneğinin dünya çapında toplumsal ilerlemeye yardım etmesi için, barış ve uluslararası güvenlik savaşımının ilerletilmesi için, sosyalizmin gelişmesi ve güçlenmesi için ortaklaşa, daha büyük ve sonuç alıcı çabalar harcıyorlar. Kapitalist ve gelişmekte olan ülkelerdeki komünist partileri de kendi faaliyetlerini şimdi daha özeleştirel bir biçimde, günümüz dünyasındaki gelişmeler ışığında inceleme eğilimindeler. Tüm bunlar komünist hareket içinde ve bir bütün olarak partiler arası ilişkiler atmosferinde belirgin düzelmelere yol açtı.

Çin Komünist Partisi ile ilişkilerin normalleştirilmesinin de bu düzelmeye bir örnek oluşturduğuna inanıyorum. Bu ilişkiler yıllarca uluslararası komünist hareketin karmaşık ve keskin sorunları arasında yer aldı. Geçen yıl, birçok sosyalist ülke komünist partisiyle Çin Komünist Partisi arasındaki ilişkiler yeniden kuruldu. Öteki partiler de bu sürece katılıyor. İsrail komünistleri de bu yolda adımlar attılar.

Sanırım bu, hareketimizin başka, çok sayıdaki -ikili, bölgesel ya da uluslararası- ivedi sorununun çözümü için iyi bir gelecek vaadeden, olumlu bir işarettir. Ancak iyimserlikte de fazla aceleci olmayalım. Kesin bir zorunluluk olan işbirliği düzeyine de ulaşmamız lazım. Burada, temel konular üstüne kollektif tartışmaları kasdediyorum.

Kimi zaman kollektif işbirliği biçimlerinin partilerimizin bağımsızlığını ve özerkliğini sınırlayacağı, ulusal politik bir güç olarak faaliyetlerimizi zorlaştıracağı iddia ediliyor. Bir kollektif toplantının ister istemez, uluslararası komünist harekette örgütsel bir merkezin yaratılması görüşlerini yeniden doğuracağı yolunda iddialar da duyuluyor. Bunların temelsiz endişeler olduğuna inanıyorum. Geçmişe dönük söz konusu olamaz. 45 yıl önce alınan Komünist Enternasyonal'in dağıtılması kararında, komünistlerin bu kararında, komünistlerin modası geçmiş örgüt biçimlerini asla muhafaza etmek istemedikleri, bunları belli bir tarihsel durumun belirleyici özellikleriyle ve bunun öngördüğü görevlerle bağladıkları belirtilmiştir.

Komünist hareket kendi geleneklerinin sürekliliğini koruyarak yenilenme yoluna girdi. Öyle görülüyor ki, ortaya çıkan bu kuşkular, toplumsal gelişmenin kavranması konusundaki psikolojik hantallık tarafından besleniyor. Bu hantallığın üstesinden gelinmesi zaman alacaktır. Öte yandan, partiler arası ilişkiler alanında yapılan hatalar da komünistlerin politik bilincinde izler bıraktı. Ancak sanırım, kendimizi bu çorak araziden kurtarmanın artık zamanı geldi. Şimdiye kadar hiç kimse, geçmişe atıfta bulunarak bugünün taleplerindan kaçmayı başaramadı. Geçmişte uygulanan eski işbirliği biçimleri artık savunulamaz. Ama bu, dayanışma ve eylem birliğini güvence altına alabilecek, yaşanan döneme uygun uluslararası konferansları da içerecek yeni bir temel üzerinde işbirliği yolu aranmasını da dışlamıyor.

Politik ve ideolojik sorunlar da kollektif tartışma gereksinimi epeydir kendisini hissettiriyor. Karşılıklı çekim etmenleri, komünist haraket de dahil, geniş çaplı her toplumsal-politik harekette işlemeye devam ediyor. Ancak her nedense, biz nesnel gereksinimlere yanıt vermede hiç acele etmiyor ve başkaları -örneğin Sosyalist Enternasyonal partileri- düzenli toplanır, çeşitli konularda tartışırken, biz daha elverişli olanaklar için bekleyip duruyoruz. Onlar aralarında görüş birliğine varıyor ya da varamıyorlar, ama önemli olan, kollektif bir temelde görüş değiştokuşunda bulunuyorlar. Biz komünistler de toplanmalı, tartışmalı ve uluslararası dayanışmayı güçlendirmenin yollarını aramalıyız.

yenilenmesi- yerine getirmek için nasıl çalıştıklarını soruyorlar. Burada önemli olan, ikili bir sorunun doğru olarak ele alınıp çözülmeye çalışılmasıdır.

Birincisi, bizim çalışmamız tüm insanlığın yaşamsal çıkarlarını, öncelikle de insan varlığının güvence altına alınması gereğini dikkate almalıdır. Marks ve Engels tarafından geliştirilen bu görüş, şimdi özellikle güncel bir konu olmuştur. Yakın dönemdeki gelişmeler bize bu görüş üzerinde yoğunlaşma ve gerekli sonuçları çıkarma görevini veriyor. Bunu yapmazsak, komünist hareket varlığının tüm nedenlerini kaybedebilir.

İkincisi, evrensel hümanist değerleri savunurken, toplumsal ilerleme ülküleri için de mücadele etmeliyiz. İşte bu nedenle, yalnızca, savaş yerine barış, ya da faşist ve ırkçı diktatörlük yerine demokrasi önermekle kalmıyor, aynı zamanda sınıf egemenliğine ve insanın insan tarafından sömürülmesine karşı bir alternatif olarak sosyalist toplumu da öneriyoruz, çünkü sosyalist toplum baskının tüm biçimlerini reddediyor.

Sanırım, komünist partileri tüm öteki politik güçlerden ayıran da budur. Eğer komünistler insanlığın evrensel çıkarları için savaşım ile toplumsal ilerleme savaşımını başarıyla birleştirebilirlerse, doğru bir yoldadırlar.

Birçok ülkede komünistlerle işbirliğinin anlamsız olduğu, çünkü sayıca çok az oldukları ve az sayıda seçmenin desteğine sahip bulundukları söyleniyor. Burada da şunu hatırlatmak isterim: 1917 Şubat Devrimi'nde Rus imparatorluğunun bütününde Bolşeviklerin sayısı yalnızca 24 bindi. Ama bu sayı Ekim ayında 350 bine çıktı. Bolşevikler dünyanın ilk sosyalist devrimini başarıya ulaştırdılar ve ülkenin sosyalist yoldan gelişmesini yönettiler ve hala da yönetiyorlar. Bu nedenle, önemli olan sayısal güç değil, yığınların çıkarlarını kavrama yeteneği ve bunların açıkça savunulmasıdır. Komünistler için önemli olan halkın savaşım ateşini alevlendirecek kıvılcımı sağlamaktır.

Ülkemizde barışın savunulması ve İsrail gerici çevrelerinin saldırgan ve yayılmacı politikalarını yenmek için geniş bir cephe yaratılması çabalarında partimize yön veren de işte budur. Bu savaşımı başlatan biziz. 1982'de Lübnan işgal edildiğinde, yalnızca komünistlerin öncülüğündeki Barış ve Eşitlik İçin Demokratik Cephe - Knesset'in(*) 120 üyesinden 4'ü- savaşa karşı oy kullandı. Öteki 9 üye çekimser kaldı. Ama bugün, birçok kişi doğru birşey yaptığımızı kabul ediyor. Hatta, yönetimdeki İşçi Partisi'nin bazı üyeleri parlamentodaki konuşmalarında savaş karşıtı tutum almamaktan duydukları üzüntüyü dile getirdiler. Bu, İsrail'in politika tarihinde eşi görülmemiş bir gelişmedir.

Ya da başka, daha canlı bir örnek verelim. İki üç yıl önce yalnızca komünist parti ve Demokratik Cephe Filistin halkının yazgısını belirleme ve kendi devletini kurma hakkının tanınmasını savunuyordu. Şimdi, Lübnan düşmanı oyun bozuldu ve ülkemiz acı bir deneyim geçirdi. Yeni uluslararası akımlar ortaya çıktı. Tüm bunların yanısıra, bizim sorunu ısrarlı bir şekilde sergileme çalışmalarımızın, öteki partilerle tartışmalarımızın da etkisiyle, son kamuoyu yoklamalarına göre, İsrail nüfusunun yüzde 20'si Filistin Kurtuluş Örgütü'nün tanınmasından ve FKÖ ile görüşmelerden yana tutum alıyor. Son yıllarda, iki Siyonist parti bile Filistinli Arap halka kendi yazgısını belirleme hakkının tanınmasından yana görüş belirttiler.

(*) İsrail Meclisi-Red.

Tüm bunlar, en başta komünistlerin durumu doğru değerlendirdiğini ve yığınlara politik tutum almada yardımcı olduklarını gösteriyor. Eğer halk bazı konularda bizim görüşlerimizi onaylıyorsa, bu onların komünist oldukları ya da seçimlerde bize oy verecekleri anlamına gelmez. Biz, kendi yaşamları ve gelecekleriyle ilgili bir soruna çözüm bulmaları konusunda onlara yalnızca yardımcı oluyoruz. Sonuçta ise, partimizin saygınlığı artıyor.

Evet, bazen İsrail Komünist Partisi'ni destekleyenlerin çoğunluğunun Arap olduğu hatırlatılıyor. Paris'e yaptığım bir gezi sırasında Yahudilerin örneğin Rusya'da ve hatta Fransa'da, devrimci harekette etkin olmalarına karşın, neden İsrail'de bunun farklı olduğu soruldu. Yanıt olarak şunu söyledim: "Bir an Yahudilerin İsrail'de ezilen azınlık durumunda olduğunu, Araplarla yer değiştirdiğini düşünün. Komünistler kimi destekleyecekti? Ülkemde Araplar -aynı, mülkleri ellerinden alınan Yahudiler gibi, emekçi insanlar olarak ve ayrıca ulusal azınlık olarak- çifte baskı altındadır. Onları kim savunuyor? Çoğunlukla komünistler... Bu nedenle, İsrail'de Arap yığınların bizi desteklemesi çok doğal. Ama bizi destekleyen binlerce Yahudi de var. Biz İsrail'in enternasyonalist, Yahudi-Arap partisiyiz."

Öteki ülkelerdeki komünistler gibi, bizim için de politik hedef, sosyalist gelecek sorunu çok keskin bir konudur. Bugün bu konu, Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkelerde, sosyalizmin yetkinleşme ve gelişmesini önleyen, üstünlüklerinin yaşama geçmesini engelleyen herşeyi ortadan kaldırma yönündeki değişikliklerle kopmaz bir biçimde bağlıdır. Kuşkusuz bu süreç, kapitalist dünyadaki komünistlere de, burjuva propagandasının onyıllardır beslediği olumsuz bir sosyalizm imajına karşı savaşta yardımcı oluyor. Bugün herkes SSCB'nde perestroyka'nın işlerliğini görüyor, glasnost ve demokratikleşmenin yığınların insiyatifini harekete geçirdiğine, sosyalizmin çekiciliğinin arttığına tanık oluyor.

John Reed'in ünlü kitabının(*) anımsattığı gibi, bugün denilibilir ki, perestroyka ve glasnost da dünyayı sarsıyor. Gerici gazeteler ve dergiler bile Sovyet örneğini izlemek gerektiğini söylüyorlar. Burjuva Siyonist bir gazete olan **Ha'aretz** "Bizim de glasnost'a ihtiyacımız var" başlıklı bir makale yayınladı. Makalede, öteki şeylerin yanısıra, İsrail yığınsal iletişim araçlarının da Sovyetler Birliği hakkında yanlış bilgiler yaymaya son vermesi gerektiği belirtiliyordu.

Bu çağrının, tek bir nedenle bile olsa, olumlu karşılanması gerekir. Bununla, karşıtlarımızın sosyalist ülkelerdeki devrimci dönüşümlerden komünistleri ayrı tutma girişimlerini kastediyoruz. Bizi SSCB'ni şaşmaz bir biçimde desteklemekle ve Sovyet gerçeklerinin olumsuz yanlarına gözlerimizi kapamakla suçluyorlar. Komünistlerin bir dönem, Sovyet toplumuna pembe gözlüklerle baktıklarını inkar etmiyorum. Ama bu anlayışla karşılanmalı. Ülkülerin gerçeğe dönüşmesini görme özlemi, bazen abartmalara yol açtı. Ancak bize yöneltilen suçlamalar, komünistlerin sosyalizm tarihindeki trajik sayfaları da onayladığı yönündedir ki, bu yalandır.

Partimizin teorik dergisinde, SSCB'nde perestroyka konusunda yazdığım bir makalede neyi ne zaman desteklediğimizi ve neye ne zaman karşı çıktığımızı anlattım. Sosyalizmin gelişmesini, sömürü ve ulusal ayrımcılığın yok edilmesini destekledik. Sanayileşmeyi, kollektifleşmeyi, Stalingrad'dan Nazilerin temizlenmesini ve Nazi Al-

---

(*) Dünyayı Sarsan On Gün-Red.

manyası'nın yenilmesini destekledik. Olumlu gördüğümüz, değer verdiğimiz herşeyi destekledik. Ama kimi şeyler, bizim için de -ve yalnızca bizim değil- mühürlü bir kitaptı. Makalemde, Başbakan Ben Gurion'un 1948 yılı 6 Kasımında SSCB Hükümet Başkanı'na gönderdiği mesaja değindim. İsrail lideri Sovyetler Birliği'ni yalnızca İsrail devletini destekleyen dost bir ülke olarak değil, aynı zamanda, insan haklarının gözetildiği demokratik bir toplum olarak da niteliyordu.

Dünya sosyalizminin, ulusal ve toplumsal kurtuluşun, hatta insan neslinin varlığının ve geleceğinin Sovyetler Birliği'ndeki perestroykaya bağlı olduğuna; yeni düşünce tarzını yığınların zihinlerine, hatta sınıf karşıtlarımızın zihinlerine yerleştirebilme yeteneğimize bağlı olduğuna inanıyorum.

KARŞILIKLI SINIFSAL ÇATIŞMANIN ARTTIĞI BİR ORTAMDA(*)

Alvaro CUNHAL
Portekiz Komünist Partisi (PKP) Genel Sekreteri

1974 Devriminin Deneyimi ve Kazanımlarının Korunması

□ **Komünistlerin olumlu olduğu gibi, olumsuz deneyimlerden de dersler çıkarması önemlidir. Bununla ilgili olarak, 1974-1975 yıllarında devrimin başlangıcında ve en şiddetli günlerinde PKP'nin hata yapıp yapmadığını anlatabilir misiniz?** (S.Vronsky, **Polonya Birleşik İşçi Partisi)**

□ Portekiz'in politik durumunu kavrayabilmek için, ülkemizde faşist diktatörlükten demokratik rejime barışçıl (egemen sınıfların yönetiminde) bir geçiş olmadığını, diktatörlüğe son veren ve demokratik rejimi kuranların ayaklanan askerler ve halk olduğunu bilmek gerek. Tüm bunlar, ülkede egemenlik süren ve onu yöneten faşist devletin ve sermaye çevrelerinin şiddetli karşı koyuşunun üstesinden gelen halk yığınlarının ve silahlı kuvvetlerin devrimci kesiminin kilit bir rol oynadığı savaşım sürecinde meydana gelmiştir.

Silahlı Kuvvetler Hareketi'nin (SKH) 25 Nisan 1974'te faşist hükümeti alaşağı etmesi sonucu onun yerine geçen ve (PKP de içinde) birçok politik parti temsilcisinden oluşan geçici hükümetin işbaşına gelmesinden sonra, diktatörlüğün 48 yıllık varlığı süresinde halkımızı terörize eden emperyalizm, büyük kapitalistler ve toprak ağaları tarafından desteklenen faşistler ve diğer karşı devrimciler doğmakta olan Portekiz demokrasisini boğmak için birçok girişimde bulunmuşlardır. Bu güçler, ülkenin Cumhurbaşkanı General Spinola'dan başlayarak birçok kişiye komplolar tertiplemişler, erki değiştirmeye çabalamış ve askeri darbeler(1) örgütlemişler, bankalarda, büyük işletmelerde ve tarımda geniş kapsamlı ekonomik sabotajlar uygulamışlardır. Bundan dolayı, bankalar ağının ve Portekiz ekonomisinin başlıca kollarının devletleşti-

---

(*) A.Cunhal'ın Yazı Kurulu üyelerinin uluslararası konularda sorunlarını yanıtladığı ve bu sayıda sona eren söyleşinin birinci bölümü için bkz.**Dünyaya Bakış** Sayı: 3, 1988 (Derginin Notu)

(1) 28 Eylül 1974 ve 11 Mart 1975 yıllarında başarısızlıklarla sonuçlanan darbe girişimleri söz konusudur. Mart olayları sonrasında sosyo-ekonomik dönüşümler aşamasına geçiş başlamıştır. (Derginin Notu)

rilmesi, tekelci grupların yok edilmesi, latifundistlerin egemen olduğu bölgelerde tarım reformu yapılması, halkın desteğine dayanan yerel demokratik erk sisteminin kurulması PKP'nin ya da yığınlardan kopuk herhangi bir öncünün voluntarist önlemlerinin bir sonucu değildir. Sosyo-ekonomik yapıyı kapsayan bu derin reformlar, savaşım sırasında halk yığınları tarafından gerçekleştirilmiştir.

Portekiz devrimini anlamayan ve ya da anlamak istemeyenlerden birçokları, bu reformları "PKP'nin hatası" olarak adlandırdılar. Ama, eğer bu reformlar yapılmamış olsaydı, genç Portekiz demokrasisi daha beşiğinde boğulabilirdi.

Dahası, tüm bu reformlar 1976'da Kurucu Meclis'te yalnızca komünist milletvekillerinin değil, aynı zamanda sosyalist ve sosyal-demokrat milletvekillerinin de oylarıyla kabul edilen Cumhuriyet Anayasası tarafından demokratik rejimin parçaları olarak güçlendirilmiştir.

☐ **Nisan Devrimi 1975 sonlarında hangi faktörlerin karşılıklı etkisi sonucu engellenmiş ve gericilik politik insiyafiti ele geçirmeyi başarmıştır? (A.Leppyanen, Finlandiya Komünist Partisi)**

☐ Ana faktörler şunlardır:

Birincisi, demokratik devrimin "silahlı kolu" sayılan SKH(2) içinde askerler arasında başgösteren çelişkiler, bölünmeler ve çatışmalar.

İkincisi, Sosyalist Partinin sağcı güçlerle (demokratik dönüşümlere karşı) birliği.

Üçüncüsü, emperyalizmin ve en başta da, ABD ile Portekiz'in de üyesi olduğu NATO'nun politik, ekonomik, mali ve askersel baskısı.

Dördüncüsü, gerçek özgürlüğün ve seçmenlerin kendi tercihinin bilincinde olması için gerekli enformasyonun yaygınlaştırılma koşullarının henüz oluşturulmamış olduğu bir dönemde seçimler yapılması (25 Nisan 1975).

1975 sonlarında aşırı sağcı güçlerin ülkede PKP'ne ve halk hareketine karşı başlattıkları güçlü bir terörist eylemler dalgasından ve SKH'nin çökmesinden sonra, bu dört faktör birbiriyle örüldü. Devrim kazanımlarının yok edilmesi (başlıca amaç) çizgisine yönelen hükümetler (Sosyalist Parti, sağcı partilerle birlik içinde Sosyalist Parti ve sağcı partiler) birbirinin ardı sıra erke gelmeye başladılar.

Geride kalan bu 13 yıl içinde, PKP ve büyük sosyal yığın hareketleri (örneğin sendikalar) karşı-devrimci sürece kesin karşılık verdiler. Portekiz halkının demokratik kazanımlarını savundular ve şimdi de savunmaya devam ediyorlar.

PKP'nin o yıllardaki sayısal evrimi, Portekiz halkının geniş kesimlerinin partinin politikasını hiçbir ikircime yer bırakmadan desteklediklerini kanıtlıyor. Temmuz 1974'te, faşist hükümetin yıkılmasından üç ay sonra, PKP'nin 15 bin üyesi vardı. Aynı yılın 28 Eylül'ünde, halk yığınlarının gerici darbe girişimini bozguna uğrattıkları gün, parti saflarına 30 bin yeni komünist katıldı. Devrimin en yüksek noktasına ulaştığı 1975 yılı baharında bunların sayısı 100 bine yükseldi. Daha sonraki yıllarda, artık karşı-devrim sürecinin güçlendiği dönemde de partinin safları büyümeye devam etti ve 1983'de PKP'nin üye sayısı 200 bini bulmuştu. PKP'nin üye sayısı o günden bu yana değişmemiştir.

---

(2) Fırtınalı ve çelişkili devrim sürecinin etkisi sonucu, birbirine karşı savaşan birçok grubun oluşturduğu SKH içinde bölünmeler meydana gelmiştir. (Derginin Notu)

Bu rakamlar, komünist partisinin devrim kazanımlarını kararlı bir biçimde korumasının, PKP'nin etkinliğinin ve onun işçi sınıfı ile diğer geniş sosyal kesimler tarafından desteklenmesinin en güvenli göstergelerinden birini oluşturuyor.

☐ **Tarım reformunun (devrimin başta gelen kazanımlarından biri) korunmasının Nisan Devrimi'nin diğer kazanımlarının korunması açısından ne gibi önemi vardır?** (G.Kwiatowski, **Alman Komünist Partisi)**

☐ Söz konusu olan kazanım, Nisan Devrimi'nin sonucunda oluşup, hukuksal açıdan bugün de yürürlükte olan Anayasayla güçlendirilen demokratik rejimin en önemli parçalarından birini oluşturuyor.

Her şeyden önce, tekellerin yok edilmiş olduğu, bankaların ve ekonominin ana dallarının devletleştirildiği, latifundistlerin ortadan kaldırıldığı ve toprak reformunun yapıldığı ekonomik sistem de bu kazanımlara dahildir. Dahası, Portekiz'de demokratik rejimin ilerici niteliğini gösteren, emekçilerin hak ve özgürlükleri gibi kazanımlar da söz konusudur. Aynı zamanda erk organlarının, yerel demokratik erkin, parlamentoda ve yerel yönetim organlarında eşit temsil ilkesi arasındaki karşılıklı ilişkinin büyük önem taşıdığı politik sistemin yenilenmesini de bu kazanımlara katmak gerek. Bu kazanımlardan birinin savunulması diğerlerinin de savunulması anlamına geliyor. Karşı-devrimci sürecin amacı ise, tüm bu kazanımları yok etmektir.

☐ **Bugün silahlı kuvvetlerin, Nisan Devrimi'nin kazanımlarını yok etmeye çalışan gericiliğin çıkışlarına karşı rolü nedir?** (R.Samhun, **Lübnan Komünist Partisi)**

☐ Bugün Portekiz silahlı kuvvetleri, gericiliğin saldırılarının geri püskürtülmesinde hiçbir rol oynamıyor. Ülkenin politik yaşamına açıkça ve doğrudan katılmasalar da, bu saldırılara destek oldukları bile söylenebilir.

Portekiz Demokratik Güçlerinin Birliği

☐ **Siz, tüm demokratik güçlerin birliğinin emekçilerin sosyal ve demokratik çıkarlarının gerçekleşmesi, devrim kazanımlarına yönelik saldırıların geri püskürtülmesi için başarılı bir savaşımın zorunlu koşulu olduğunu birçok kez belirttiniz. PKP, demokratik ve özellikle de sol güçlerin birliğinin sağlanması savaşımında nasıl bir deneyim elde etmiştir?** (G.Kwiatowski). **Demokratik güçlerin geniş birliğinin kurulmasını, barış, özgürlük ve sosyal adalet politikası temelinde alternatifler hazırlanmasını engelleyen nedir?** (W.Kamnos, **Paraguay Komünist Partisi)**

☐ PKP, demokratik güçlerin birliği sorununu, sorudan çıkan sonuca kıyasla daha farklı ele alıyor. Birincisi; **bütün** demokratik güçlerin birliğini düşünmek hayaldir. İkincisi; işçi sınıfının ve halk yığınlarının savaşımı, demokratik güçlerin (en başta Komünist Partisi ve Sosyalist Parti) birliğinin sağlanamadığı koşullarda bile, onların devrim kazanımlarına yönelik saldırıları geri püskürtme yeteneğini göstermiştir.

Demokratik güçlerin birliğini partiler açısından ve sosyal açıdan olmak üzere, iki açıdan ele almak gerekiyor. Sosyal planda en önemlisi emekçilerin, köylülüğün, gençliğin, kadınların, aydınların, küçük ve orta tüccarların ve sanayicilerin, emeklilerin ve malüllerin ekonomik, politik ve kültürel nitelikli somut amaçlar için yığınsal savaşımını geliştirmektir. Nisan Devrimi kazanımlarının savunulmasına yönelik olan bu eylemlerden birçoğuna komünist, sosyalist ve diğer politik akımlardan Portekizliler katılıyor.

Demokratik güçlerin birliğinin sağlanması, uygulama açısından çok karmaşık bir görevdir. PKP halkın ve ülkenin çıkarlarının korunması, Nisan Devrimi'nin bir sonucu olarak kurulan demokratik düzenin güçlendirilmesi ve giderek geliştirilmesi için demokratik partilerin (en başta, en büyük demokratik kuruluşlar olan PKP ile Sosyalist Parti'nin) birliğinin zorunluluğunu savunmaya devam edecektir. Ve eğer böylesi bir birlik kurulamamışsa, bu da en başta Sosyalist Parti'nin PKP ile herhangi bir yakınlaşmaya yanaşmamasının, onun azılı anti-komünizminin, Nisan Devrimi'nin kazanımlarına saldırılarda sağcılarla sistemli bloklaşmasının bir sonucudur. Sosyalist Parti'nin stratejik amacı, devrimin yıktığı tekelci-devlet kapitalizmini yeniden diriltmektir.(3)

Sosyalist Parti bu tutumunda ayak diretse de biz, ulusal yaşamın değişik alanlarında onunla somut sorunlarda yakınlaşma, karşılıklı anlayış ve birliğin sağlanması gereğini savunuyoruz. Yani, Anayasa'nın yeniden gözden geçirilmesi yoluyla demokratik temellerin yıkılması için, parlamentoda Sosyalist Parti'nin desteğine gereksinimi olan erkteki Sosyal-Demokrat Parti'ye böylesi bir desteğin sağlanmasını önlemek amacıyla biz, her iki partinin (PKP ve Sosyalist Parti'nin) konumlarını yakınlaştırmaya çalışıyoruz.

□ **PKP, FAC'ndeki Sosyal-Demokrat Parti'ye ve Fransa'daki sosyalistlere kıyasla, Portekiz'deki sosyalistlerin işçi hareketindeki rolünü nasıl değerlendiriyor?** (A.at-Taib, **Sudan Komünist Partisi)**

□ Fransız sosyalistlerini ve Batı Almanya sosyal-demokratlarını Portekiz sosyalistleriyle kıyaslamak istemiyorum. Ama, Portekiz sosyalistlerinin ülkemizin yaşamındaki rolü üstüne görüşümü belirtebilirim.

Kuşkusuz, Sosyalist Parti'ye üye olan ya da ona oy veren çok sayıda emekçi vardır. Ancak bu olgu, Sosyalist Parti'nin özellikle 25 Nisan 1974'den sonra, sağcı partilerle birliğe yönelik, işçi ve demokrasi karşıtı bir politika izlemesine engel olmadı. Sosyalistlerin de katıldığı değişik bakanlıklar tarafından gerçekleştirilen önlemler (ücretler, istihdam, sosyal hizmetler ve sigorta, konut sağlama, sağlık ve eğitim alanlarında) öz bakımından sağcıların politikası doğrultusundaydı. Bu da, Sosyalist Partiye oy veren emekçilerin, çalışma sorunlarında komünistlerle omuz-omuza savaştıklarını gösteriyor.

Sosyalist Parti'nin sendikalardaki konumları ve eylemleri, onun işçi hareketindeki rolünü kesin bir biçimde belirliyor.

Portekiz birleşik sendikal hareketi, faşist diktatörlük döneminde, Salazar devletinin korporatif örgütlerinin ayrılmaz bir parçası olan faşist sendikaların içinde yer alan emekçilerin kahramanca savaşımının bir sonucu olarak ortaya çıktı. Portekiz Emekçileri Genel Konfederasyonu (PEGK) ve Ulusal Sendikalar Birliği (USB) çevresinde birleşen sendikal hareket, Nisan Devrimi'nden sonra (işçi denetimi, emekçilerin hakları, devletleştirme ve tarım reformu gibi) demokratik devrim kazanımlarının elde edilmesine önemli katkılarda bulundu.

---

(3) Bankaların, sigorta şirketlerinin ve ekonominin ana kollarının devletleştirilmesi Portekiz'in sosyoekonomik yapısını değiştirmiş, tüm sanayi potansiyelinin % 60-65'i devletin denetimine geçmiştir. 1976'da ülkedeki anonim şirket sermayesinin yüzde 38'i devletleştirilen işletmelere aitti. Bunlar, yatırımların yüzde 44'ne ve ulusal gelirin yüzde 25'ne sahipti. Yerli tekelci sermaye ülke ekonomisinde konumlarını yitirmişti. (Derginin Notu)

Sosyalist Parti, Ulusal Sendikal Birliğe karşı aktif direnme tutumuna girdi (çünkü, onun yönetici organlarının her düzeyinde, emekçilerin seçtiği komünistler herkes tarafından takdirle karşılanan öncü bir rol oynuyorlar) ve onu parçalamak için her şeyi yapıyor. Bu ve en gerici çevreler ile, doğrudan Amerikan ve Batı Alman yardımına dayanan sağcı partiler, genel sekreteri Sosyalist Parti'nin Ulusal yönetimine üye olan yeni bir sendika merkezi (Emekçilerin Genel Birliği) kurmayı başardılar. Bu sendikayı emekçiler, büyük sermayenin ve sağcı hükümetlerin elinde bir araç olduğu için sarı sendika olarak değerlendiriyorlar. Ayrıca, üye sayısı 200-300 bin dolayında olan bu sarı sendika, 1 milyon 600 bin emekçiyi çatısı altında birleştiren PEGK-USB'nin gücünü ve temsil yetkisini çürütecek durumda da değildir.

Portekiz'in Çağdaş Durumu ve PKP'nin Eylemleri

□ **Komünist Parti, Portekiz'in AET'ye üyeliğine karşı çıktı, buna karşın AET'ye girildi. Elde edilen deneyimin ışığında, ülkenin Ortak Pazar'a katılmasına karşı eski tutumumuzu sürdürüyor musunuz?** (M.Azzaui, **Fas İlerleme ve Sosyalizm Partisi)**

□ Portekiz'in Ortak Pazar'a katılmasıyla ilgili konumlarımız, ekonomik olduğu kadar politik bakış açısından da inandırıcı kanıtlara dayanıyor.

Ekonomik planda Portekiz, (sanayinin ve tarımın mutlak geri kalmışlığı ve aynı zamanda emek verimliliğinin düşük olması nedeniyle) AET üyesi gelişmiş ülkelerle ne Avrupa Ortak Pazar'ında ve ne de kendi iç pazarında rekabet yürütecek durumda değildir.

Politik planda, ülkenin AET'ye katılmasını destekleyen politik güçler, onun bu katılımını Nisan Devrimi'nin demokratik kazanımlarının yok edilmesi için bir gerekçe olarak görmüşlerdir. Portekiz'in sosyo-ekonomik yapısının AET'ye üye gelişmiş ülkelerde var olan, Portekiz'de ise demokratik devrimle yok edilen tekelci-devlet kapitalizmi düzeyine getirilmesi gerektiği yolunda koşullar ileri sürülüyor.

Olaylar analizimizin, konumlarımızın, öngörümüzün, uyarılarımızın doğruluğunu her gün kanıtlıyor.

Portekiz'in kendi kaynaklarını kullanması sanayinin, tarımın, balıkçılığın gelişmesiyle eşanlamlıdır, oysa bunlar AET üyesi ülkelerin çıkarlarına peşkeş çekiliyor.

Ülkede yiyecek maddeleri bilançosunun büyük bir açık göstermesine karşın (yiyecek maddelerinin büyük bir bölümü dışarıdan getiriliyor), tahıl, domates, zeytin, süt ve sütlü malların en yüksek düzeyde olan üretimi fiilen durdurulmuştur. Pazar, ithal tarım mallarının adeta istilasına uğramıştır, bunun sonuçları ise Portekiz çiftçilerinin sırtına yükleniyor. Tarıma ayrılan alanlar daraltılıyor, buna karşılık ise her yerde kağıt hamuru üretimi için öngörülen ökaliptüs çiftlikleri kuruluyor.

Ulusal ticaret bilançosundaki dengesizlik göz önünde bulundurulursa, bugün ithal edilen birçok sanayi malının ülke içinde üretilmesine geçmek kesin bir zorunluluktur ve tümüyle de gerçekçidir. AET ile bütünleşme, ters sonuçlar veriyor. Portekiz'de üretilen ya da üretilebilecek çok sayıda mal ithal ediliyor. Sanayi felç oluyor, çok sayıda küçük ve orta işletme kapanıyor.

Önemli ulusal gelişme projeleri (metal işleme alanında, baraj yapımı, şeker üretimi, vb.) AET üyesi gelişmiş ülkelerin çıkarlarıyla çeliştiği için kağıt üzerinde kalıyor.

Bu birliğin çerçevesi içindeki uluslararası işbölümünde Portekiz'e gelişmiş ülkelerin pazarı olma rolü veriliyor, onun kendi halkının çıkarlarına uygun olarak, ekonomisini kalkındırma hakkı yok ediliyor.

Portekiz'in AET'ye katılmasıyla ulusal çıkarları, egemenliği ve bağımsızlığı ciddi yaralar alıyor. Bundan dolayı biz, AET organlarına ulusal çıkarlar ötesinde kararlar alma hakkının tanınmasına, Genel Avrupa Belgesine, Avrupa Politik Birliği'nin kurulması yolundaki görüş ve önerilere karşıyız.

Biz, Portekiz'in Avrupa'da zengin akrabaların evinde fakir bir çanak yalayıcısı değil, bağımsız bir ülke olması için savaşıyoruz ve savaşacağız.

□ **Lütfen, Portekiz'deki barış hareketini anlatır mısınız? Bu, nasıl bir harekettir? Ne gibi somut amaçlar için eylem yürütüyor? Komünistlerin bu hareket içindeki yeri nedir?** (G.Kwiatowski; M.Azzaui; H.Lava, **Filipinler Komünist Partisi)**

□ Portekiz'deki barış güçleri dört ana yönde savaşıyorlar:

Birincisi, nükleer savaş tehlikesinin ortadan kaldırılması, silahsızlanma, nükleer ve kimyasal silahların yok edilmesi gibi genel, geniş kapsamlı amaçlar için. Bu planda kamuoyunun bilgilendirilmesinde ve barış güçlerinin eylemlerinde SSCB'nin ve diğer sosyalist ülkelerin öneri ve barışçı girişimlerinin, 1987'nin sonundan itibaren ise Washington'da SSCB ve ABD arasında imzalanan orta ve daha kısa menzilli roketlerin kaldırılması anlaşmasının öneminin anlatılması başta gelen bir rol oynuyor.

İkincisi, nükleer silahların yerleştirilmesine ya da bunların ulusal topraklar üzerinden transit geçişine karşı, güvertesinde nükleer silah bulunduran denizaltıların Portekiz limanlarını kullanmasına izin verilmesine karşı, Almador'da radar üssü kurulmasına ve Amerikan F-16 uçaklarının Portekiz'e aktarılmasıyla ilgili olası girişimlere karşı, NATO ülkelerinin genişletilmesine ve bu örgüte yeni askersel ödünler verilmesine karşı, orta ve daha kısa menzilli roketlerin yok edilmesinden sonra "Avrupa savunması"nın zayıflamasını dengelemek için (en gerici yığınsal iletişim araçları artık bu tür çağrılarda bulunuyorlar) Portekiz topraklarında klasik silahlarla donatılmış bulunan NATO birliklerinin varlığının güçlendirilmesine karşı istemler de içinde, Portekiz'i ilgilendiren somut amaçlar için.

Üçüncüsü, Portekiz'in uluslararası alanda barış ve işbirliği politikası yürütmesi için. Bu amaç, sağcı partilerin ulusal ve demokratik rejimin güçlendirilmesi politikasından dönüş yapma çizgisine karşı savaşımla bağlıdır.

Dördüncüsü, emperyalizmin kurbanı (Güney Afrika, Orta Amerika, Yakın Doğu) halklarla, bunların kendi yazgılarını özgürce belirleme ve var olan tehlikeli savaş ocaklarını söndürecek politik çözümler bulma haklarının garantilenmesi için aktif dayanışmada kendini gösteriyor.

Bu dört yönde verilen savaşımı bir yandan, öncülüğünü Portekiz Barış ve İşbirliği Konseyi'nin yaptığı barış savunucusu hareket, diğer yandan da en ardıcıl demokratik partiler, sendikalar, gençlik ve kadın örgütleri ve hareketleri, aydınların ve dini çevrelerin temsilcileri yürütüyor.

PKP, bu savaşımın ön sıralarında yer alıyor.

□ **Sağcı güçlerin Temmuz 1987 parlamento seçimlerinde elde ettiği büyük başarı neye dayanıyor?** (M.Azzaui). **PKP'nin bu seçimlerde kimi konumlarını yitirmesinin**

temel nedenleri nelerdir? Eski Cumhurbaşkanı R.Ianes'in partisinin başarısızlığı nasıl değerlendirilebilir? (R.Samhun) **Komünistlerin bunca yıldır demokratik yığın hareketlerindeki büyük etkinliğinin seçim sonuçlarına, PKP'ye verilen seçmen oylarına yansımaması genel olarak nasıl değerlendirilebilir?** (A.Hranja, **Brezilya Komünist Partisi).**

□ 19 Temmuz 1987 seçimleri çok özgül bir ortamda yapıldı. Önceki parlamento seçimlerinden henüz iki yıl geçmişti. Sosyalist Parti 844 bin oy ve 44 sandalye kaybederek, sağcı güçlerle birlik politikasını çok pahalıya ödedi. Seçimlere (1985) kadar SP ile birlikte koalisyon hükümetine katılan Sosyal-Demokrat Parti (SDP), bu hükümette izlediği politikanın sorumluluğundan sıyrılmak, tüm sorumluluğu hükümete ve sosyalistlere yüklemek, seçmenler karşısında alternatif bir güç olarak kendini göstermek için geniş bir operasyona başvurdu. Bunun bir sonucu olarak SDP, oyların çoğunluğunu almayı ve parlamentoya 88 milletvekili sokmayı başardı. Sağcı Sosyal-Demokratik Merkez (SDM) 22 sandalye aldı. Eski Cumhurbaşkanı R.Ianes taraftarlarının seçimlere az bir zaman kala kurdukları Demokratik Yenilenme Partisi (DYP) seçmenlerin karşısına demokratik bir alternatif olarak çıktı ve büyük bir başarı sağladı. En başta sosyalistleri geriletmeyi başaran DYP, 1 milyon 36 bin Portekizlinin oyunu almayı başardı, bu da ona parlamentoda 45 sandalye sağladı.

1985 seçimlerinde sağcı partilerin ilerlemesine karşın, genelde demokratik partiler de parlamentodaki 250 sandalyeden 140'ına sahip oldular. Bu, demokratik çoğunluğa dayanacak bir hükümetin kurulması için olanaklar yarattı. Ancak Sosyalist Parti, DYP ve Cumhurbaşkanı buna razı olmadılar. Bunun sonucunda sözü edilen partilerin de rızasıyla bir sosyal-demokrat azınlık hükümeti kuruldu.

Hükümet ile demokratik partiler arasındaki çelişkilerin giderek derinleşmesi sonucu, 1987'de, bu partilerden 140 milletvekili güven oylamasında olumsuz oy kullandılar ve hükümet de aynı yılın Nisan ayında istifa etmek zorunda kaldı. Parlamentodaki demokratik çoğunluğa dayanan bir hükümetin kurulması için, yeniden somut olanaklar doğdu. PKP ve DYP, böylesi bir çözümden yana tutum aldılar. Ancak Cumhurbaşkanı (artık bu göreve Sosyalist Partinin eski Genel Sekreter'i Mario Suares gelmişti) bu öneriyi desteklemedi. Cumhurbaşkanı Meclisi dağıttı; demokratların, seçim sürecinde ve oylamada demokratizmi garantileyebilecek geçici bir hükümet kurulması görüşünü reddederek, erken seçimleri ilan etti ve istifa eden azınlık hükümetini görevde bıraktı.

İşte SDP böylesi bir ortamda, 19 Temmuz 1987'de yapılan seçimlerde oyların ve parlamentoda sandalyelerin çoğunluğunu kazanmayı başardı.

Onun başarısını üç temel neden belirledi:
Birincisi, erkin ve yaşamın tüm alanlarında hükümetin ve devletin amaç ve kaynaklarının seçim amaçları için kötüye kullanılması, demagojik önlemlere başvurulması, televizyon, radyo ve diğer yığınsal iletişim araçları üzerinde tam bir denetim uygulanması ve utanç verici oyunların sahnelenmesi.

İkincisi, dünya ekonomisinde Portekiz için elverişli olan ve onun dış ticaret açığının giderilmesine, ödemeler bilançosunun düzeltilmesine ve dış borçlarının (16 milyar dolar) stabilize edilmesine olanak sağlayan faktörler (doların değer yitirmesi, petrol ve tahıl ürünleri fiyatlarının düşmesi). Sonuçta, SPD hükümeti, önceki hükümetlerden farklı olarak önemli mali araçlar elde etmiş (yaklaşık iki milyar dolar) ve bu

da, onun politikasına "yetkinlik" ve "etkinlik" görünümü vermiştir.

Üçüncüsü, demokratik kamptaki parçalanma ve bunun sonucu olarak, seçmenlerin demokratik alternatif olanağına duydukları güvensizlik.

Sağcı güçler genel olarak SDP'yi tercih ettiler ve ikinci sağcı parti olan SDM, seçimlerden önce sahip olduğu 22 sandalyeden ancak dördünü koruyabildi.

Demokratik partilerin elde ettikleri sonuçlar da oldukça anlamlıdır. DYP, bocalamasını ve politik edilgenliğini ağır ödeyerek, büyük bir yenilgi aldı. 1985'te kendisini destekleyen seçmenlerin yüzde 75'ini kaybetti ve 45 sandalyeden ancak 7'sini koruyabildi. Sosyalist Parti, iki yıl önceki seçimlerde kaybettiği 44 sandalyaden yalnızca üçünü ve 844 bin oydan da yalnızca 59 bin 748'ini geri alabildi.

PKP'ye ve onun Demokratik Birlik Koalisyonu (DBK) içindeki bağlaşıklarına gelince: Sonuçlar dikkatlice analiz edildiğinde görülecektir ki, bu partilere verilen oylardaki azalma, herşeyden önce, belli bir kesimin seçimlere katılmamasından ileri gelmiştir. Gerçekten de, SPD'nin oy artışı SDM ve DYP'nin oy kaybına yaklaşık olarak eşittir. Bununla birlikte, seçimlere katılmayanların oranı, PKP'nin en etkin olduğu bölgelerde en yüksektir.

PKP MK'nin 22-23 Temmuz 1987'de yapılan Plenumu, bu sonucun üç nedeninin altını çizdi: Sınır dışına yönelen mevsimlik yaz dönemi göçü, binlerce emekçinin ülkenin bir bölgesinden bir başka bölgesine göç etmesi, emekçilerin oy kullanmak için kendi seçim bölgelerine gitmesini gerektiren ve dolayısıyla, onları ulaşım masrafları gibi ciddi sorunlarla karşı karşıya getiren izinler dönemi ve PKP'nin de katılımıyla demokratik bir hükümetin kurulması perspektiflerinin bulunmaması.

Bundan dolayı, komünist partisine verilen oylarda görülen azalmanın, onun geleneksel seçmenlerinin sağa kaydığı anlamına gelmediği söylenebilir. (kuşkusuz bu tür kaymalar da olmuştur). Bu genel olarak, seçmenlerin seçimlere katılmamasından ileri geliyor. Biz, bu azalmanın bir eğilim niteliği alacağı görüşünde değiliz.

☐ **Size göre, komünist partinin toplumdaki etki düzeyini belirlemenin ölçüleri nelerdir? Seçim sonuçları tek ya da en önemli gösterge olabilir mi?** (B.Ramelson, **Büyük Britanya Komünist Partisi)**

☐ Kuşkusuz, seçim sonuçları kendi başına komünistlerin etkisinin önemli bir göstergesidir. Önemli, ama biricik gösterge değildir. Seçim sonuçlarının önemini objektif bir biçimde değerlendirebilmek için somut koşulları ve bu arada seçim yasasını, kimi partilerin hak ve özgürlüklerinin gerçekleştirilmesiyle ilgili sınırlamaları ve ayrımcılığı, egemen partilerin erki ve devlet kaynaklarını (az veya önemli ölçüde) kötüye kullanmasını, en başta televizyon, radyo ve basın gibi güçlü yığınsal iletişim araçlarının demagojisini, şaşırtma girişimlerini ve ideoloji kundakçılığını, seçmenler üzerinde yapılan ekonomik, sosyal, ahlaki ve dini baskıların düzeyini, vb. göz önünde bulundurmak gerekiyor. Aynı zamanda, o dönemdeki güçler dengesinin ve belli partilerin doğrudan hükümet kurma perspektifi bulunmamasının sözkonusu partilerin geleneksel seçmenlerini ne ölçüde başka bir partiye "yararlı" oy kullanmaya yönlendirebileceğini de görmek gerek.

Partinin erk organlarındaki (parlamento, hükümet ve yerel yönetim organları) mutlak ağırlığı seçim sonuçlarının tüm bu olgularına bağlı olmuş olsa bile, gene de bu sonuçlar partilerin gerçek etkisini tam olarak yansıtmıyorlar.

Özellikle yığınlar arasındaki somut itkinin çok başka göstergeleri vardır. Bunlar, büyük birleşik sosyal hareketlerde (sendikalarda, köylü ve aydın kuruluşlarında, kadın ve gençlik örgütlerinde ve diğer sosyal katmanlarda) yığınları seferber etme yeteneğinde, ülkenin toplumsal ve kültürel yaşamının gerçek anlamda etkilenmesine yardım etmede kendisini gösteriyorlar. Bu bakımdan bunlar bugün Portekiz'de, PKP'nin birçok alandaki etkinliğinin diğer partilerden çok üstün olduğunu gösteren güvenli ölçülerden biridir.

□ **Sosyalist olmayan dünyanın birçok komünist partisi, partiye üye akınına süreklilik sağlanmasını en önde gelen görevlerden biri olarak görüyor. PKP, bu görevi nasıl çözüyor? Size göre, gençlerle, genç komünistlerle çalışmalarda hangi sorunlar en fazla önem taşıyor?** (A.Subbotin, **SBKP)**

□ Gençlerin partiye yönelişi, kuşkusuz önümüzde duran önemli ve değişmez bir görevdir. Eğer bu görevi gereği gibi yerine getirmezsek, o zaman örgütleri yaşlanma, hareketsizlik tehdit etmeye başlar ve bunlar, kısa bir süre sonra etkilerini kaybederler. Gençler arasındaki çalışmalar, yalnızca genç insanların PKP'ye üye olmasıyla sınırlı tutulamaz ve bu düzeye indirgenemez.

Biz, Portekiz'de iki temel sorunu ayırıyoruz. Birincisi, Portekiz Komünist Gençlik Örgütü'nün (PKGÖ) güçlendirilmesi. Onun 30 bin üyesi vardır, ancak çağdaş ortamda zorunlu bir etkinlikten henüz uzaktır. İkincisi, PKP ve PKGÖ'nün gençliğin çıkarlarını savunmada, birlik örgütleri (örneğin, öğrenci birlikleri, spor kuruluşları, gençlerin boş zamanlarını değerlendirme ve eğlence komisyonları, sendika gençlik grupları) eylemlerinin aktifleştirilmesinde, gençlerin yaşamsal haklarını koruması için değişik ve aynı zamanda kültürel nitelikli eylemlerin, gençliğin barış savaşımına katılımının örgütlenmesinde yansımasını bulan yığın çalışmaları.

Bize göre, gençlerle çalışmalarda özellikle emir veya akıl verici biçimlerden kaçınmak, gençlerde girişimciliği, yaratıcı düşünceyi ve eleştirel tutumları teşvik etmek, eylemlerinde onun sosyo-ekonomik olguları görmesi ve kavramasına yanıt veren biçimleri geliştirmek gerek.

□ **Size göre, PKP'nin gözle görülebilir bir gelecekte politik gelişme perspektifleri nelerdir ve PKP bu evrimde nasıl bir rol oynayacaktır?** (R.Bauer, **ASBP)**

□ Sağcı çoğunluk hükümetinin kurulmasından ve demokratik güçlerin parçalanmasından sonra, Nisan Devrimi'nin bir sonucu olarak kurulan demokratik rejime yönelik tehlikeler çok ciddi boyutlara ulaştı. Bugün erkteki sağcı partiler, parlamentoya dayanarak kendi politikalarını güçlendirmek ve bu politikayı yasalaştıran yasalar çıkarmak için büyük olanaklara sahiptir. Sağcı güçlerin Portekiz halkının demokratik kazanımlarına saldırısı hız kazanıyor. Belirtmek gerek ki, bu tür kazanımlar, Anayasaya göre, demokratik rejimin kopmaz bir parçasını oluşturuyorlar ve aynı zamanda bunlar geri dönüşsüzdürler. Bu nedenle, yeni saldırıları sürdüren, SDP'nin "Anayasa'yı gözden geçirme" projesinin kabul edilmesi halinde, rejim yalnızca değiştirilmiş olmayacak, yıkılacaktır.

Ancak, Anayasa'da yapılacak her hangi bir değişikliğin, parlamentonun en azından üçte iki çoğunluğunun onayını alması gerekiyor. SDP ise, böyle bir desteğe sahip değildir ve bunu ancak SP'nin parlamentodaki milletvekillerinin yardımıyla başarabilir. Buradan da, sağcı güçlerin yasalaştırmaya ve karşı-devrimci süreci sonuna kadar götürmeye çalıştıkları Anayasa değişikliğine karşı savaşımın kazandığı büyük

önem kendiliğinden ortaya çıkıyor.

Bizim, 19 Temmuz 1987 seçimlerinden önceki döneme kıyasla bugün çok daha güçlü olan erkteki sağcı güçlere karşı savaşımı daha da hızlandırmamız, güçlendirmemiz gerekiyor.

Seçmenlerin SDP'ye yönelik desteği, onun başını çektiği hükümetin program ve eylemlerine yönelik gerçek ekonomik ve politik desteği çok aşıyor. Ve tersine, PKP'nin ve diğer demokratik partilerin seçimlerde elde ettikleri sonuçlar, demokratik politikaya gösterilen politik ve sosyal desteğin çok gerisinde kalıyor.

Hükümetin faaliyeti onun Anayasaya ve yasalara aykırı çok sayıdaki eylemiyle, yürütülmekte olan politikayla ulusal sorunlara çözüm bulmanın olanaksızlığıyla, bu politikanın bir sonucu olarak ekonomik ve sosyal durumun daha da kötüleşmesiyle, hükümet ile ona oy verenlerin büyük bir kesiminin yaşamsal çıkarları arasındaki çelişkilerin kaçınılmazlığıyla (bu çelişkiler artık ortaya çıkmış bulunuyor), sağ kampta başgösterip, artık SDM'nin yeniden düzenlenmesine ve SDP'nin kendisi içindeki çatışmalara yol açan çelişkiler gibi, değişik biçimdeki faktörlerle koşullandırılıyor.

Tersine, demokrasi ise kendini savunmak için çok daha fazla kaynak ve olanağa sahiptir. Bu; onun amaçlarının Anayasaya ve yasalara uygunluğunda, demokratik alternatiflere yönelik desteğin sosyal temellerinin gerçekten çok geniş olmasında, güçlü halk hareketlerinin ve demokratik hareketlerin, sendikal ve diğer yığın örgütlerinin varlığında, güçlü demokratik bir yerel erke sahip olunmasında, emekçileri ve geniş sosyal katmanları (değişik işletmelerdeki ve köylü bölgelerindeki somut koşullarda) devrimci kazanımlarla birleştiren derin bağlarda, (25 Nisan 1975'ten sonra) ilk kez 19 Temmuz seçimlerinde oyların çoğunluğunu elde edemeyen demokratik güçlerin gerçek etkisinde ifadesini buluyor.

Bundan dolayı biz, Portekiz halkının, Nisan Devrimi'nin bir kazanımı olan demokratik rejimin korunmasını ve gelişmesini sağlamak için gerekli gücü bulacağı ümidiyle savaşı sürdürüyoruz.

PKP bu savaşta, her türlü kuşkunun dışında, belirleyici bir rol oynuyor.

☐ **PKP, gericiliğin saldırılarının arttığı koşullarda nasıl bir stratejik çizgi izliyor? (A.**Dias Ruiz, **Küba Komünist Partisi)**

☐ Büyük araçlara sahip olan sağcı propaganda, karşı-devrimci çıkışların geri dönüşsüz ve karşı konulmaz, bu yüzden Nisan Devrimi'nin demokratik kazanımlarının yıkıma mahkum olduğu ve en yakın bir zamanda yok olacağı fikrini aşılamak amacıyla, aktif bir kampanya yürütüyor. Sağcı güçler, 19 Temmuz 1987 seçimlerinden sonra, "Nisan Devrimi'nin sonu geldi" sloganını yükselttiler.

Ancak PKP, yeni karşı çıkışlar karşısında teslim olmuyor ve demokratik devrimin ülkü ve kazanımlarının sadık ve kararlı bir savunucusu olarak kalıyor.

Bu anlamda, komünist partisi çalışmalarını beş temel yönde geliştiriyor:

a) 27 milletvekili aracılığıyla parlamentoda **temsil eylemlerin yürütülmesi,** Cumhurbaşkanıyla diyalog çizgisiyle;(4) yerel erk organlarında (PKP'nin çoğunluğa sa-

---

(4) Cumhurbaşkanı'nın diğer politik partilerle yaptığı karşılaşmalar çerçevesindeki sürekli diyalog söz konusudur. (Derginin Notu)

hip olduğu ve ayrıca, komünistlerin azınlıkta oldukları belediye meclislerinde); mahkemelere başvuru yoluyla; gelecek seçimlere hazırlık çalışmalarıyla;

b) birleşik örgüt ve hareketlerin (Portekiz Emekçileri Genel Konfederasyonu, emekçi ..nisyonları, köylülerin, aydınların, kadınların, gençlerin, küçük ve orta tüccar ve ..ayicilerin, emeklilerin ve malüllerin örgüt ve hareketleri, halk kuruluşları ve bir-..ıkleri, kooperatifler) **güçlendirilmesi ve bunların savaşkanlığının yükseltilmesi;**

c) Sosyal-Demokrat Parti'ye oy veren yurttaşların önemli bir kesiminin çıkarlarının onun politikasının kurbanı olduğunu ve bu nedenle, onların bu politikaya karşı çıktıklarını kanıtlayan yeni yükselişin gözlendiği **yığın savaşımının geliştirilmesi;**

d) PKP'nin, ulaşılması için hiçbir güç ve çabasını esirgemediği demokratların yakınlaşması ve birliğinin gerçekleştirilmesi;

e) halkın, ülkenin, demokrasinin, ulusal bağımsızlığın ve barışın çıkarlarının korunmasında belirleyici bir faktör olan **partinin kendisinin güçlenmesi** (yönetim, çalışma stili, kadro politikası, ajitasyon ve propaganda, ideolojik savaşım sorunları).

Bugün PKP'ye karşı yürütülen kampanya, hiçbir dönemde böylesine yığınsal, azgın ve saldırgan bir nitelik taşımamıştır. Bunun nedeni bizce açıktır. Halkın ve ülkenin yaşamsal çıkarlarını sürekli dile getiren ve bunların ardıcıl bir biçimde savunan komünist parti, karşı-devrimci sürecin ilerlemesi yolunda en sağlam bir settir ve ayrılmaz bir parçası olduğu demokratik düzenin ve demokratik kazanımlarının korunmasından yana çıkan büyük bir politik güç olarak kalmaktadır. PKP'nin de katıldığı bu savaşım sürüyor.

☐ **Bugün burjuva propagandası, sürekli, sosyalist olmayan dünyanın emekçilerine, sosyalizmin, onların ufkundan sözümona geri dönüşsüz bir biçimde yok olmaya başladığı fikrini aşılamaya yelteniyor. PKP, kendi politik ve ideolojik eylemlerinde, bu tür savlara neyle karşı koyuyor?** (A.Subbotin)

☐ Burjuvazi, bu fikri emekçilere aşılamak için büyük (ekonomik, politik, propagandif ve psikolojik) araçlar kullanıyor. Yakın gelecekte birçok ülkede sosyalist bir devrim perspektifinin olmaması ve aynı zamanda sosyalist devletlerde var olan sorunlar, güçlükler ve hatalar bu fikre kendi açısından bir tür haklılık kazandırıyor.

Bizim buna yanıtımız üç temel kanıtı içeriyor:

Birincisi, SSCB'nde ve diğer sosyalist ülkelerde tarihsel açıdan kısa bir zaman diliminde elde edilen büyük başarılarda yansımasını bulan sosyalist sistemin üstünlüğünden sözediyoruz. Sorun, bu başarıları yalnızca hatırlamak değil, aynı zamanda, büyük bir değer vererek, bunları sürekli hatırlatmaktır.

İkincisi, kapitalizmin çözecek yetenekte olmadığı ekonomik, sosyal ve kültürel sorunların çözümü için sosyalizmin zorunlu olduğundan söz ediyoruz.

Üçüncüsü, sözümüz tarihin de gösterdiği gibi, gerçekleştirilmesi örgütlülüğe, kararlılığa, devrimci güçlerin, emekçilerin ve halkın irade ve savaşına bağlı olan değişikliklerin somut olanaklarından söz ediyoruz.

Portekiz'deki savaşım demokratik rejimin korunması gibi somut, yakın bir amaç için yürütülüyor, ama sosyalist perspektif daima ufuktadır. Eğer bu perspektif varlı-

ğını yitirirse, o zaman komünist partinin varlığının gerekçesi de ortadan kalkmış olacaktır.

Ana çizgisi emekçilerin sermaye ve üretim araçları sahipleri tarafından sömürülmesi olan toplum varlığını sürdürdükçe, sosyalizm ve komünizm de daima, halkların verdikleri savaşımların perspektifi olmaya devam edecektir.

Farklı ülkeler komünistlerinin, enternasyonalist işbirliğinin yeni biçimlerini yaratma yolundaki arayışları, beraberinde komünist partiler arası ilişkilerin tarihsel deneyimlerine karşı duyulan ilginin artmasını da getiriyor. Bilindiği gibi, bu deneyimlere karşı çeşitli yaklaşımlar söz konusudur. Farklı değerlendirmeler dile getirilmektedir. Pek çok şey yeniden özümsenmekte, yeni yaklaşımlar doğmaktadır.

*Geçmişin geleneklerinden hangileri güncelliğini korumaktadır, hangileri zamanını doldurmuştur? Komintern'den günümüze dek uluslararası komünist hareketin birliğinin geçirdiği evrim nedir? Komünist partiler arası ilişkilerin bunalım içinde olduğu görüşü ne derece doğrudur? **WMR** dergisi redaksiyonunda, komünist hareketin emektarları arasında gerçekleştirilen diyalogun ana konuları bunlardı.*

Tarih ve Günümüz

BİRLİK: GEÇMİŞTEN ALMAMIZ GEREKEN NEDİR?

Komünist Hareketin Emektarlarının Diyalogu

Santiago Alvarez
İspanya Komünist Partisi MK üyesi
Hugo Campos
Paraguay Komünist Partisi Politik Komisyonu üyesi

Tarihsel Deneyim: Işık ve Gölge

S.Alvarez: Her ne kadar pek çok ülkede sermayenin egemenliği sürüyor ve onun emperyalist özü daha bir belirginleşerek ortaya çıkmış olsa da, biz devrimci mücadele yoluna koyulduğumuzdan bu yana dünya tanınmayacak kadar değişti. Hareketimiz başkalaştı. 30'lu yıllarda, Komünist Enternasyonal kapsamında faaliyet gösteren hareketimiz tekti veya o dönemlerin deyişiyle, bütünseldi. Böyle bir birlikteliğin zamanı, bir daha geri dönmemek üzere, tarihe karışmıştır.

H.Campos: Ben bu kadar katı konuşmak istemiyorum. Elbette, Komintern'in etkinliklerini tarihsel konumlardan, onun içinde doğduğu ve faaliyet gösterdiği objektif koşullar açısından değerlendirmek gerekir. Genelde öyle sanıyorum ki, o zamanlar yaratılan birlik deneyimi, Komintern'in enternasyonalist gelenekleri kendi döneminin çerçevelerini aşmakta, günümüzde de önemli ölçüde güncelliğini korumakta ve komünistler açısından bir esin kaynağı olmaktadır.

S.Alvarez: Komintern'in tarihsel önemini küçümseme eğiliminde kesinlikle değilim. İspanya iç savaşına katılmış bir kişi olarak, komünistlerin G.Dimitrov'un makalelerinde, enternasyonalist tugayların kurulmasında, mücadelemizle uluslararası dayanışma kampanyasının örgütlenmesinde, İkinci Dünya Savaşı'nda anti-faşist direniş için kadroların yetiştirilmesinde somutlaşan politik çizgilerine yüksek değer biçiyorum. Bunlardan geriye kalan dayanışma gelenekleri kuşkusuz günceldir. Bugün de bu gelenekler, herşeyden önce Nikaragua, Güney Afrika ile, özgürlük ve bağımsızlık mücadelesinin sürdüğü diğer ülkelerin halklarının desteklenmesi açısından önemlidir.

H.Campos: Kanımca, Komintern'in enternasyonalist deneyiminin günümüz açısından taşıdığı önem çok daha büyüktür. Komünistlerin canlı geleneklerinin köklerinden biri, bu deneyimin kardeş partilerin oluşma süreciyle bağlı olan yanına uzanır. Komintern bu süreçte belirleyici rol oynamıştır. Bu, 1928'de kurulan partimiz açısından da geçerlidir. Politik ve teorik planda, stratejik ve taktik doğrultunun belirlenmesinde, Komintern'in partimize büyük yardımları olmuştur. 30'lu yılların ortalarında PKP, parti yönetimindeki anlaşmazlıklardan kaynaklanan ciddi güçlükleri onun yardımıyla aşabilmiştir. Temelleri Komintern tarafından atılmış olan karşılıklı yardımlaşma ve enternasyonalist dayanışma gelenekleri, ağır gizlilik koşulları içinde çalışan Paraguay komünistleri açısından bugün de son derece değerlidir. Günümüzde, komünistlerin yeni doğmakta olduğu ya da gelişmesinin ilk aşamalarında bulunduğu ülkelerde de bu geleneklerin rolü küçümsenemez.

S.Alvarez: Komintern deneyimi ve komünistler açısından bu deneyimin sonuçları, genel olarak taşıdığı olumlu değere karşın, çelişkilidir. Bir yönüyle çeşitli ülkelerde ve bu arada İspanya'da, komünist grup ve partilerin oluşturulmasına, parti kadrolarının yetiştirilmesine, komünistlerin enternasyonalist işbirliğinin gelişmesine, emekçi yığınların Ekim Devrimi'yle doğan proleter devletle,SSCB'yle dayanışmasının güçlenmesine katkıda bulunmuştur. Kuşku yok ki, bu onun olumlu yönüdür. Ancak Komintern'in benimsediği bütünsel birlik anlayışı bazen ciddi hataların ve aşırılıkların ortaya çıkmasına yol açmıştır. Bu anlayış Lenin'in ölümünden sonra biçimlenmiş ve Stalin'in komünist harekete yaptığı etki sonucunda, haksız yere partilerin iç işlerine karışma, onlara belirli politik çizgileri dayatma gibi oldukça olumsuz şekillerde ortaya çıkmıştır. Bunda olumlu bir yön bulmak pek olanaklı değildir.

H.Campos: Elbette, yanlış hesaplar ve hatalar olmuştur. Ama bunlar, uluslararası komünist hareketin strateji ve taktiğinin yaratılmasında başlıca katkının Komintern'e ait olduğu gerçeğinin üstünü örtemez. Örneğin, 1935'de, faşizmin sınıfsal özünü açığa çıkarıp, tüm çabaların anti-faşist mücadelede ve en başta, emperyalist savaş hazırlıklarına karşı yoğunlaştırılması çağrısında bulunan Komintern 7. Kongresi hala akıllarımızdadır. Bu Kongre'de ortaya konan, işçi ve halk cephesi temelinde tüm demokratik, devrimci, antiemperyalist güçlerin birleştirilmesi çizgisi ve ittifak politikası bugün de önemini korumaktadır.

S.Alvarez: Sanırım, burada da, bazı değerlendirme farklılıkları gerektiren noktalar var. Komintern'in ittifak politikası, ancak Halk Cephesi belgisinin ileri sürüldüğü 7. Kongre'den sonra olumlu bir hale gelmiştir. Bundan önceki dönemde, Komintern'in ittifak politikası, içine kapalı, oldukça sekter ve dardı. Bu çaba komünist harekete, onun o zamanlar sosyal-demokratlarla ve diğer ilerici güçlerle birlik kurmasına zarar verdi. "Sınıfa karşı sınıf" belgisinde ifadesini bulan bu sekter öğretinin gözden geçirilmesi zorunluluğu doğal olarak gündeme geldi. Eğer böyle olmasaydı,

halk cephelerinin, nazizme ve faşizme karşı direnişin önkoşullarının yaratılması olanaksız hale gelirdi. Şunu da belirtmek gerekiyor ki, 7. Kongre'de ortaya konan ittifak politikasının pratikte uygulanması da sekter sapmalardan arınmamıştı. Ama demokratik, ilerici güçlerin birliği anlayışı kuşkusuz günümüzde de önemini korumaktadır.

H.Campos: Peki, Komintern'in komünistler ile tüm ilerici çevrelerin barış mücadelesinde birleşmesine yönelik yaklaşımı güncel değil midir? Günümüzde de enternasyonalizmin başlıca ifadelerinden biri bu değil midir?

S.Alvarez: Tekrarlıyorum, Komintern'in faaliyetlerinin önemini tümüyle koruyan boyutları da vardır; yeniden ele alınmasını, diyalektik ve çok-yönlü analiz yapılmasını gerektiren boyutları da. Ancak şurası açık ki, olumlu yönler ağır basmaktadır. Komintern, savaş karşıtı hareketin gelişmesine, anti-faşistlerin enternasyonalist dayanışmasının güçlenmesine büyük bir katkı yapmıştır. Ama nazilerin amaçları konusunda Stalin'in hataları Komintern'in direktifleri haline gelip, Hitlercilerin SSCB'ye saldırısı arifesinde bazı komünist partilerin anti-faşist mücadelesi saptırıldığında, bütünselci anlayışın olumsuzlukları ortaya çıkmıştır. Savaş Enternasyonal'in rolünü tamamladığını göstermiştir.

H.Campos: 1943'de Komintern'in dağıtılması, komünist partilerin bir yönetim merkezinin bulunması zorunluluğunun ortadan kalktığı anlamına geliyordu. Ama onun attığı temeller, komünist hareketin ilkeleri güncelliğini koruyor. Sözgelimi, komünistlerin SSCB'ye karşı yaklaşımının proleter enternasyonalizminin, gerçek devrimciliğin ve sadıklığın denek taşı olduğu tezinin haklılığı savaş yıllarında özellikle vurgulanırdı. Eminim ki, bu tez günümüzde de geçerlidir.

S.Alvarez: Bence bu tezde şöyle bir düzeltme yapmak gerekiyor. 30'lu-40'lı yıllarda, özellikle de Hitlercilerin SSCB'ye saldırıları döneminde bu tez doğruydu ve bin kez haklıydı. Bugün komünist harekette hiç kimse, toplumsal gelişmede ve barış mücadelesinde Sovyetler Birliği'nin, eskisi gibi, özel bir rol oynadığından kuşku duymuyor. Ama gerçekler şunu gösteriyor ki, SSCB, daha doğrusu onun yöneticileri de hata yapabilirler. Hiç kimsenin yanılgılara ve isabetsizliklere kapılmayacağının garantisi yoktur. Bunu bir zamanlar Lenin söylemişti. Ve Lenin'in kendisi de, örneğin, 1917 Devrimini en gelişmiş ülkelerde başka devrimlerin izleyeceğini belirtirken yanılgıya düşmüştü. Ama başka türden hatalar da oldu. Sözgelimi Stalin, Komintern Yürütme Kurulu'nu komünist hareketin pek çok militanına, hatta genel olarak bazı partilere karşı baskı yapmak için kullanmakla suçlanmıştır. O zamanlar, bu tür tavırlar karşısında komünist partilerden kayıtsız şartsız onay istenirdi, bu onların konumlarının sadıklığına dair bir ölçüt sayılırdı. Herhalde, bu konuya yaklaşımda SSCB'nin, onun tarihsel ve güncel rolünün değerlendirilmesinde ilkeselliği elden bırakmamak, ama var olan sorunları da görmezlikten gelmeden, onları bilinçli bir şekilde, objektif analize tabi tutmak gereklidir.

H.Campos: Komintern'in faaliyetlerinin hem olumlu, hem de olumsuz yönleriyle ele alınması gerektiğine katılıyorum. Bu konuda, M.Gorbaçov'un Ekim Devriminin 70. yıldönümüyle ilgili raporundaki şu sözleri desteklediğimi belirtmek istiyorum: "Komintern'in faaliyetlerinde her ne kadar eksiklikler ve hatalar olmuş, onun tarihinin bazı sayfalarını hatırlatmak her ne kadar acı gelmekteyse de, yine de o, hareketimizin yüce geçmişinin bir parçasıdır. Ekim'le birlikte doğan hareketimiz yalnızca

bir enternasyonalizm ve devrimci kardeşlik okulu olmakla kalmadı. Aynı zamanda enternasyonalizmi emekçilerin çıkarları, ulusların ve etnik grupların sosyal ilerlemesi için pratik bir silaha da dönüştürdü.''

S.Alvarez: Geçmişten, komünist hareketin gelişmesine katkısı olabilecek herşeyi devralmalı, onu engelleyen herşeye karşı ise eleştirel yaklaşmalıyız. En azından, uluslararası komünist hareketin bütünselliğinin herhangi bir biçimini yeniden gündeme getirme denemesinin yanlış olacağını düşünüyorum. Örneğin, Kominform[1] bu konuda komünistlere ne vermiştir? Olumsuz bir deneyimden başka hiçbirşey. Bu konuda Stalin'i dinlemeyip, Sovyet deneyimini aynen uygulamadığı gerekçesiyle Yugoslavya'nın haksız olarak kınanmasını hatırlatmak istiyorum. Yeri gelmişken şunu da söyleyeyim: Anti-Yugoslav kampanyaya partimizin bazı yöneticileri de katılmıştır (eğer Franko'nun zindanlarında olmasaydım, herhalde ben de katılırdım).

Şunu söylemek gerekir ki, o zamanlar komünist harekette bir çeşit kuyrukçuluk, Stalin'in emirlerine körcesine itaat bir davranış normu olmuştu. Deneyim böyle bir uygulamanın zararlı olduğunu göstermiştir. Kanımca, Kominform'un faaliyetlerinin olumsuz sonuçları, partilerin teorik ve pratik çalışmalarında uzun süre kendisini hissettirmiştir. Bu deneyimin de gösterdiği gibi, hem başarıların, hem de hataların analizinde daha derin düşünebilmeliyiz. Ve bazı partilerin diğerlerinden kopmasına, yalıtlanmasına, ilişkilerin, tartışmaların ve yeni olguların açıklanması yolundaki arayışın kesilmesine izin vermemeliyiz. Yazık ki, yakın zamana kadar komünist hareket içindeki durum böyleydi.

Bundan dolayı İKP, Ekim Devrimi'nin 70. yıldönümü dolayısıyla Moskova'da çeşitli partilerin ve hareketlerin temsilcilerinin görüşmesini, ayrıca söz konusu görüşmede Gorbaçov yoldaşın konuşmasında, birlik konusunu ve hareketimizin diğer önemli sorunlarıyla ilgili olarak dile getirilen yaklaşımı içtenlikle desteklemiştir.

Bunalım mı, Gelişme Güçlükleri mi?

H.Campos: Komünist partiler arası ilişkiler sorununa, sekterliğin ve dogmatizmin aşılması konusuna yeni yaklaşımlar daha Komintern'in 7. Kongresi'nde ortaya çıkmıştı. Daha sonra, bu yaklaşımların geliştirilmesinde ve hareketimizin enternasyonalist yöneliminde, komünistlerin 1957, 1960 ve 1969'da gerçekleştirdikleri uluslararası danışma toplantıları belirleyici rol oynadı. Bu toplantılarda barış, demokrasi ve sosyalizm mücadelesinde eylem birliğinin yaratılması; görüş alışverişleri, kardeşçe tartışmalar ve ortaya çıkan sorunlara yapıcı çözümler bulma yolundaki ortak arayışların yardımıyla, ayrılıklarımızın süreç içinde giderilmesi zorunluluğu net bir biçimde ifade edildi.

---

(1) **Kominform** (Komünist ve İşçi Partileri Enformasyon Bürosu): 1947 Eylülünde bazı partilerin yaptıkları bir danışma toplantısında alınan kararla kurulmuş olan bir uluslararası merkezdir. Büroda şu ülkelerin temsilcileri vardı: Bulgaristan, Çekoslovakya, Fransa, İtalya, Macaristan, Polonya, Romanya, SSCB, Yugoslavya (1948'e kadar). Büronun amacı komünist partiler arasında deneyim alışverişinin örgütlenmesi ve zorunluluk durumunda da faaliyetlerin koordine edilmesiydi. Merkezi 1948'e dek Belgrad'da, daha sonra ise Bükreş'teydi. Büro, "Kalıcı Barış ve Halk Demokrasisi İçin" başlıklı bir gazete yayınlıyordu. Büroda çeşitli belgeler kabul edildi. Bunlar arasında Yugoslavya Komünist Partisinin durumu üzerine iki kararname de vardır. 1956 Nisan'ında Kominform'a giren partilerin merkez komitelerinin ortak kararıyla, büronun faaliyetine ve gazetenin yayınına son verildi. (Derginin Notu)

S.Alvarez: Sanırım, bu danışma toplantılarının sonuçlarına da geçmişin hataları yansımıştır. Bu toplantılar komünist hareket içindeki bölünmüşlüğe etkin biçimde karşı koyamamışlardır. Partiler arasındaki ilişkilerdeki bunalım, daha 1956 Macaristan Olayları zamanında gündeme gelmiştir. Bu bunalımı aşma denemeleri geçmişin hantallığının izlerinden arınmış değildi. Sözgelimi, 1957 Moskova Danışma Toplantısı'nda Mao Zedung'un komünist hareketin yeniden bir merkez oluşturması yolunda bir konuşma yaptığı ve bu merkezin SBKP olmasını önerdiği biliniyor. Bu tür girişimler doğal olarak sonuçsuz kalmıştır. Bunalım büyümüş, SBKP ile ÇKP arasındaki ilişkiler önce gerginleşmiş, sonra da kopmuştur. Bazı partiler arasında bölünmeler ve çatlaklar yaygınlaşmış, pek çok ilkesel konuda farklı yaklaşımlar ortaya çıkmıştır.

H.Campos: Ben bu olguları, partilerin olgunlaşma özellikleriyle, yığınlar içindeki etkilerinin artmasıyla, gerek bazı ülkelerde, gerekse de uluslararası arenada durumun karmaşıklaşmasıyla bağlı olan gelişme güçlükleri diye niteliyorum. Benzeri süreçler halen devam etmektedir ve bu süreçlerin komünist hareket açısından sorunsuz geliştikleri söylenemez. Ayrıca, emperyalizmin baskısı ve azgın anti-sovyet propaganda da göz önüne alınmalıdır. Kimi partilerin Marksist-Leninist konumları terketmesi, milliyetçilik, revizyonizm, genelgeçer diyalog normlarının çiğnenmesi gibi olgular bundan kaynaklanmaktadır. Bazı konularda, örneğin, proletarya diktatörlüğü konusunda tartışmalar keskinleşmiştir. Sonuçta bütün bunlar hareketimizin bazı halkalarının kopması sonucunu doğurmuştur. Bu sorunları daha derinlemesine analiz etmek, anlaşmazlıkların ve komünist partiler arası ilişkilerin gerginleşmesinin objektif ve sübjektif nedenlerini ortaya koymak yararlı olacaktır.

S.Alvarez: Bu sorunların çok karmaşık olduğu ve Marksist düşünce açısından büyük çabaları zorunlu kıldığı görüşüne katılıyorum. Ben şansen bu sorunlar üzerine uzun yıllar düşünmüşümdür. Kuşkusuz, komünist hareketin durumu onun içinde geliştiği objektif koşullardan ve bu arada kapitalizmin evrim süreçlerinden, savaş tehlikesinin artmasından, vb. soyutlanamaz. Benim görüşüm şudur: Sosyalizm tek bir devletin sınırlarını aştığından, gerçek anlamda evrensel karakter kazandığından beri temel sorun, yeni düzenin kurulmasıyla ve farklı yapılardaki ülkelerde yeni düzen uğrunda verilen mücadeleyle bağlı olarak, hareketimizin nasıl bir doğrultu izleyeceğidir. Bu çok-yönlü sorun henüz tam olarak analiz edilmemiştir. Ondan kaynaklanan sorunlara da yeterince inandırıcı yanıtlar bulunamamaktadır. Hatta, bu sorunların çözümlerinin net bir açılımı ve perspektifi bile henüz görülmemektedir. Bu ise, hareketin durumunu etkilemektedir.

H.Campos: Bence, sizin işaret ettiğiniz bu soruna ilkesel yaklaşım, metodolojisi ve çözüm yolları Marksizm-Leninizmin fikirleri tarafından, SSCB'de ve öteki sosyalist ülkelerdeki yeni toplum kuruculuğu deneyimi tarafından gösterilmiştir. Sorun, bu fikirleri doğru uygulayabilmektir; pratik tarafından sınanmış deneyimi, çeşitli ülkelerin somut koşullarına uygun olarak, yaratıcı biçimde kullanabilmektir.

S.Alvarez: Keşke herşey yalnızca buna bağlı olsaydı... Pek çok şeyi yeniden özümsemek, sosyalizme geçişe yeni bir tarzda bakmak gerekiyor. Biz şimdi İspanya'da topluma neyi, hangi alternatifi önereceğimizi tartışıyoruz. Bizim açımızdan bu alternatif, kendine özgü niteliklere sahip, İspanya gerçeklerine ve geleneklerine, kültür ve tarihine uygun bir sosyalizmdir. Sorunlar çoktur ve bunlar, önemli ölçüde, Batı Avrupa komünist partilerinin genel sorunlarıdır. Bu konuyla ilgili olarak, çoğu kez, Avrupa Komünizmi hatırlatılır. Bu kavram gazeteciler tarafından uyduruldu, ama ge-

nelde benimsendi. Burada sözkonusu olan nedir? Bölgemizin sahip olduğu koşullarda, sosyalizme geçişin Avrupa'ya özgü bir yolunu bulma çabasıdır.

H.Campos: Konunun şöyle bir boyutunun daha olduğunu da gözden kaçırmamalıyız: Avrupa Komünizmi, aynı zamanda reel sosyalizme, Sovyetler Birliği'ne karşı belirli bir alternatif olarak ortaya çıkmıştır. Avrupa Komünizminin bazı yandaşları, işçi hareketi içinde sosyalist ülkelerden bağımsız ayrı bir merkez yaratmanın zorunlu olduğu yolunda bir sav ileri sürmüşlerdir ki, bunda da geçmişin hantallığı kendini göstermiştir. Böylelikle, emperyalizme karşı mücadele cephesi zayıflamıştır. Ancak şimdi şunu söylemek mümkündür: Bu teori ve pratik, objektif gerçekliklere ve Marksist-Leninist fikirlere uymadığı için, iflas etmiştir.

S.Alvarez: Bence Avrupa Komünistleri olarak nitelenenleri suçlamak yerine, bu olgunun neden ve nasıl ortaya çıktığı üstüne düşünmek gerekir. Evet, onu anti-sovyet saldırılar için, bölücülük için kullanan insanlar çıktı ve bu da, komünistlerin enternasyonalist dayanışmasının gözden düşmesinde rol oynadı. Ama en önemli konu bu değildir. Bu, yaşamın istemlerine bir yanıt arayışıdır. Partimiz artık pratikte "Avrupa Komünizmi" terimini kullanmıyor. Ancak partimiz ve öteki Batı Avrupa komünist partileri açısından genel nitelik taşıyan sorun gündemde kalmaktadır. Burada söz konusu olan, partilerimizin, kapitalizmin sınırlarını aşan, ama Batı Avrupa'nın tarihsel ve kültürel geleneklerine yanıt veren bir sistem arayışı içinde, yığınlara önereceği perspektiftir.

H.Campos: Peki, bir dizi ülkede birbirine paralel parti ve grupların ortaya çıkmasını nasıl değerlendirmeli? Bence bu hastalık olgusu, komünist harekette ortaya çıkan ideolojik ayrılıkla, önemli ölçüde de Avrupa Komünizminin aşırılıklarıyla, dolaysız biçimde ilişkilidir.

S.Alvarez: Sorun yalnızca bu değildir. Hareketin içinde bulunduğu bunalım bütünsel bir yapı taşıyordu, uluslararası ve ulusal düzeylerde büyüdü. Örneğin, 60'lı yıllarda ÇHC ve SSCB arasındaki ayrılığın bir sonucu olarak pek çok partide Maoist gruplar ortaya çıktı. Çin'deki gelişmeler bu grupların yok olmasında rol oynadı. Ama belirli komünist partilerin sosyalist ülkelere yaklaşımda eleştirel bir tutum izlemesi de çoğu kez gruplar oluşması sonucunu doğurdu. Son çözümlemede ise bu, komünist hareketin zayıflamasına yol açmaktadır. Ancak deneyim şunu gösteriyor ki, böyle durumlarda, sosyal-demokratlar emyeryalistlerin militarist politikasını destekleyip reformizm yoluna koyulduğunda, Lenin'in ve Rus Bolşeviklerinin ona karşı başvurduğu önlemleri gündeme getirmek doğru değildir. Bugün durum tümüyle farklıdır. Komünistler hala komünisttirler ve hepimizin tek bir örgüt içinde bulunmamız çok normaldir. Parti, bütünlük içinde oldukça yaşar. Şapmalar, hatalar düzeltilebilir, çünkü parti saflarında durumu düzeltebilecek, doğru yolu bulabilecek güçler her zaman vardır. Ama parti gruplara bölündüğünde pek çok komünist yalıtlanıyor, örgütten ayrılıyor, aktif mücedeleyi bırakıyor. Bu açıdan bizim yaşadığımız deneyim öğreticidir. Eğer bugün İspanya komünist hereketinin durumu düzelmekteyse, bu herşeyden önce, harekette birlik için mücadeleyi sürdürebilecek kişilerin bulunmasındandır.

H.Campos: Kanımca, içinde bulunduğumuz aşamada, uluslararası komünist hareketin durumu hem genel olarak, hem de tek tek partiler çerçevesinde olumlu bir yönde değişmektedir. Pek çok eski anlaşmazlık ve zorluk ya aşılmıştır, ya da aşıl-

maktadır. Hareketimiz enternasyonalliğini yitirmemiştir. O, partilerin mekanik bir toplamı değildir. Farklı ülkeler komünistlerinin barış, demokrasi ve ulusal kurtuluş yolundaki ortak mücadelesi gelişmektedir. Kardeş partilerin birliği güçlenmektedir.

Enternasyonalizm Nasıl Olmalıdır?

S.Alvarez: Komünist hareketin artık uluslararası olmadığını iddia edenlerin görüşlerine ben de katılmıyorum. Kanımca, dünya çapında tüm komünistler ortak amaçlar uğrunda -barış, demokrasi ve sosyalizm için, emperyalizme karşı- mücadele verdiklerine göre komünist hareket uluslararası kalmaktadır. Komünist partiler arasındaki ilişkileri geliştirmek önemlidir. Ancak bunun için geçmişin merkezi, örgütsel birlik biçimlerine yönelmek anlamsızdır. Günümüz gerçeklerine uygun işbirliği biçimleri bulunmalıdır. Nükleer savaşın önlenmesi, "Üçüncü Dünya" ülkelerinin dış borçları, uluslarötesi tekellere karşı işçilerin genel talepleriyle dayanışma gibi, zamanımızın evrensel sorunlarında işbirliği enternasyonalist ilişkilerin temelini oluşturabilir. Bu sorunları komünistlerin uluslararası karşılaşmalarında daha sık tartışmak isterdik. Günümüzün enternasyonalizm anlayışı bölgesel sorunları da hesaba katmalıdır. Bazı sorunlar Batı Avrupa komünist partilerini, diğer bazıları da, sosyalist ülkeler ve öteki bölgelerin komünistlerini ilgilendirmektedir. Burada görev, bölgeselliğe enternasyonalizme karşıt, dar bir anlam yüklenmemesidir.

H.Campos: Ama, genel enternasyonalist amaçlardan ciddi sapmalar da tam da bu konuyla, bölgesellikle bağlantılı oluyor. Enternasyonalizmin farklı yorumlamaları ortaya çıkmıştır. Bunlardan bazıları kapitalist sömürüye ve emperyalizme karşı mücadele edenlerle dayanışmayı, sosyalist ülkelerle dayanışmanın karşısına koyuyorlar. Oysa sosyalist ülkeler de tüm dünya emekçilerinin desteğine ihtiyaç duymaktadır. Bazen, bu destek belirli bir bağımlılıkmış gibi yorumlanıyor. Bu konuda, SBKP'nin tavrını partilerin bağımsızlığını sınırlama çizgisiyle bağlayan pek çok spekülasyon yapılmıştır. Bizim deneyimimiz bunu reddetmektedir. Sanırım, kardeş partilerin deneyiminin gösterdiği de budur. Günümüz ortamında sayısal bakımdan daha büyük olan bir partinin, bir diğerine kendi çizgisini dayatmaya çalıştığı tek bir örnek bile bilmiyorum. Bağımsızlık sorunu çoktan çözülmüştür. Her parti, kendi stratejisini ve taktiğini dışardan hiçbir karışma olmadan, bağımsız olarak belirleyip yaşama geçirmektedir. Şimdi sorun başkadır. Sorun, partiler arasındaki enternasyonalist dayanışma, karşılıklı yardımlaşma ve işbirliği geleneklerinin geliştirilmesi ve güçlendirilmesidir. PKP, sorunu böyle ortaya koymaktadır. PKP açısından uluslararası destek, demokrasi için, gerici rejime ve Amerikan emperyalizmine karşı mücadelenin geliştirilmesinde en önemli etkenlerden biridir.

S.Alvarez: Bence bağımsızlık sorunu, özellikle, şimdi üzerinde konuştuğumuz tarihsel deneyimin ışığında, güncel bir sorun olarak kalmaktadır. Bu sorunun çözümü sürekli bir görevdir. Komünist partisi her zaman bağımsız olmalıdır, aksi taktirde halk onu anlamaz ve desteklemez. Ama parti, kendini diğer partilerde ve uluslararası işçi hareketinde olup bitenlerden, dünyadaki olaylardan yalıtlamamalıdır, onlara yabancılaşmamalıdır. Ve kuşkusuz parti, her tarihsel aşamada enternasyonalist dayanışmanın uygun bir formülünü yaratma yolundaki arayışlara destek vermekle, ortak mücadeleye kendi katkısını yapmakla yükümlüdür. Komünist partiler açısından uzun yıllar boyunca, SBKP enternasyonalizmin başlangıç noktası, SSCB ise kıyaslama ölçüsü olmuştur. Daha sonra bu işlevler ortadan kalkmıştır. Sosyalist ülkelerdeki

eksiklikler ve yakıcı sorunlar komünist hareketi, bazı partilerin durumunu olumsuz etkilemiştir. Belirli bir dönem, komünist olarak kalmak SSCB'yi savunmak, bir anlamda, yiğit bir tavır almak anlamına geliyordu. Şimdi ise durum değişmektedir ve Sovyetler Birliği'ndeki yenilenmeyle bağlıdır. Yenilenme Sovyet toplumuna güveni, onun yeniden, çekici bir merkez olabilecek kadar dinamik olduğu inancını uyandırma olanağı yaratmaktadır. Bu konuda, uluslararası işçi sınıfının ve komünistlerin önünde yeni perspektifler açılmaktadır. Onlar açısından SBKP'nin deneyiminin çekiciliği yeniden artmaktadır.

H.Campos: Eminim ki, Lenin'in ve Ekim Devrimi ülkesinin partisinin faaliyetleri her zaman, komünist hareketin güçlenmesinin, onun birliğinin pekişmesinin bir etkeni olmuştur ve olacaktır. SSCB'deki yenilenme bu etkeni aktifleştirmekte, emekçilerin uluslararası dayanışmasını teşvik etmektedir. Bana göre, yeni enternasyonalizm anlayışı, herşeyden önce, günümüzün temel göreviyle, yani barışın korunmasıyla ilintilidir. Nükleer felaketi önlemek ve insanlığın yaşamının devamını güvence altına almak amacı yalnızca komünistleri değil, yaşamı seven herkesi birleştirmektedir.

S.Alvarez: Burada, ortaya karmaşık bir sorun çıkıyor. Bir yanda, proletarya enternasyonalizmi, işçi sınıfının geleneksel dayanışması vardır. Öte yanda, farklı sınıflara mensup insanları büyük yığınlar halinde birleştirebilecek ve harekete geçirebilecek nitelikte, daha geniş bir enternasyonalizm oluşmaktadır. Bu arada sosyalist enternasyonalizm de gündemdedir. Sosyalist ülkelerde proletarya olmadığından, sosyalist enternasyonalizm klasik biçimde proleter bir yapıda değildir. Bir zamanların proletaryası şimdi sosyalist ülkelerde egemen sınıf olmuştur, devlet erki onun elindedir. Günümüzde, bu dayanışma biçimlerinin rolü nedir? Bunlar birbirleriyle nasıl bir ilişki içindeler? Bu soruları da, komünist hareketin geçmişine yaklaşırken bağlı kaldığımız konumlardan, yani eleştirel, devrimci, Marksist konumlardan analiz etmek gerekir. İşte partimiz, bu konumlara dayanarak, içinde bulunduğu yalıtlanmışlığı aşmıştır; diğer komünist partilerle ayrıca sosyalistlerle, sosyal-demokratlarla, Hıristiyanlarla, barış ve ilerlemeden yana bütün güçlerle ilişkilerini geliştirmeye çalışmaktadır.

H.Campos: Proleter enternasyonalizminin diğer dayanışma biçimleriyle çelişmediğini, tersine, onların gelişmesine yardımcı olacağını düşünüyorum. Aynı şekilde, komünist hareketin birliği de uluslararası düzeyde sol, demokratik güçlerin karşılıklı ilişkilerine engel olmaz, yardım eder. Günümüzde, komünistlerle diğer ilerici güçler arasındaki ilişkiler bakımından umut verici gelişmeler olmaktadır. Çeşitli parti ve hareketlerin Moskova toplantısı bunu kuşkuya yer bırakmayacak biçimde ortaya koymuştur. Anti-nükleer bir dünyanın ve uygarlığın kurtarılması için en geniş tek cephenin oluşturulmasının önkoşulları yaratılmaktadır. Eminim ki, komünistler arasındaki birlik ne denli güçlü olursa, bu önkoşullar da o denli sağlam olacaktır.

S.Alvarez: Halen birbirlerinden oldukça kopmuş olduklarını söyleyebileceğim komünist partilerin yakınlaşmasına yönelik girişimler günümüzde kuşkusuz zorunlu hale gelmiştir. Üstelik bu kopukluk, üretici güçlerin ve sermayenin enternasyonalleştiği, uluslararası yaşamın yoğunluk kazandığı, bilimin, tekniğin, ticaretin gelişmesinin her türlü ulusal sınırı aştığı koşullarda söz konusudur. Gelenekleri komünist hareketin köklerine dayanan enternasyonalizm ruhu, işte şimdi, dayanışmanın yeni biçimlerinin ve yeni yollarının aranmasında bir esin kaynağı olmaktadır. Bu ruh korunmalı ve güçlendirilmelidir.

H.Campos: Çok doğru. Bizim ele aldığımız konu da buydu zaten. Her alanda görüşlerimiz çakışmıyor ama zararı yok. Kimin gerçeğe daha yakın olduğunu yaşam gösterecektir. Bence önemli bir şey de şudur: Temel ilkelerin ve geleneklerin yaratıldığı ve pratik tarafından sınandığı (ki bu ilke ve gelenekler olmaksızın, bugünkü komünist hareket de olamazdı) o dönemlerdeki komünist hareketinin canlı temsilcileri olarak sayımız gitgide azalıyor. Ve hareketimizin gelişmesinde sürekliliği sağlayan bu ilkelerin yaşamsallığını, görevi devralacak olan gelecek kuşak komünistlerine, inancımızla, hafızamızla, yazgımızla biz göstermezsek, kim gösterebilir? Komünist hareketin birliği yalnızca belirli bir mekanda -çeşitli ülkeler komünistlerinin dayanışmalarının ve ilişkilerinin güçlendirilmesiyle- gerçekleşmiyor. Birlik, belirli bir dönem için de, geçmişle bugünün bağlarının sürekli olarak yeniden kurulduğu, geleneklerin yenilendiği, bugünkü görevler açısından eldeki deneyimin ve mücadelenin perspektiflerinin özümsendiği bir süreç içinde gerçekleşiyor. Eğer bu sürece katkıda bulunabilecek bir söyleşi yaptıysak, bence konuşmalarımız boşa gitmemiş demektir.

Komünistler ve Gençlik

Birçok gelişmiş kapitalist ülkede, komünist partiler görüşlerini gençlik içinde yaymaya çalışırken önemli zorluklarla yüzyüze geliyorlar. Son zamanlarda pek çok parti gençlerin sorunları, düşünceleri ve duyguları üstüne derin çalışmalar yürüttü. Ama, genç kadın ve erkeklerin komünistlere karşı tutumu nedir? Bu soruya yanıt bulmak için WMR dergisi çalışanlarından Aleksy Puşkov Danimarka'nın başkentinde değişik politik inançları olan gençlerle konuştu.

ÖNYARGININ KÖKLERİ

Kopenhag'dan Röportaj

"Her parti bir diğeri kadar önemsizdir; hiçbiri, gerçek bir ilerleme sağlayamaz." Bir şehir parkında rastladığım, 18 yaşındaki bir genç tarafından dile getirilen bu kesin yargı, Kopenhag'daki genç insanlarla yaptığım röportajların başlangıcı oldu. Politik partilere karşı kayıtsızlık, kuşku ve hatta güvensizlik uzun zamandan beri yaygın bir hale geldi. *"Bizim politik partilerdeki insanların birlikte yükselttikleri fikirlere karşı söyleyecek birşeyimiz yok";* iki sarhoş arkadaş Per ve Kurt böyle başlayıp, şöyle sürdürdüler sözlerini: *"Fakat böylesi durumlarda insanlar kendi başlarına düşünmekten vazgeçiyorlar. Onlara bir soru sorun, nasıl yanıtlayacaklarını bilemiyorlar. Önce partilerine danışmalarının daha iyi olacağını söylüyorlar."* Bu söylenen, kuşkusuz, bir kişinin politik ilgisizliğini mazur gösterebilmek için kolay bir yol. Ne ki Danimarka'da (ve öteki Batı Avrupa ülkelerinde) genç insanların eskisinden daha fazla parti-dışı etkinliklere ve yeni, geleneksel olmayan hareketlere çekildiği gerçeği de ortadadır.

Aynı zamanda, birlik fikri de gençleri hala çekmektedir. Bu; Danimarka'da herbirisi tikel bir partiye yönelmiş büyük politik gençlik birliklerinin sayılarının neden birkaç tane olduğunu da açıklıyor. Temas kuramadığım genç tutucular dışında tüm bu örgütlerin üyeleriyle tanışıp, konuştum.

Konumları önemli ölçüde komünistlerinkinden farklı olan, hatta kendilerini onların karşıtları olarak gören gençlerin görüşlerini tartışarak başlayayım.

Henrik Christensen (24 yaşında, büro işçisi ve ülkedeki en büyük gençlik örgütü olan Danimarka Sosyal Demokrat Gençlik Örgütü'nün uluslararası Sekreteri):

"Genç komünistlerle hiçbir resmi ilişki kurmuyoruz, ama, barış hareketinin de içinde olduğu birçok alanda işbirliği yapıyoruz. 1987'deki, ABD nükleer denemelerine karşı yürütülen kampanyada da görülebileceği gibi, bu işbirliği son derece yakın olabiliyor. Sözünü ettiğimiz o kampanya sırasında, pek çok insan genç komünistlerin Sovyet ajanları ya da buna benzer kişiler olmadığının farkına vardılar. Benim tanıdıklarım açık fikirli ve bağımsız görüşleri olan kişilerdir.

"Ne ki, biz sendikal hareket içinde, daha çok rakipler alarak kalıyoruz. Bazı sendikalarda (daha doğrusu, çoğunda) sosyal demokratlar yönetici rol oynuyor, komünistler ise muhalefette. Diğerlerinde, güçler dengesi tersine. Birliğin sendikal hareketi güçlendirdiği görüşünü iyi biliyorum. Ancak rekabet halindeki akımların onun içinde var olmasıdır ki, sendikal hareketi daha aktif hale getirmeye yarıyabilir. Danimarka'daki tüm sendikaların üyeleri sosyal demokratları izlerse, bunun hiç de iyi bir şey olacağını sanmıyorum."

Henrik ve örgüt üyesi arkadaşları, Sovyetler Birliği'nin perestroyka'sını da olumlu karşılıyorlar:

"Glasnost'la birlikte bu politika Danimarka'da çok popülerdir. Uzun yıllar boyunca Sovyetler Birliği son derece tutucuydu. Belki şimdi, ekonomik mekanizmasını geliştirmesi de mümkün olabilir. SSCB'de daha fazla politik özgürlükler olacağını ve farklı sosyal grup ve kesimleri saran tartışmaları izleyebileceğimizi de umuyorum. Mihail Gorbaçov'un bir keresinde söylediği gibi, sizin reformlarınız Batı'yı memnun etmeyi amaçlamıyor; Sovyet toplumunun bunlara ihtiyacı olduğu için bu reformlar başlatıldı. O'nun haklı olduğunu düşünüyorum. Değişim gerçekten gerekli ve bu, Sovyet insanının yararına olacaktır.

"Sosyal Demokrat Parti'nin kendisinden farklı olarak, genç Sosyal Demokratlar Danimarka'nın NATO üyeliğine ve ABD'ye aşırı güvenine karşı çıkıyorlar. Biz ülkemizin kendi savunma ve güvenlik politikasını izlemesini ve her iki süper güçten bağımsız olmasını istiyoruz. Bu bağlamda, şimdi Sovyetler Birliği'nde gerçekleştirilen şeyler, tutucuların, ABD'yle bağlaşıklığın yararlarına ilişkin temel argümanlarını ellerinden çekip almış oluyor. Bugün, artık şunu söyleyebiliriz: 'Bakın, Sovyet toplumu sizin iddia ettiğiniz kadar kötü değil...'

Sovyetler Birliği'nin çehresindeki bir değişikliğin, Danimarka'da komünistlere yaklaşımda köklü bir değişikliğe neden olmasını bekliyormusunuz?

"Bunu söylemek zor. Çoklukla halk onları, Sovyet hükümetini tamamen destekleyen ve onun görüşlerini yansıtan bir parti olarak görüyor. Ben kendim böyle düşünmüyorum. Ancak, bizzat komünist partinin kendisinde kimi değişiklikler olmadan, komünistlere yaklaşımın değişmesi zordur. Ama ancak böylelikle, yeniden parlamentoda sandalye kazanma şansı elde edebilirler."

Danimarka Komünist Partisi'nin küçük bir popülariteye sahip olduğunu söylüyorsunuz. Peki, 18-20 yaş arasında pek çok insanın Komünist Gençlik Birliği'ne katılması olgusunu nasıl izah ediyorsunuz?

"Komünist Gençlik Birliği'ne katılanların bazıları komünist ailelerden geliyorlar. Birliğin uzun süreden beri sendikalar, kolej ve yüksek okul öğrenci hareketleri üzerinde son derece güçlü bir etkisi var. Pek çok üyesi buralardan gelmektedir. Nihayet, geniş politik çevrelerde ve bir bütün olarak toplumda komünist partiye karşı mevcut olumsuz yaklaşım da, sık sık, gençlerin kesinlikle Komünist Gençler Birliği'ne girme nedeni oluyor. Bu son grup gençler, söz konusu çevrelere karşı koyuşta, bir komünist olmanın, sözgelimi bir sosyal demokrat olmaktan daha cesurane ve dikkat çekici bir yol olduğuna inanıyorlar.

Frank Stockholm (ekonomi öğrencisi ve Radikal Gençlik Örgütü[1] Yönetim Konseyi üyesi):

"Biz uluslararası işbirliğinin gerekli olduğuna inanıyoruz ve bu nedenle öteki ülkelerdeki gençlik örgütleriyle bağlarımızı geliştirmeye çalışıyoruz. Dünya küçülmüştür. Örneğin, Sovyetler Birliği'ndeki gelişmeler bugün bizi 20 yıl öncesinde olduğundan çok daha fazla etkilemektedir.

"Ne ABD, ne de Sovyetler Birliği hayranı olmama karşın, SSCB'nin son yıllarda, barışın sağlanması ve belli tip silahların yok edilmesine hazırlanılmasında büyük bir rol oynadığını kabul etmek zorundayım. Bu iyi bir gösterge. Doğu ve Batı nükleer silahların yokedilmesinde anlaşabilirler. Ancak, Rusya'da neler olduğunu ve onun dış politikasını yakından izlemeyi sürdüreceğiz. Şimdiye kadar, SSCB'nin ABD'den daha iyi olduğunu söylemek mümkün değildir."

Genç Radikaller, savaş karşıtı hareket içinde Komünist Gençlik birliği üyeleriyle işbirliği yapıyorlar. Frank, onların eylemliliğine, özverisine ve örgütlülüğüne işaret ederek şöyle dedi: *"Onlar olmadan, birşey yapabilmemiz çok zor olurdu."* Ne ki, *"Komünistler hareketi kendileri yönetmek istiyorlar ve genellikle, Rus kardeşlerinin yapmalarını söylediği herşeyi yapıyorlar"* diye de ekledi. Ona hayretle baktım, çünkü tanıştıklarım arasında böylesi ithamlarda ciddi olan ilk insan oydu. Yine de tutumunda ısrarlıydı: *"Fakat komünist partinin Sovyetler Birliği'ni tamamen desteklediği kanısıyla pek çok insan ona oy verecektir. Bunun yanısıra, onun sunduğu şey -Marksizm- şimdi başka yerlerde de bulunabiliyor ve Rusça da değil, Danimarkaca olarak."*

Henrik ve Frank'ın sözlerinden, ideolojik klişelerin yığınların -dolayısıyla da gençlerin- bilinç kalıpları içinde katı ve çelişkili biçimlerde var olduğu açıkça ortaya çıkıyor. Aynı zamanda, artık komünistlere ve sosyalist ülkelere yaklaşım Soğuk Savaş yılları arasında olduğu kadar da olumsuz değil. Politik önyargı yerini, giderek dünyanın yüzyüze olduğu tehlikelere karşı savaşımın gereklerine bırakıyor.

Danimarka Komünist Partisi'nin bir yöre komitesi aktivistlerinden biri olan **Sven Pederson,** hareketli ve ilginç Kopenhag çarşısının içinden geçtikten sonra, arabayı garın yanından sürüp, çöplüğe benzeyen, tek özelliği dükkanların vitrinlerindeki pornografi bolluğu olan, donuk bir sokakta park etti. *"Köşedeki gençlerden oluşan küçük kalabalığı görüyor musun? Onlar uyuşturucu düşkünleridir"* dedi. *"Burası onların buluştuğu yer. Onlarla bir kaç yıl rehabilitasyon merkezinde çalıştım. Bazılarının uyuşturucuyu bırakmasını sağlayabilirsin, ama pek çoğu yeniden düşüyor. Aslında, onlarla konuşmanın bir anlamı yok. Onlar politika dışı insanlar. Haydi gidelim. Seni oğlum Nicolaj'la tanıştırmak istiyorum."*

Uzun boylu, sarışın, bıyıklı bir genç adam olan **Nikolaj Pederson,** babasının aksine, komünist parti üyesi değil. Fakat seçimlerde komünist partiye oy veriyor, aynı şekilde, komünist gazete **Land og Folk**'un festivallerine[2] katılıyor ve çeşitli daya-

(1) Radikal Sol Parti, Danimarka politikasında ikili bir rol oynuyor. bir yandan, Poul Schlüter'in tutucu hükümetinin sosyo-ekonomik çizgisini destekliyor. Diğer yandan da, Danimarka Meclisi içinde bir (Amerikan orta menzilli füzelerinin Avrupa'da konuşlandırılmasına karşı) "anti-füze çoğunluğu" oluşturmak için, sosyal demokratların partisi ve iki sol partiyle birlikte hareket ediyor. Bugün, yönetimdeki koalisyonun çoğunluğunu daha güçlü bir silahsızlandırımı politikasını kabul etmeye zorluyorlar.

(2) Böylesi son festival, Kopenhag'da 1987 Ağustos'unda yapıldı. Festivale tek bir hafta içinde 150.000 ziyaretçi geldi. (Kopenhag'ın nüfusu 1.4 milyon, Danimarka'nınki ise 5.1 milyondur.) (Derginin Notu)

nışma girişimlerinde yer alıyor. Danimarka Komünist Partisi'ne ya da onun gençlik örgütüne girmeyiş nedenini şöyle açıklıyor: *"Yaşam insanın önüne pek çok ilginç şey sunuyor ve ben kendimi tümüyle politikaya adamak istemiyorum."*

"Neden, bir çok genç insan sola oy vermeye hazır durumdayken, bunların sadece birkaçı Komünist Partisi'ni destekliyor?

"Komünistler aktif ve konumlarını güçlendirebilmek için pek çok şey yapıyorlar. Land og Folk festivali Danimarka'da benzeri olmayan bir olaydır. Çok popülerdir ve çoklukla gençleri cezbetmektedir. Fakat seçimler tamamen farklı bir konu. Komünistlere son derece kızıl, sosyal demokratlara ise tutucu gözüyle bakılıyor. Bunun bir sonucu olarak sola sempati duyan gençler, komünistlerle sosyal demokratlar arasında bir yere sahip olan Sosyalist Halk Partisi'ni destekliyorlar.

"Bunun yanısıra, komünistler sık olarak 'eski kuşak' bir parti olarak görülmektedir ve komünist partiye karşı var olan tutumu değiştirmek uzun bir zaman alacaktır. Belki, kendisi de nispeten genç sayılan, DKP'nin yeni başkanı Ole Sohn partinin görünümünü güncelleştirmede başarılı olur. Bence, komünistler SSCB'yle ilgili herhangi bir konuda tutumlarını çok dikkatli bir şekilde formüle etmek zorundalar. Bu, Sovyetler Birliği'ne mutlaka karşı çıkılmalı, muhalefet edilmeli şeklinde anlaşılmamalı. Ancak, halkımız DKP'nin Danimarka'lı bir parti olduğunu görebilmeli. Bence bu bağlamda bugüne kadar yapılanlar yeterli değildir. Fakat, Sovyetler Birliği'ndeki perestroyka ve glasnost politikasının, bizdeki komünist parti ile halk arasındaki diyalogun yeniden başlamasına yardım edeceği olasılığını da dışlayamam."

Nicolaj'ın 23 yaşındaki kız arkadaşı **Gitte Frederiksen** (bir süper markette satıcı olarak çalışıyor ve dış ticaret okumayı planlıyor) hali vakti yerinde ve son derece tutucu bir ailede büyümüş, hiçbir zaman, komünistler için sarfedilmiş bir tek iyi kelime duymamış. Fakat kendisi pek çok komünist tanımış ve bunun son derece önyargılı bir görüş olduğunu farketmiş.

"Onları seviyorum" diyerek başladı ve şöyle sürdürdü: *"Fakat seçimlerde onlara oy vermem. Komünistler solun çok ucundalar, dünyayı yeniden biçimlendirmek istiyorlar. Beni korkutan işte bu. Danimarka'da bizlerin bir devrim istediğimizi sanmıyorum. Biz iyi, rahat bir yaşam sürmek istiyoruz. Bazen **Land og Folk**'u okuyorum, ancak onda bulduğunuz 'komünist partiyi destekle'dir. Okuyanı taraf tutmaya zorlamayacak şeyler üstüne, politik bakımdan yansız makaleler de yayınlasa iyi olur".*

Gitte, çeşitli partilerin programları hakkında iyi bilgi sahibi olmadığını, ancak eğer bir seçim yapmak zorunda kalsaydı, Sosyalist Halk Partisi'ni tercih edeceğini açıkça belirtti. O, komünistler hakkında bütünüyle iyi şeyler söyleyip, yine de Sosyalist Halk Partisi'ni desteklemeyi tercih edenlerden sadece biri.

25 yaşındaki devlet memuru **Ole Nielsen,** *"Bu parti etkisini artırıyor"* dedi. *"Komünistlerin pek çok konudaki tutumları benim hoşuma gidiyor. Ancak Sosyalist Halkçılara dayanan güçlü bir sosyal demokrasi, tutucu hükümete karşı tek gerçekçi alternatiftir.*(3) *Kuşkusuz sosyal demokratlar arasında sola yönelik bir eğilim sağlamak için çalışılabilinir, ama bu güç bir iş olacaktır."*

---

(3) 1982'den beri, Danimarka hükümeti tutucu lider Poul Schlüter yönetiminde, dört sağ kanat partiden oluşan bir koalisyondan oluşuyor.

Sosyalist halkçıların popülaritesinin(4) ardında yatan neden ortadadır. Geçenlerde, Danimarka'nın AET ve NATO'dan çıkması gibi, geniş destek gören istemler öne sürdüler. Silahsızlanma doğrultusunda elle tutulur adımlar atılması için çağrı yapıyor ve tutucu hükümetin izlediği sosyo-ekonomik politikayı da son derece eleştiriyorlar. Sosyalist Halk Partisi pek çok konuda Danimarka Komünist Partisi'ninkine yakın tutumlar alıyor. Ancak, seçmenlerin gözünde onlar, komünistler tarafından şampiyonluğu yapılan, toplumun radikal dönüşümü fikrine "çakılıp kalmış" değiller. Bu ise, Sosyalist Halk Partisi'ni, sosyal demokratlardan yeni yeni yüz çevirmiş olan seçmenler için makul kılıyor. Ayrıca, bu parti yığın bilincinde derin biçimde yer etmiş olan anti-komünist önyargılardan da etkilenmiyor.

Sosyalist Halk Partisi gençlik örgütünden **Claus Christoffersen** barış için savaşım, çevre koruması ile, pek çok ekonomik ve sendikal konuda partisiyle komünistlerin tutumunun pratikte aynı olduğunu vurguladı:

"Kuşkusuz, Komünist Parti Sovyetler'deki komünist partiyle yakın bağlar kuruyor" diye ekledi. *"Onları bağlayan tarihsel bağlar da var. Belki Danimarka'lı komünistler SSCB'ne belli bir borçları olduğunu düşünüyorlar. Ancak, onların 'herşeyleriyle Moskova'nın kuyruğuna takılı' oldukları, ya da, Barış kampanyasında, daha çok NATO'yu zayıflatmak amacıyla aktif davrandıkları şeklindeki iddialar anlamsızdır. DKP'nin Kuzey Avrupa'da nükleer silahlardan arındırılmış bir bölge fikrine karşı tutumunu ele alalım: Tamamen bizim ulusal çıkarlarımızla uyumlu. Genç komünistlere de saygı duyuyorum. Onlar çok sorumlu kişiler. Sık sık çeşitli girişimlerin örgütlenmesinde gönüllü oluyorlar ve hareket içindeki öteki güçler üzerinde egemenlik kurmaya değil, işbirliği yapmaya çalışıyorlar."*

Yine de sen bir SHP üyesisin, bir komünist değil. Neden?

"Bence onların disiplin anlayışı ve yapıları çok katı. Benim partim daha demokratik; bazı konularda tutumumuz günümüze daha uygun ve bizde katı ideolojik değerler o kadar önemli değil. Bence bu, belli bir görüşler kalıbına bağlı kalmaktansa, daha çok, kendi düşüncelerini korumayı isteyenlerin hoşuna gidiyor. Bunun yanısıra, komünistlerin pek çok teorik varsayımına da katılmıyorum.

"Örneğin 'sosyalizm' terimi SHP'nin programında da var, fakat farklı bir biçimde ifade ediliyor. Biz pek çok farklı partinin bulunduğu, fakat hiçbirinin tek başına lider pozisyonunda olmadığı, çoğulcu bir toplum kavramını işliyoruz. Kamu gelirlerinin ve zenginliklerinin adil bir dağılım için çalışıyoruz, ama sanayi ve hizmetler sektörünü, sosyalist ülkelerde olduğu ölçüde millileştirmenin gerekli olduğuna inanmıyoruz. Daha geniş demokrasiyi ve erkin merkezileştirilmemesini savunarak, iktidarın devletten uzaklaşmasını ve halka yayılmasını istiyoruz ki, böylelikle halk karar almada bağımsız davranabilsin."

Özetlersek, komünistlere karşı olumlu yaklaşım ve onların kimi fikirlerini ve önermelerini kabul etme, hiçbir şekilde, otomatik olarak komünist partiyi destekleme anlamına gelmiyor.

(4) 1981'deki yerel seçimlerde SHP oyların % 6.7'sini kazandı; 1987'deki parlamento seçimlerinde ise oyların % 14.6'sını aldı.

"Ben Komünist Gençlik Birliği'nin, bir savaş-karşıtı gençlik örgütü olan 'Next Stop' (Sonraki Durak) Kopenhag Komitesi'nden Natalia Nielsen'im."

Bu örgüt, 1987 baharında Danimarka'yı sarsan, *"Next Stop: Nevada"* kampanyasının asıl merkeziydi. Nevada çölü yakınlarındaki nükleer denemelere karşı bir protesto gösterisi yapmaya karar veren Danimarka'lı gençlerin bu barış girişimi geniş bir kamu desteği toplamıştı.

Girişimin örgütleyicilerinden biri olan Natalia, *"kampanyanın sonunu getirebileceğimize önceleri kimse inanmadı"* dedi. *"Fakat toplumun çok değişik kesimlerinden insanlar, 1 milyon Krondan fazla para toplamamıza yardım ettiler. Para 60 kişilik bir grubu ABD'ye yollamada kullanıldı. New York'ta Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri tarafından kabul edildik. Daha sonra deneme alanına doğru yola koyulduk. Yolumuzun üzerindeki şehir ve kasabalarda durarak, Amerikan barış aktivistleriyle birlikte konserler verdik, yürüyüşler, tartışmalar yaptık. Girişime Danimarka'daki gerçekten tüm gençlik örgütleri -Komünist Gençlik Birliği, Sosyalist Halkçılar, sosyal demokratlar ve Radikaller- katıldı.*

"Biz şimdi, gençler arasında, genel olarak gençler arasında üç-dört yıl öncesinde olduğundan daha geniş bir kabul görüyoruz. Kopenhag'da, anarşistler ve Squatter'ler bile bizle birlikte çalışmayı kabul ediyorlar. (Squatter'ler, binaları işgal eden ve terk etmemek için polisle dövüşen evsiz gençlerdir.)

"Fakat özellikle, bizim için yeni olan kesimler arasında çalışmalarımızı yürütmek hala zorluklarla doludur. Danimarka'daki insanlar komünistler hakkında pek çok uydurma duydu. Pek çok insan, bizim söylediğimiz fikirlerin kendimize ait olmadığına inanıyor ve bunların söylenmeye zorlandığımız ya da kitaplarda okuduğumuz şeyler olduğunu söylüyorlar. Eğer bu düşüncedeki gençlere, Komünist Gençlik Birliği'nin bir üyesi olduğunuzu söylerseniz, artık sizi dinlemeyeceklerdir. Bu nedenle, ilişki kurarken, havadan sudan konuşarak başlıyorum ve ancak beni sevdiklerini gördüğüm zaman, konuşmayı politik konulara çeviriyorum."

Benim izlenimim Danimarka'daki sol eğilimli gençlerin, Komünist Gençlik Birliği'ni, komünist partiden daha fazla tuttuğudur. Bu sadece, Komünist Gençlik Birliği'nin bir gençlik örgütü olmasından mı kaynaklanıyor, yoksa başka etkenler de var mı?

"Kuşkusuz, parti hakkındaki bilgilenmeleri ikinci elden olduğu halde, bizle doğrudan ilişkileri var. Ancak bir başka neden daha var. Partinin ciddi sorunlardan oluşan ağır bir yükü olduğunu düşünüyorum: Zamanın gerisinde kalıyor, yeterli esnekliği gösteremiyor ve hemen hemen hiçbir yeni çalışma biçimi kullanmıyor. Komünist Gençlik Birliği'nin bazı üyeleri bile partiye katılmaya hazır değil. Bunlar gençlik hareketinin atmosferini unutamazlar. Bizim yürüttüğümüz etkinlikleri düşünüyor ve ne kadar büyük olduğunu hatırlıyorlar. Fakat partide, ilgilerini çok az çeken geleneksel bir çalışma yürütmek zorunda kalacaklardır. DKP'ye son zamanlarda girmiş, ancak tam yerlerini bulamamış, yetenekli birçok genç aktivist tanıyorum."

Benzeri bir soruyu, Komünist Gençlik Birliği'nin bir önderi olan **Mogens Mogensen**'e yönelttim.

"Komünist Gençlik Birliği yalnızca partinin bir kanadı değil, aynı zamanda kendi haklarına sahip bir örgüttür" diye yanıtladı. *"Bizim amacımız mümkün olduğunca çok insanı ileri harekete katmak ve süreç içinde komünistlere katılmayı ikna etmektir. Şimdi Danimarka'da, Barış İçin Gençler gibi, yeni tip örgütler özellikle popüler. Barış İçin Gençler örgütü çok çeşitli çalışma biçimleri kullanıyor. Politik yürüyüşler ve bıktırıcı tartışmalar yerine, sık sık konserler ve resitaller düzenliyorlar. Biz, geleneksel olmayan biçimlerde hareket edebilmek, genç insanların hayal gücünü yakalayabilecek fikirler geliştirebilmek ve gençliği doğrudan ilgilendiren konularda (örneğin aşk) daha fazla tartışmalar örgütleyebilmek için, bu yeni görünümleri dikkate almaya çalışıyoruz. Belki bu da, Komünist Gençlik Birliği'nin partiden daha dinamik olduğu izlenimini yaratıyor.*

"Ancak bizim, partiyle ortak sorunlarımız da var. Sayıları az olmasına karşın, bazı genç komünistler, partiye girdikten hemen sonra Komünist Gençlik Birliği'ni bıraktılar. Düşünüyorum ki asıl neden, pek çok şeyi birden, bir kerede yapmaya çalışmamız ve militanlarımızın üzerine son derece fazla iş yükleyerek, çabalarımızı sık sık dağıtmamızdır. Sayısal güç bakımından, Komünist Gençlik Birliği'nin sosyal demokrat ve tutucu gençlik örgütlerinin gerisinde kaldığını da söylemek gerek. Son kongremizde, Birliğimizi bir yığın örgütüne çevirme görevini öne koyduk. Bunun yanısıra, Birliğin üyesi kalabilmek için gereken yaş sınırını aştığından ötürü Birlik'ten ayrılan pek çok üyenin Komünist Partisine katılmadığı olgusu da bizi uyardı. Görülen o ki, onlar da, herhangi birşeyi değiştirmenin çok zor olduğu, hantal bir örgüt biçiminden etkilenmişlerdir. Ben, partinin Komünist Gençlik Birliği liderlerine daha fazla dikkat etmesi ve onları parti etkinliklerine daha büyük ölçüde katması gerektiğini de düşünüyorum ve bu doğrultuda bazı adımlar şimdiden atılmış bulunuyor."

Danimarka'daki genç insanların duygularının, aktif sosyal yükümlülüklere karşı politik ilgisizlik, kişinin gücüne güvensizlik, sosyal soğukluk ve sık sık da, anlamsız radikalizme varana dek, büyük farklılıklar gösterdiği görülebiliyor. Fakat, burjuva basınının, daha birkaç yıl öncesinde bile sürekli sözünü ettiği evrensel ve umutsuz konformizm eksik. Ve komünistlerin, adeta içgüdüsel biçimde reddedilmesi gibi bir tutum da artık yok. Daha doğrusu, onları daha dinamik ve daha "genç" görebilmek gibi bir dilek var.

Danimarka Komünist Partisi Başkanı Ole Sohn'dan Bir Yorum

Ole Sohn 34 yaşında. Komünist Gençlik Birliği'nin yönetim kurulunun eski bir üyesi, sendikalarda geniş olarak çalışmış, gençler ve onların duyguları üzerine iyi bir bilgiye sahip. Ona, genç Danimarkalılarla yaptığım toplantı ve konuşmalardan edindiğim izlenimlerimi anlattım ve o da, bu doğrultudaki düşüncelerini dile getirdi.

Danimarkalı gençliğin duygularında son yıllarda değişiklikler oldu. Herşeyden önce, global sorunlara ilgi arttı. Bunlar gençlerin özellikle aktif olduğu konular. Oysa, on yıl kadar önce toplumsal sorunlar ve yerel konular dikkat merkezindeydi. 1987 yazında, Komünist Gençlik Birliği kolej ve üniversitelerde bir anket çalışması yürüttü ve öğrencilerin, özellikle silahsızlanma ve doğayı koruma projeleriyle ilgilendiklerini ortaya çıkardı. Pek çoğu Üçüncü Dünya'nın durumundan kaygı duyuyordu. Tutucuların üzerinde en fazla oynadıkları kişisel sorunlar, kariyer kaygısı öncelikler listesinde dördüncü sıraya düşüyordu. Bu değişimde, diğer öteki etkenlerin yanısıra,

bizim çalışmalarımızın ve Komünist Gençlik Birliği'nin sendikalar ile öteki gençlik örgütleri içindeki güçlü varlığının da önemli bir rolü olduğuna inanıyorum.

Partimiz her zaman, gençlerle ilişkileri daha ileri götürmeye çalıştı. Ne ki, komünistlere karşı olumlu bir görüşe sahip olan gençler arasında bile ne partiye ya da Komünist Gençlik Birliği'ne üye olan, ne de seçimlerde bizi destekleyen gençlerin de var olduğu gerçeği ortadadır. Komünist parti, genç üye akımına şiddetle bir gereksinim duymaktadır.

Buna birçok neden gösterilebilir. Komünist Partisi'nin meclisteki sandalyelerini kaybettiği 1979'dan beri, bunları tekrar ele geçirmeyi başaramadık. Bunun sonucunda, pek çok insan DKP'yi potansiyel bir parlamenter güç olarak görmemeye başladı ve oy vermekten de vazgeçti.

Ya da bir başka örnek alalım. Genç insanların çevre sorunlarına ne kadar büyük bir ilgi gösterdiğini ve bunun neden ileri geldiğini hepimiz biliyoruz: Söz konusu sorunlar özgül ilgileri gerçekten evrensel insanlık sorunlarıyla bağlıyor. Fakat biz çevre sorunlarını uzun bir süre ihmal ettik. Biz geleneksel alanlarımızda çalışmaya alışmışız. Komünistlerin sosyal etkinliklerinin son yıllarda düştüğünü de itiraf etmeliyim. Biz, gençleri kendisine çeken tartışmalarla pek az ilgilendik. Bundan dolayı, onlar üzerindeki etkimiz azaldı ve komünist partinin politik durumu ve seçimler sırasındaki konumları zayıfladı.

Kuşkusuz, Danimarkalı insanlar arasında anti-komünist önyargıların ve sosyalist ülkelere karşı kuşkulu tutumun hâlâ yaygın olduğu da belirtilmelidir. Yine de bu, bizi hatalarımızı esaslı bir şekilde analiz etme ve düzeltme gereğinden kurtarmıyor.

Özel bir konuya özellikle vurgu yapmama izin verin. Parti içi faaliyetlerimiz üzerine ciddi bir tartışma yapmamız bizim için çok önemli. Genç kuşak bazen DKP'nin "son derece katı örgütlendiği"ni ve "demokratik olmadığı"nı ileri sürüyor. Bu yüzeysel bir izlenim, ama temelsiz de değil. Herhalde bizim parti içi faaliyetlerimiz iyi örgütlenebilir ve biz kamuoyunun gözünde, düşündüğümüz kadar "açık" değiliz. Hemen şunu açıklamak isterim ki, parti politik yapısını zayıflatmak ya da demokratik merkeziyetçilik ilkesini revize etmek eğiliminde değiliz. Fakat insanlar bizim saralarımızda yürümekte olan tartışmalar, eleştiri ve özeleştiri ile, bizim şampiyonluğunu yaptığımız amaçlar hakkında daha iyi bir fikre sahip olmalıdırlar.

Komünist Gençlik Birliği'nden de öğrenebileceğimiz çok şey var. Gençlere, onların ilgilerini tanımak, onlara karşı olabildiğince açık olmak, ilginç tartışmalar ve (ister barış savaşımı, ister çevre sorunları çerçevesinde olsun) az rastlanmış yeni girişimler örgütlemek ve kültür alanında daha dinamik bir politika yürütmek için getirilen özgün önerilerle seslenmeyi planlıyoruz. Tüm bu eylemlerde, Komünist Gençlik Birliği ile partinin yöre ve kent örgütleri dinamik bir şekilde yer alacaktır.

İyimser olmak için bazı nedenlerimiz var. 1987 Eylül'ündeki parlamento seçimlerinde, komünistlere verilen oyların sayısı, geçen on yıldan beri ilk defa artış gösterdi. Barış, silahsızlanma ve köklü toplumsal reformların tutarlı savunucusu olmamız, sanırım, meyvalarını verecektir; çünkü herşeyden önce, bizim istemlerimiz Danimarka'daki pek çok genç insanın görüşleriyle uyumludur. Son olarak, sosyalist fikirler ve ideallerin savunucuları olan bizler, genç kuşaklara bilimsel bir dünya görüşü, güçlü bir hümanizm ve geleceğe güven gibi, özlenen, ama esaslı bir ideolojik bunalımla kıvranan bir toplumda bulunamayacak türden, belli değerler sunabiliriz.

HALKLARIN ZAFERE ULAŞACAĞI GÜN GELECEKTİR

Bu yılın 15 Ocak'ında, Dublin'de, İrlanda'nın önde gelen toplumsal ve politik kişiliklerinden, Nobel barış ödülü ve "Halklar Arası Dostluğun Güçlenmesi İçin" adlı Lenin ödülü sahibi Sèan MacBride 83 yaşında vefat etit. O, geniş çevrelerce tanınan bir kişiydi. İrlanda'nın eski dışişleri bakanlarından olan Sèan MacBride, uzun süre Uluslararası Hukukçular Komisyonu'nun Başkanlığını yaptı. 60'lı yıllardan ölümüne kadar, merkezi Cenevre'de bulunan Uluslararası Barış Bürosunun Başkanıydı. 1973-1976 yıllarında BMÖ Genel Sekreter Yardımcısıydı. Son yıllarda, ilerlemiş yaşına karşın yorulmak bilmeyen çalışmalarını sürdürmüştür. Sèan MacBride, ölümünden kısa bir süre önce, dergimizin ricası üzerine, barış mücadelesinin sorunları üzerine görüşlerini açıklamıştı.

Sèan MacBride

...Barış hareketine aktif olarak katılmamın nedeni savaşın doğasının değişmiş olmasıdır. Eskiden savaşlar ilkel silahlarla yapılırdı ve başlangıç tarihleriyle, yerlerini önceden söylemek mümkündü. Zamanla savaşlar giderek daha tehlikeli bir hal almaya başladı. İkinci Dünya Savaşı'nda insanlık 50 milyondan fazla yaşam yitirdi. Savaşın kurbanlarının yarısı sivil halktandı. Daha önce asla böyle bir durumla karşılaşılmamıştı. Savaş, üzerinde askerlerle sivillerin farkının gözetilmediği dev bir "ölüm alanı"na dönüşmüştü.

Şimdi ortada tüm insanlığın yaşamı gibi bir sorun bulunduğundan, kalıcı bir barışa ulaşılması gezegenimizin pek çok insanının temel amacı olmuştur. Ayrıca şunu da hatırlatayım ki, kimilerine muazzam kârlar getiren silah üretimi, gelişmekte olan ülkelerdeki açların önündeki ekmeğin bir parçasını daha koparmaktadır.

...Günümüzde, askersel blokların politik etkinliklerinin artması barış hareketini frenliyor. Bu bloklar tüm dikkatlerini "savunma" sorununa vererek, barış davasına kötü bir hizmette bulunmaktadırlar. 1988'de, BMÖ Genel Kurulu'nun silahsızlanma konusundaki üçüncü özel oturumu yapılacaktır. Ve savaş olasılığının tümüyle ortadan kaldırılması yolunda yükseltilen seslerin ne derece duyulacağı, halkların kendilerine, özellikle de büyük devletlerin halklarına bağlıdır.

İster Doğu'da, isterse de Batı'da olsun, barış hareketinin tüm aktivistlerinin, mücadelelerini nükleer silah denemelerinin durdurulması konusunda yoğunlaştırmaları gerektiğini düşünüyorum. Ayrıca, Irak ile İran arasında barışın sağlanması için uluslararası kamuoyunun elinden gelen herşeyi yapması gerektiği görüşündeyim...

Nükleer savaşa karşı çağrı deklarasyonunun bütün ülkelerin hukukçuları arasında yaygınlaştırılmasına büyük değer veriyorum. Uluslararası Barış Bürosu onlara yönelik bir çağrı yayınlayarak, nükleer silahın ve savaşın, uluslararası hukuk açısından yasadışı şeyler oldukları gerekçesiyle kınanmasını önermiştir. Deklarasyonumuza birkaç bin imza topladıktan sonra, onu BMÖ Genel Sekreterine iletmek istiyoruz. Ama-

cımız, tıpkı "Nükleer Savaşın Onlenmesi Için Dünya Doktorları" örgütü kapsamı içinde tıp adamlarının yapmış olduğu gibi, bu konuda hukuk biliminin tüm önemli temsilcilerinin onaylarını almaktır.

...Silahsızlanmanın inişli çıkışlı yolunda her adım -nükleer silah denemelerinin yasaklanması, orta menzilli füzelerin yokedilmesi, askeri hizmet yapanların sayılarının azaltılması- bir kazanım olacaktır. Bu konuyla ilgili olarak SBKP MK Genel Sekreteri M.Gorbaçov'u selamlamak ve onun; genel sağduyunun, parti ve hareketlerinin ezici çoğunluğunun, özünde doğal yaşama içgüdüsünün, tüm bunların, insanlığın kendi kendini yoketmesinin mantığıyla bağdaşmadığı yolundaki sözlerine tümüyle katıldığını belirtmek istiyorum.

7 Kasım 1917'de, Rusya Sovyetleri İkinci Kongresi, Lenin'in önerdiği Barış Kararnamesi'ni kabul etmişti. Bugün Sovyetler Birliği yöneticilerinin, yeni bir dünya savaşını önleme yolundaki çabalarında, 1917'deki gibi cesur ve kararlı olduklarını memnuniyetle belirtirim. Doktorların ve bilim adamlarının insanlığı hastalıklardan kurtarma yolunda kendi aralarında yaptıkları gibi, SSCB ve ABD gibi büyük devletlerin de, dünyanın nükleer tehlikeden kurtarılması için, daha sıkı bir işbirliğine girmelerini isterdim...

Nükleer silaha ve savaş tehlikesine karşı mücadele edenler pek çok düşkırıklıklarıyla karşılaşıyorlar. Ama, halkların zafere ulaşacağı gün gelecektir.

BİR GÜN BİLE ÖNCE DEĞİL!..
Roket Üslerinde Neler Oluyor?

Wolfgang Bartels
AKP (FAC) Rheinland-Pfalz Yöre Kurulu Sekreteri

"Eğer Sovyetler Birliği Batı'nın 'sıfır çözüm'ünü kabul ederse, elimde mum, sırtımda cübbe, Schongau'dan Altötting'e kadar yürüyeceğim" diye söz vermişti Bavyera Başbakanı Jose Strauss Şubat 1983'te. FAC Savunma Bakanı Manfred Wörner, Federal Meclis'te, aynı yılın Eylül ayında benzer sözler sarfediyor ve şöyle diyordu: "Eğer tüm dünyadan orta menzilli roketlerin kaldırılması amacımıza ulaşırsak, seçim bölgemden Bonn'a dizlerimin üzerinde yürüyerek gideceğim."

M.Gorbaçov ve R.Reagan, 8 Aralık 1987'de, Washington'da "sıfır çözüm" anlaşmasını imzaladılar ama ne Strauss, ne de Wörner, cübbe giymeye ya da başkente kadar 400 km. dizler üzerinde emeklemeye niyetli değiller. Onları alaya almak mümkün; ama biz, çok değil birkaç yıl önce, FAC'ne orta menzilli roketlerin yerleştirilmesinin engellenmesini isteyen barışseverlerle açıkça dalga geçen Bonn'daki sorumlu siyasetçi ve askerlere benzemek istemiyoruz. Sovyet-Amerikan zirvesi sonuçta barış hareketinin haklı olduğunu göstermiştir ve bu, silahsızlanmanın gerçekçi bir açılım olduğu anlamına gelmektedir. İki sınıf nükleer silahı yok etmek olanaklıysa, geri kalanları da neden yok edilmesin?

NATO ise, "sıfır çözümü" bir propaganda oyunu olarak önermekle işe başladı. Sovyetler Birliği buna yanaşmadığı sürece, bu önerinin kabul edilmemesi üzerinde bol bol konuşulabilirdi. Bu nedenle, NATO'da kimse sıfır çözümü ciddi olarak düşünmüyordu.

Ne ki Sovyetler Birliği, bu düşünceye kuşku ile yaklaşmakta haklıydı. Ne de olsa buna, aynı tür İngiliz ve Fransız roketleri, Kuzey Atlantik'teki savaş gemileri ile İngiltere'deki F-111 bombardıman uçaklarında bulunan roketler dahil değildi. Ama, Gorbaçov Rejkyavik'de esneklik gösterdi ve "sıfır çözüm"ü kabul etti. NATO, önceden verdiği söz üzerine kendini zor durumda buldu.

O dönemde, NATO Avrupa Birleşik Kuvvetleri Başkomutanı William Rogers şöyle yakınıyordu: "Kendi savlarımızın tuzağına düştük. 1981'de herkes, daha fazla silahlanmaya karşı çıkan herkesin tatmin edilmesi için 'sıfır çözüm'ün kabul edilmesi gerektiğine inanıyordu. Yalıtlanmış 'sıfır çözüm'ün doğru yol olduğu düşüncesine

kendimizi ve halklarımızı inandırdık. Geçmişte yaptığımız budalalığın farkına şimdi varıyoruz. Ancak artık çok geç."(1)

Gerçekten de, silahlanmayı isteyenler için artık çok geçti. Öyleyse, sıfır çözüm, NATO'ya, hele hele buna herkesten daha fazla ve inatla karşı çıkan FAC'ne hiç maledilemez. Bu nedenle, Yeşiller Partisi'nden milletvekili Dr. Alfred Mechtersheimer'in Nobel Barış Ödülü'nün barış hareketine ve Gorbaçov'a verilmesini önermiş olmasında şaşılacak bir şey yoktur.

Sovyetler Birliği-ABD anlaşmasının imzalandığı haberi, FAC'de Rhein'ın batısındaki dağlık ve esas olarak çiftçilik yapılan bir yöre olan Hunsrück sakinleri tarafından da ilgi ve büyük umudlarla karşılandı. Bunun nedeni açıktır: Bu yörede, Bell ve Haselbach arasında yer alan Kastellaun adlı küçük kasabada, birkaç yıl önce bir Amerikan roket üssü inşa edilmişti. Buraya, 96 kanatlı-roket yerleştirilecekti, ağaç yüksekliğinde uçan bu roketlerin Sovyetler Birliği'nin batı yakasındaki askersel merkezlere "operatif" vuruşlar yapması öngörülüyordu. Daha Aralık 1987'de, atışa hazır durumda olan 62 roketin konuşlandırılması tamamlanmıştı.(2)

Çevredeki çiftçi toplulukları arasında daha başından roketlerin konuşlandırılmasına karşı protestolar yükseldi. Hunsrück'de bir barış hareketi doğdu ve en küçük köylere kadar uzandı. Bugün bile, barış amblemi olan mavi güvercin, protestonun bir simgesi olarak, birçok evin penceresinde ve çiftlik girişinde asılıdır.

Bu türden açık bir protesto patlayışı beklenmiyordu, çünkü Hunsrück gibi kenarda köşede kalmış bir yerin halkı hükümet otoritesine güven duyuyordu. Ancak askeri personelin sürekli artması, Amerikan ordu tesislerininin habis bir ur gibi sürekli yavrulaması, tatbikatların, alçaktan uçan uçakların gürültüsünün neden olduğu gerginlik ve özellikle de, ilk vuruş silahı olarak kullanılacak türden nükleer silahların yarattığı korku insanları yeniden düşünmeye itti. Bunun yanısıra, yerel ve askersel yetkililerin enformasyon politikası da bir "güven bunalımı" yarattı: Silahların yerleştirilmesi gizlilik içinde yapıldı. Federal hükümet, her gün daha geniş inşaatlara girişildiği gözler önündeyken bile, Haselbach'a kanatlı-roketlerin konuşlandırılacağını inkar etti. Ne ki, barış hareketi her seferinde askersel belgeleri kamuoyunun gözleri önüne sermeyi becerdi ve böylece, halkı iyi bir şekilde bilgilendirdi.

Barış hareketi girişimlerinin tekrar tekrar Haselbach'ta ortaya çıkmasının nedeni işte budur. Örneğin Ekim 1984'de, barışseverler silahlanma ile işsizlik arasındaki ilişkiyi göstermek amacıyla, Haselbach'tan 210 km. ötede bulunan Duisburg'daki iş bulma kurumunun önüne kadar uzanan bir insan zinciri oluşturdular.

Gerçekten de, askeri üssün inşaatına harcanan para, Hunsrück'ün bozulan ekonomisine destek vermek için kullanılsaydı, bölgede büyük olasılıkla tek bir işsiz bile

---

(1) **Die Welt**, 2 Mart 1987

(2) NATO'nun roket kararı, sonuçta, üye ülkelere yaklaşık 10 milyar dolara mal oldu ve bu rakam, yalnızca doğrudan silah donanımı için yapılan harcamayı içermektedir. Buna, inşaat ve personel masrafları da eklenmelidir. Haselbach'daki binaların, koruganların ve nükleer silah depolarının yapımı için 250 milyon dolar harcandı. Bir adet kanatlı roket yaklaşık 3 milyon dolar değerindedir ve tüm bir silah sistemi (bilimsel araştırma harcamaları, yardımcı aletler ve kamyonlarla birlikte) kabaca 5 milyon dolara patlamaktadır. Haselbach'a konuşlandırılan 62 roket için bu, toplam 350 milyon dolar eder. Böylece, askerlerin yetiştirilmesi ve hazır hale halde tutulması için yapılan masraflar da eklenince, yalnızca Haselbach roket üssü için yapılan harcamaların 700-800 milyon doları bulduğu ortaya çıkmaktadır. İşte, böylesine büyük miktardaki bir para Haselbach'ta toprağa gömülmüştür.

kalmayacaktı. 70'li yılların sonlarında barış hareketinin, roketlere ilişkin NATO kararının devasa kaynakların tam anlamıyla israf edilmesi olduğunu ileri sürerek, 1.3 milyon markın bölgenin ekonomik ve sosyal gelişmesi doğrultusunda işe yarar biçimde kullanılması için somut bir öneri sunduğu hatırlanmalıdır.

Ekim 1986'da, ülkenin dört bir tarafından gelen 200 bin yurttaş, o sırada inşaatı sürmekte olan üsse roket konuşlandırılmasına karşı bir gösteri düzenledi. Bu, o zamana kadar Hunsrück'de gerçekleştirilen en büyük gösteri oldu. Bugün, bu bölgede her bir yeni askeri tesis inşaatı, anında halkın kararlı tepkisiyle karşılaşıyor.

Yine de, orta ve daha kısa menzilli roket anlaşması hakkında Hunsrück'de kimi kuşkular besleniyor. Hunsrück sakinlerinden kimilerinin bu konudaki görüşleri şöyle:

Willi Zimmer (Bell belediye başkanı): "Silahsızlanmaya yönelik bu adımı elbette selamlıyorum. Şimdi sorun, bu askersel arazinin gelecekte hangi amaçla kullanılacağıdır. Bu tesislerin kimyasal silahların depolanması için kullanılmasından korkuyorum."

Hartmut Pomrehn (Haselbach belediye başkanı): "Roketlerin gitmesinden memnunum. Bu roketlerin konuşlandırılması bizi sevindirmemişti. Ne ki, bu yerin askersel amaçlarla kullanılmasına devam edileceği de doğru. Tesis burada duruyor ve ondan kurtulmamız oldukça zor olacak."

Jutta Dahl (Bell'de rahibe): "Kanatlı roketler Hunsrück'den gidecek, bu iyi birşey. Ancak, hemen yerinde imha edilseler de, onlarla bir üç yıl daha burun buruna yaşamasak daha iyi olacak. Hunsrück halkı genellikle, böylesi bir antlaşmanın bağıtlanmasından son derece sevinçli. Ancak, olayların nasıl gelişeceği de açık değil. Tüm koruganların havaya uçurulduğunu ve tesislerin sivil amaçlarla kullanılmak üzere devredildiğini görmek büyük sevinç kaynağı olacaktır. Çocuklarımızla birlikte, bölgeyi yeniden ormanlaştırmak istiyoruz. Ama tesislerin genişletilmesinden ve inşaatın sürmesinden korkuyoruz. Halkın buna kayıtsız kaldığını sanmıyorum, aksine, üzüntü ve öfkeyle izliyorlar, çünkü halk bunun anlaşma ruhuna uygun olmadığını hissediyor."

Dahl'in mutluluğu bir tür endişeyle gölgeleniyor. Kocası, papaz Karl-August Dahl ile birlikte, Hunsrück barış hareketinde aktif bir yer almışlardı. Üssün önüne 96 mum yakılmasını öneren o olmuştu, mumlar uzaktan da görülebiliyor ve buraya yerleştirilmiş, ölüm taşıyıcı kanatlı-roketler hakkında bir uyarıyı temsil ediyordu. Dört yıldan bu yana, ana kumanda merkezinde, havanın güneşli mi, yoksa ayaz mı, karlı mı, yoksa yağmurlu mu olduğuna bakmaksızın, pazar ayinleri düzenlemişlerdi.

Bu kuşku ve endişeler haklı mıdır? NATO hakikaten silahsızlanmak mı, yoksa silahlanmak mı istiyor? Anlaşmanın imzalanması, onaylanmasına ve uygulanmasına kadar uzanabilecek mi? Çünkü SALT-II de Amerikan başkanı tarafından imzalanmış, ancak hiçbir zaman onaylanmamıştı. Anlaşmanın karşıtları ABD kongresinde çoğunluğu elde edemeseler de, antlaşmanın onaylanmasını geciktirebilirler, ya da ona, Sovyetler Birliği için kabul edilemez eklemeler yapabilirler. İşte, şimdi barış hareketi içinde tüm bu konular hararetle tartışılmaktadır.

Anlaşma, bölge halkı tarafından dikkatle inceleniyor. Amerikalılar, örneğin "verilecek bilginin teröristler ve öteki arzulanmayan unsurlar tarafından kullanılabileceği" iddiasıyla, konuşlandırılmış roketlerin sayısı ve yerlerine ilişkin kesin veriler içeren

anlaşma protokolünün yayımlanmasını engellemek istediler. Gorbaçov bu oyunu bozdu ve böylece, FAC'nde NATO resmi belgelerinde belirtildiği gibi 108 değil, 120 Pershing-II roketinin ve önceden açıklandığı gibi 256 değil, (62'si Haselbach'da olmak üzere) 309 kanatlı-roketin konuşlandırılmış olduğu ortaya çıktı. Ve bunun tam tersine, Sovyet roketlerinin sayısı hakkında yapılan açıklama, Batılı tahminlerin şişirme olduğunu ortaya koydu: NATO'nun öne sürdüğü 441 değil, 405 adet SS-20 ve yine 112 değil, yalnızca 65 adet SS-4 roketi konuşlandırılmıştı.

Gorbaçov'un Moskova'dan Washington'a gitmek üzere uçtuğu bir sırada, Haselbach'ın ana kapılarının, şimdiye kadarki en büyük roket tatbikatı için ardına kadar açılması işe uğursuz bir rastlantı olabilirdi. Bu tatbikata, 32 kanatlı-roket taşıyan sekiz seyyar fırlatıcı katıldı. Zirve görüşmeleri sürerken roketler sergileniyor ve yığınsal kırım silahlarının nasıl kullanılacağına ilişkin senaryolar sahneleniyordu. Roket fırlatıcıları geçerken, Hunsrück barış hareketinin mensupları bunları "Buna zirve mi diyorsunuz?" diyerek karşıladılar.

Hunsrück'den ve ülkedeki benzer yerlerden geçen herkes nükleer silahların hala ateşlenmeye hazır durumda tutulduklarını kendi gözleriyle görebilir. Haselbach'tan 12 km. kadar uzaklıktaki Hahn Amerikan hava üssünde, F-16 savaş uçaklarına yerleştirilmek üzere 150 nükleer bomba depolanmıştır. Ülkemizde, hiçbir şeye aldırılmaksızın yeni silah sistemlerinin konuşlandırılması için sahalar, askersel kamplar ve seferberlik depoları kurulmasına devam edilmektedir. Geçen Ekim ayı sonlarında örneğin, Pfalz'daki Ramstein Amerikan hava üssünde, iki hafta süreyle, üç yeni B-52 stratejik bombardıman uçağı görüldü. Amerikan ordu gazetesi **Stars and Stripes** bunun, askersel operasyonlarda nükleer silahların Avrupa sahnesine aktarılmasında bu uçakların kullanılabilmesinin provası niteliğinde olduğunu yazdı. Bombardıman uçaklarının Ramstein'da kalıcı olarak konuşlandırılıp konuşlandırılamayacağı, ya da, Ramstein'da yalnızca "kriz bölgeleri"ne hızla nakil için bir altyapının kurulmasının sözkonusu olup olmadığı henüz kesinlik kazanmamıştır. Ne ki, her bir B-52 bombardıman uçağının 12 kanatlı-roket taşıma yeteneğinde olduğu ve INF anlaşmasının havada konuşlandırılmış kanatlı-roketleri kapsamadığı iyi bilinmektedir.

Bir başka deyişle, ABD anlaşmayı daha imzalamadan, yeniden silahlanma yolları aramaktadır. Daha şimdiden, INF'nin yerine "yeniden silahlanma"dan ve "boşluğun" konvansiyonel silahlarla "doldurulması"ndan söz edilmektedir. FAC hükümeti kendi payına, Bundeswehr'in (FAC ordusu) geliştirilmesi yönünde adımlar atmaktadır; oysa savunma bakanının kendisi, enflasyon sarmalındaki bir ekonomide askersel harcamalar için nereden kaynak bulacağını bilemez durumdadır. Aynı zamanda da, Alman-Fransız askersel "dostluğu" deliğinden nükleer silahlar geçirmeye çalışmaktadır.

"SSCB ve ABD temsilcileri Washington'da karşılaşabiliyorlarsa, Amerikalılarla Almanlar da Hunsrück de karşılaşabilirler." Barış hareketinin, Haselbach kanatlı-roket üssü komutanı Albay Dennis K.Hummel'e gönderdiği mektupta böyle deniyordu. Geçmişte bu türden mektuplar görmezden gelinirdi, ama anlaşmanın imzalanmasıyla, şimdi ortaya yeni bir durum çıkmıştı. Albay mektuba yanıt verdi ve Noel'den iki gün önce, Simmern bölge idare binasının konferans salonunda karşılıklı bir görüşme gerçekleştirildi.

FAC tarihinde ilk kez, nükleer silahlardan doğrudan sorumlu üst düzeyde bir Amerikalı subay, bu silahların yarattığı tehdidin farkında olan barış hareketi aktivistleri ile yüz yüze geldi. Gerçi, daha önce de, roket üssündeki protesto gösterileri sırasında sık sık karşılaşmışlardı; ancak o zamanlar, tel örgülerin farklı tarafındaydılar.

Görüşme, kilit önemdeki sorunlarda görmezden gelinemeyecek farklılıklar olduğunu gösterdi. Her iki taraf da "sıfır çözüm"ü selamlarken, değerlendirmeleri farklıydı. Albay Hummel herkesin barış istediğini, ancak bu barışa nasıl ulaşılacağı konusunda görüşlerin farklı olduğunu açıkladı. NATO'ya göre, özgürlük içinde bir barışı nükleer silahlarla korumak zorunluydu. Birisinin, nükleer silahların kullanılmasından sonra ne tür bir özgürlük kalacağını sorması üzerine, Albay bir süre düşündü ve sonunda, bu silahların kullanılmasını düşünemeyeceğini kabul etti. Ama kanatlı-roketleri fırlatma emrine uyup uymayacağı sorulduğunda, "Evet uyarım, bu benim görevim" yanıtını verdi.

Albay Hummel, üsdeki 62 kanatlı-roketin geri çekilmesine ilişkin ayrıntılı planın ilkbahardan önce bitirilemeyeceğini söyledi. Roketler ABD'ye geri taşınacak ve orada sökülecekti. Fırlatıcılar taşıyıcılardan ayrılır ve hizmetten çıkarılırken, kamyonlar başka amaçlarla kullanılacaktı. Sökme işlemleri üç yıl alacaktı. Ancak bu sırada, üs görevlerini yerine getirmeye devam edecekti. Roket fırlatıcıları ile yapılan arazi tatbikatlarına ve manevralara, tesisleri genişletme çalışmalarına ve Amerikan askerleri için planlanan yeni binaların inşaatına ise hala devam edilecekti. Kaldırılması düşünülmeyen roket koruganlarının daha sonra ne için kullanılacağına karar verecek olan ise Federal hükümet ve NATO'ydu.

Görüşme sırasında, buna katılanlar ileride de bilgi alışverişinde bulunma kararı aldılar. Kumandan, barış hareketini, roketlerin geri çekilmesine ilişkin güncel çalışmaların gidişi hakkında bilgilendirileceği güvencesi verdi.

Aynı sırada... 6 Ocak 1988'de, Simmern mahkemesinde, Haselbach roket üssü önündeki barış gösterilerine katılanların 29'u hakkında açılan yeni davaya başlandı. O güne dek 110 gösterici, her birisi 1-2 aylık ücret tutarına ulaşan para cezalarına çarptırılmıştı. Para cezalarının toplamı 125.000 markı buluyordu. Ne yapmışlardı? Barış savaşçıları Kasım 1986'da ve 1987 yılının Mayıs ve Ekim aylarında, roket üssüne giden yolları kesmişlerdi. Yani, silahlanma yarışını protesto amacıyla yere oturmuşlar ve taşıyıcıların üsse giriş-çıkışını engellemişlerdi. Bunun üzerine polis tarafından sürüklenerek götürülmüşler ve yargının öğütücü çarkı içine atılmışlardı. "Şiddete dayalı kasıtlı davranış"ta bulunmakla suçlanıyorlardı. Sonuçta, davranışlarının tümüyle şiddetten uzak olduğuna inananlar, roket konuşlandırılmasına ilişkin şiddet eyleminin Federal hükümet kararıyla uygulanmasına karşın şiddete başvurmakla suçlanıyorlardı.

O gün, örneğin, Hunsrück yakınlarındaki Külz köyünden bir kız öğrencinin, 19 yaşındaki Heike Michel'in duruşması vardı. H.Michel mahkemede , engelleme eyleminde neden yer aldığını şöyle açıkladı: "Hunsrück'deki askerlerin nasıl arttığını görüyordum. Paskalya yürüyüşlerine, barış ayinlerine katıldım ve hiçbir şey bilmediğini iddia eden sessiz çoğunluğu, herşey olup bitmeden uyarmaya çalıştım. Yaşamın korunmasındaki sorumluluğumu üstlenmek istedim". Heike Michel kendisini buna ilk itenin, Federal Savunma Bakanlığı tarafından yayınlanan ve olası bir kanatlı-roket

kazasının (iddiaya göre bu olasılık çok düşüktü) önemsiz olduğunu, kaza olsa bile, hepsi hepsi çok sınırlı bir nükleer maddenin (plutonyum) roketten sızacağını yazan bir broşür olduğunu söyledi. Broşür, halkın korkması için hiçbir neden yok diyordu. Heike Michel bu yalana karşı protestosunu dile getirmişti ve ''şiddet eylemi''nde bulunmakta suçlanıyordu.

Bu dava henüz sonuçlanmadı, çünkü polis Heike Michel'in suçlu olduğunu kanıtlayacak video filmini mahkemeye sunamadı. Dava ileri bir tarihe ertelendi ve bunun ardından 15 dava daha açıldı.

Anlaşmanın imzalanmasından sonra bu tür dava bir anakronizm oluşturuyor: Cezalandırılanlar, roketlerin yok edilmesi için en kararlı ve cesur bir biçimde döğüşenler oluyor. Simmern'deki hakimler, suçlanan bir göstericinin şu sözleriyle karşılaştılar: ''Roketler sonunda Haselbach'tan gidiyor. Siz ceza vermeye daha ne kadar devam edeceksiniz?'' FAC barış hareketi koordinasyon komitesi, barış eylemlerine ilişkin davalara derhal son verilmesini ve daha önce hüküm giyenler için de af çıkarılmasını talep etmektedir.

Barış hareketi şimdi ne yapmalı? Hedeflerine ulaşmış mıdır? Hunsrück barış bürosunda çalışan Beate Ronnefeldt bu konuda o kadar emin değil: ''Daha yapmamız gereken yığınla şey var. Hunsrück askerlerle tıklım tıklım dolu. Yaklaşık 100 askeri tesis var, kanatlı roketler ise hala sökülmeyi bekliyor.'' Beate Ronnenfeldt barış bürosunun faaliyetlerini daraltmadığını, tersine genişlettiğini ve Sovyet-Amerikan anlaşması ışığında, başarının elde edilebileceğini anlayan yeni güçleri harekete geçirdiğini söyledi. Büro, karada konuşlandırılmış kanatlı-roketlerin öngörülen zamanda ortadan kaldırılmasını ve yeniden silahlanma başlatılmamasını yakından izliyor. İvedi ödevi, havada ve denizde konuşlandırılmış kanatlı-roketleri ve daha sonra da, öteki sınıflardan silahları yok etmek oluşturuyor. Barış savaşçıları şimdiden bu silahların kullanımıyla yapılan tatbikatlara son verilmesi talebinde bulunuyorlar. Anlaşmayı, barış doğrultusundaki etkin gayretlerin ilk adımı olarak görüyorlar.

Orta ve daha kısa menzilli roketler anlaşması önemlidir, çünkü silahsızlanma için yol açmıştır. Anlaşmanın tutarlı bir biçimde uygulanması, ardından bir ikincisinin, bir üçüncüsünün ve başkalarının gelmesi ve ana amaca, yani nükleer ve kimyasal silahlardan ve sonunda, her tür silahtan arındırılmış bir dünyaya ulaşmak için, uyanık olmak gerekiyor. Ancak, o amaca ulaşıldığı gün barış hareketi kendi misyonunu yerine getirdiğini düşünebilir; bundan bir gün bile önce değil!..

"Bu nükleer silahsızlanma süreci, içinde bulunduğumuz yüzyılın kilometre taşlarından birini oluşturabilir mi?" Yarbay Vyacheslav Granovsky vereceği yanıtı düşünürken sorumuzu yineledik. "Mümkündür. Geçenlerde Washington'da imzalanan anlaşma şimdiye dek ilk kez, iki sınıf nükleer silahın sökülmesini amaçlıyor. Bu, silahların eskimiş olmalarından ve yenilenmeleri gerektiğinden değil, dünyanın güvenliği için yapılıyor."

Acil bir durumda kendi tepkisinin ne olabileceği şeklindeki ikinci sorumuza duraksamadan yanıt verdi: "Emirleri yerine getirmek ve 'düğmeye basmak' benim askeri ve yurttaşlık görevimdir. Ama bizim askersel doktrinimiz esas olarak savunma amaçlı olduğundan, böylesi bir emrin yalnızca karşıt füzelerin bize gönderilmesi halinde verileceğinden eminim. Kuşkusuz nükleer silahların savaş zamanında değil, barış zamanında yokedilmesini tercih ederim. Böyle bir emrin yakında verilmesini umuyorum."

Bu diyalog Çekoslovakya'nın Hranice kasabası yakınındaki füze üssünde geçti.

TARİHİN DÖNEMECİNDE

Çekoslovakya'daki Füze Üssünden Haberler

... Koyu bir sessizlik, kürkü andıran ağaçlarıyla karla kaplı tepeler ve temiz hava, nükleer savaş olasılığının konuşulacağı ve nükleer füzelerle ilgili sorunların irdeleneceği bir yer değil gibiydi. Ama sabah boyu yol alarak geldiğimiz bu yerde öğrenmek istediğimiz tam da buydu. Önce, küçük Hranice kasabasına vardık ve sonra, yakın zamana kadar çok gizli olan Sovyet füze üssüne doğru yola koyulduk.

... Füze ormanın kenarındaydı. Büyük lastik tekerleklerin taşıdığı muazzam bir taşıyıcının üzerindeydi.

Nükleer taşıyıcı tiplerinin ayrıntılarını anlatan tanıtma kitaplarının ansiklopedi büyüklüğüne vardığı şeklinde iddialar vardır. Ama bize eşlik eden subay, füzeyi sadece birkaç kelimeyle anlattı: "... 500 ile 1000 kilometre arasında menzilli bir füze. Sovyetler Birliği'nde OTR-22, ABD'de SS-12 olarak bilinir. Tahrip amacıyla fırlatılan, konuşlandırılmış veya depolanmış yaklaşık 2500 orta ve daha kısa menzilli füzeden biri-

dir.'' Sonra beklenmedik küçük bir ayrıntıya değindi: ''Gerek Amerikalılar, gerekse biz her iki tip füzeden ve fırlatıcılarından, sergilerde ve müzelerde bulundurmak üzere, 15'şer adet muhafaza edebileceğiz. Kuşkusuz, güvenlikli hale getirerek.''

Hiç barış müzesi olur mu? Bunu şimdilik söyleyemeyiz. Şimdiye kadar savaşlarda 3.6 milyar insanın yaşamını yitirdiği hatırda tutulursa, bu çok güzel bir fikir gibi görünüyor. Böyle bir müzenin merkezi salonlarından birinde, nükleer bir felaket tehlikesini hatırlatan, bir zamanlar tüm yaşayan varlıkları yok etmek üzere olan bu füzeler sergilenebilir. Yalnız başlarına kaldıklarında çağdaşlarınca anlaşılamayan, savaşa karşı barış ve birlikte mücadele için seslerini yükseltmiş olan kişilerin isimlerini müzenin girişinde bir kaya üzerine kazımak çok uygun olurdu. Tarih onların birçoğunun isimlerini ve el yazmalarını muhafaza etmiştir. Bunlar arasında Paudalı Marsilius ile onun **Barışın Savunucusu** (1324) adlı broşürü, Rotterdamlı Erasmus ve onun **Barışı Savunma** (1517) adlı broşürü ve Avrupa'yı yeniden düzenleme projesi girişiminde bulunan, böylesine sınırsız barışçıl görüşlere sahip olan Çekoslovakya Kralı Podebradyli George da sayılabilir. Aslında böyle insanlar pek de yalnız değillerdi. Tarihçiler, M.S. 1500-1860 yılları arasında yazılmış 8.000 kadar böylesi belge bulunduğunu belirtiyorlar.

Daha çok kişisel olan bu protestolar şimdi yığınsal barış kampanyalarına dönüştü. 1815 yılında New York'ta Quaker D.Dodge tarafından kurulan dünyanın ilk barış örgütü de müzemizde onurlu bir yer almayı haketmiştir. Bilimsel-teknik devrim koşullarında uğursuz silahların dünyayı ürküttüğü bir dönemde, 20. yüzyılda, özellikle de onun ikinci yarısında yer alan barış faaliyetleri kuşkusuz daha büyük salonlarda sergilenecektir. Nükleer silahlardan arındırılmış bir dünya rüyasının gerçekleşmesi çabalarından dolayı, barış savaşçıları onurlandırılmayı hakediyorlar. Cenevre, Reykjavik ve Washington görüşmeleri sonucu imzalanan ve iki sınıf nükleer silahın yokedilmesini öngören ilk anlaşma nükleer alanda gerçek bir hamledir. Nükleer çağ henüz ufukta göründüğü bir sırada Albert Einstein'ın kaçınılmazlığını vurguladığı yeni politik düşüncenin bir zaferidir.

Savaştan ve barıştan yana güçler arasındaki mücadelenin tarihiyle ilgili daha fazla bilgi edinmek isteyenler Sovyet füzelerinin nükleer silaha sahip olmayan bir ülke olan Çekoslovakya'ya neden getirildiğini öğreneceklerdir. Hranice kasabasının olaylara şahit olan ve katılan kimi sakinleri şu hikayeleri anlattılar:

Vaolav Dohnal (ÇKP Kent Komitesi Birinci Sekreteri):
''1983 yılı kaygı verici bir şekilde sona eriyordu. Ne Avrupa ülkelerindeki insanların çoğunluğunun isteği, ne de uluslararası kamuoyunun haykırışı ABD Pershing II ve Cruise füzelerinin Avrupa'da konuşlandırılmasını engelleyemedi. Sovyetler Birliği karşı önlem almak zorunda kaldı ve askersel dengeyi korumak için bağlaşıklarıyla görüş birliğine vararak, anlaşma imzalandıktan sonra Demokratik Alman Cumhuriyeti'ne (DAC) ve Çekoslovakya'ya füzeler yerleştirdi. Bir Sovyet füze biriminin Jaslo kasabasındaki kışlaya yerleştirileceğini öğrenince dost sosyalist ülkenin subaylarına ve öteki elemanlarına, enternasyonalist görevlerini yerine getirebilmeleri için elimizden gelen yardımı yaptık.''

Kasaba halkının, hükümetinizin füzelerle ilgili kararına tepkisi ne oldu?

''Karar anlayışla karşılandı. Ama tüm insanların desteklediği söylenemez. Batı basını her Avrupalının gerek kendi ülkesinde, gerekse tüm kıtada nükleer silahlar gör-

mek istememesi gibi doğal bir istekten yararlanarak, insanlara, Sovyetler Birliği'nin karşı önlemleriyle ilgili çarpık görüşlerin propagandasını yaptı, saldırdı. Ama sonunda toz duman duruldu. Sovyet askerleriyle düzenlediğimiz eğlenceleri ve benzeri şeyleri canlı bir bir şekilde hatırlıyorum. Kadın örgütlerimiz, çocuklarımız ve ailelerimiz arasında çok iyi, sürekli temaslar vardı. Yılda iki kez Hranice kasabasında, son doğan Sovyet vatandaşlarının kaydı için tören düzenler, anne ve babasına hatıra olarak bir sertifika verirdik. Bir önceki yılda 52 bebek, geçen yıl içinde de 50 bebek doğmuştu..."

Josef Kral (Sigma işletmesinde metal işçisi, Sosyalist Emek Kahramanı):

"Çekoslovak-Sovyet dostluğunun ve aldığı biçimlerin ahlaki, sosyal ve politik anlamı veya anlamsızlığı üstüne tartışmayı gereksiz buluyorum. Dostların çifte standartlara gereksinimleri yoktur. Birlikte ayakta dururlar, birlikte yağmur gibi yağar, güneş gibi parıldarlar. Ve her biri, ötekinin yardımından yüzde yüz emin olma hakkına sahiptir."

Elena Dohnal (çocuk yuvası yöneticisi):

"30 yılı aşkın bir zamandır Hranice kasabasında oturuyor ve çalışıyorum. Yerli halk arasında çok tanıdıklarım vardır ve yaşamlarını, düşüncelerini biliyorum. Çok sayıda çocuk benim elimden geçti ve onların birçoğu şimdi yuva sahibi. Ve büyük ailelere sahip olmamız beni hoşnut ediyor. Tüm Avrupa'ya füzeler dikilmiştir ve bir kısmı hemen yanımızda bulunuyor. Peki o zaman geleceğe olan inanç nereden kaynaklanıyor diye sorulabilir. Ama bu inanç olmasa çocukların ne anlamı kalıyor? Ve tüm ulusların özlemini duyduğu gelişmeler sağduyuya olan inancımızı hala ayakta tutuyor. Umut ederiz bu, uluslararası ilişkilerde bir dönüm noktası oluşturur ve dünyada nükleer silahların tamamen kaldırılmasına doğru gidişe yardımcı olur."

Olga Rybecka (satıcı kız):

"Sovyet füzelerinin Çekoslovakya'da ne işi var diye sorulduğunda, ben de buna şu soruyla karşılık veriyorum: Ya Amerikalılar, onlar tüm füzelerini kendi ülkelerinde mi tutuyorlar? Füzeleri nerelerde bulunduruyorlarsa, oranın yerli halkı bunu onaylıyor mu? Bu 'onay'ı çok iyi hatırlıyorum. Bu, ABD'nin Euro-füzelerine gerçekten bir başkaldırı fırtınasıydı. Bonn'da, Londra'da, Roma'da her yerde insanlar bu füzelere karşı çıktılar. Washington anlaşmasını kuşkusuz onaylıyorum. Şimdi darboğazdan çıkmanın zamanıdır..."

Barışın kazanılabilmesinin başka yolu yok. Kazananı olmayacağı için nükleer savaşın anlamsızlığı açıktır. Silahlanma yarışı da kazanılamaz. Bu hepimiz için, kaybedilecek son oyundur. İnsan soyunun devam ettirilmesi zorunluluğu, insan soyunun ölümsüzlüğü aksiyomunun yerine geçmiştir.

Nükleer silahların azaltılmasıyla muazzam insansal, maddesel ve mali kaynaklar serbest kalabilir. İki örnek yeterlidir: 1985 yılında toplam 800 milyar dolar askersel harcama yapıldı. Bu parayla, 100 metrekarelik modern 20 milyon konut yapılabilirdi. Sovyetler Birliği, 1950'lerin sonlarında silahlı güçlerini tek taraflı olarak 1.200.000 kişi kadar azaltınca bu, ülkede konut yapım hızının ve emekli maaşlarının kısa zamanda iki katına çıkmasını sağladı.

Füze üssünde subaylarla ve öteki insanlarla konuşurken, **imhası planlanan askeri araçların sivil amaçlarla kullanılıp kullanılamayacaklarını** merak ettik.

Füze taşıyıcısının baş makinisti Asteğmen **Oleg Chikmaryov,** "Bu yapılabilir ve yapılmalıdır da", dedi. "Füzeleri taşıyan araçlar engebeli arazide gidebilir; sivil yüklerin, örneğin büyük çaplı gaz borularının taşınmasında çok kullanışlıdır."

"Anlaşmaya göre füzelerin ve bütün parçalarının imha edilmesi gerekiyor", dedi Yüzbaşı **Valery Strelchenko.** "Amerikalılar katı yakıtı yakmayı ve geri kalanları presde ezmeyi planlıyorlar. Biz füzeleri üçerli ya da dörderli gruplar halinde patlatacağız. Sovyetler Birliği'nin ve ABD'nin, füzelerini fırlatarak veya ateşleyerek imha etme hakları da var (ama bir seferinde 100'den fazla olmamak üzere).

"Nükleer başlıklara gelince, fizyona uğrayabilecek kısımları ayrılacak ve her iki taraf da bunları, uygun gördüğü şekilde kullanmakta serbest olacak. Bunlar yeniden işlenip, nükleer enerji santrallerinde kullanılabilir."

Er **Yuri İsakov,** "Şimdiye dek hep silahlardan konuştuk, ama asker arkadaşlarımla ilgili olarak da birşeyler söylemek istiyorum", dedi. "Füzeler yola çıkınca ordunun artık bize gereksinimi olmayacak. Her birimize iki ya da üç meslek öğretildi (füze taşıyıcısını idare edebilmek için bu gerekiyor) ve ülkede ek emeğe büyük bir gereksinim var."

Hikayemizi iki haberle sona erdirmek istiyoruz. Sovyet füze üssünün Çekoslovakya'nın Hranice kasabası yakınında bulunduğu sürece, personelle veya savaş araçlarıyla ilgili tek bir kaza olmuş değil. Varşova Antlaşması Örgütü Politik Danışma Komitesi'nin Mayıs 1987'de Berlin'deki toplantısında varılan anlaşma üzerine, Sovyetler Birliği bir iyiniyet gösterisi olarak OTR-22 (SS-12) füzelerini, taşıyıcılarını ve öteki teçhizatı DAC'nden ve Çekoslovakya'dan çekmeye karar verdi. Bu iş, iki devletin hükümetlerine danışılarak, orta ve daha kısa menzilli füzelerin kaldırılmasına ilişkin anlaşma daha yürürlüğe girmeden yapılıyor.

Füzeler 25 Şubat günü yola çıkmaya başladı.

Anatoly Danilevich
Georgi Tsagolov
(**WMR** dergisi çalışanları)

KANADA'DA BARIŞ BAĞLAŞIKLIĞI

André Jacob
Kanada Barış Bağlaşıklığı Başkanlık Konseyi üyesi
Quebec Eyaleti Barış Bağlaşıklığı Başkanı

Orta ve daha kısa menzilli füzelerin kaldırılmasına ilişkin Sovyet-Amerikan anlaşması yeni ümitler doğurdu. Washington zirvesinde oluşan durum, yıllardan beri uzlaşmaya varılması ve uçuruma doğru son hızla ilerleyen silahlanma yarışı trenini durdurmak için yıllarca mücadele eden savaş karşıtı güçleri yüreklendirdi.

Ancak NATO içinde, iki sınıf füzenin kaldırılmasına, başka ölümcül silahların artırılması koşuluyla razı olanlar var. Bu durumda, INF anlaşması tamamen anlamsız olur: Sağ el anlaşmayı imzalarken, sol el, kaldırılan silahların yerine daha korkunç olanlarını koyuyor.

Kanada hükümeti de yeni politikasıyla kesin bir tutum aldı. Hükümet şunu öne sürüyor: "İnsan ve maddi kaynaklarımız ne bugün, ne de gelecekte önceden görülebilecek bir süre içinde, dünyanın ikinci büyük ülkesini savunabilecek yeterlilikte değildir.. Bu hedefe yalnızca, NATO'nun güvencesi altında olan kollektif güvenlikle varılabilir... Kanada için en büyük tehdit, Sovyetler Birliği'nin ABD'ye, Kuzey Amerika'ya nükleer saldırı tehditidir... Bu tehdide karşı tek etkin denge unsuru, çeşitli tiplerde nükleer güce dayanan caydırma stratejisidir..."(1) Bu görüşler, silahlanma yarışına son verilmesinin istendiği şeklindeki resmi açıklamalarla kesinlikle bağdaşmıyor.

Füzelerin kaldırılması ancak NATO ülkelerinin nükleer caydırma stratejisinden vazgeçmeleriyle anlamlı olacaktır. Bu hedefe varmak için, ülkemizdeki barış güçlerinin barışçıl görüşleri halk arasında yorulmazcasına yayması ve hükümete baskı yapması gerekmektedir.

Kanada barış hareketinin gelişmesi, **çeşitli ulusların yaşamlarını sürdürmelerinin ve güvenliklerinin günümüzde karşılıklı bağımlı olduğunun** canlı bir kanıtıdır. Birincisi, evrensel olan nükleer tehlikenin kaldırılması istemini öne sürüyoruz. İkincisi, bu tehlikenin kaynağı Kanada'nın hemen bitişiğindedir; güney komşumuzun attığı adımlar kaygıları artırıyor ve halkı, daha somut anti-nükleer istemler formüle etmeye zorluyor. Nihayet, biz ve başkaları için bir başka kaygı kaynağı, kanımızca, ba-

(1) **Défis et engagements: une politique de défense pour le Canada.** Gournement du Canada, Ministere de la Défense nationale, Ottawa, 1987, s.17

ğımsız bir dış politika izlemeyi bırakan ve ülkeyi ABD'nin rehinesi durumuna getiren hükümetimizin tutumudur.

Peki, bizim savaş karşıtı güçlerimiz ne istiyor? Örgütlerimizin çoğu **Kanada hükümetinin askersel ve politik doğrultusundan** endişe duyuyorlar ve istemlerinin çoğu buna yöneliktir. Özellikle Kanada'nın ABD'nin askersel planlardaki yeri ve nükleer silahlanma yarışının tırmandırılmasındaki rolü gözönüne alındığında, bunun ulusal dar görüşlülüğün veya bencilliğin ifadesi olmadığı kanısındayım.

Amerikan Cruise füzeleri 1983 yılından bu yana ülkemizin topraklarında denendi. Ülkemizin NATO'ya daha çok katkı yapması, Batı Avrupa'daki Kanada birliklerinin artırılması, yenilenecek Kuzey Amerika Uzay Savunma Anlaşması (NORAD) çerçevesinde "yıldız savaşları" programına katılması ve kuzeydeki askersel tesis ve üslerin artırılması için ülkemize baskı yapılıyor. Kuzey Kutup bölgesi barışçıl işbirliği yerine, askeri bir hedefe dönüşürken; kuzey, erken uyarı sistemi, onlarca radar ve hava alanlarıyla, kolaylıkla Pentagon'un kontrolu altına girebilir.

Referandum bir yana, tartışma bile yapmaksızın hükümet Kanadalıların kaygılanmasına neden olan bir belge hazırladı ve yayımladı. **Savunma Üzerine "Beyaz Kitap"** caydırma stratejisini ve Kanada'nın silahlanma yarışına katılımını gerekçelendiriyor; hükümetin politikasının genel itkisinin, güç ve askersel bünyenin güçlendirilmesi yoluyla barışın sağlanması olduğunu gösteriyor. Her biri 500 milyon dolar tutarında, nükleer enerjiyle çalışan onlarca denizaltının ve aynı zamanda fırkateynlerin, tankların ve savaş uçaklarının satın alınması planları ancak askersel bütçenin büyük ölçüde artırılmasıyla gerçekleştirilebilir. Ama askersel bütçe geçen yıl zaten yüzde 10'dan fazla artırılmıştır.

Gerçekler, Kanadalıları hükümetin politikasını gözden geçirmeye zorluyor. Halkın dörtte üçü, Başbakan Mulroney'in askersel ve politik konularda bağımsız tutumunu terkettiği kanısındadır. Son yapılan kamuoyu yoklamasındaki rakamlar ülkede barış hareketinin neden mesafe kaydettiğini ortaya koyuyor.

Kanada Barış Bağlaşıklığı(2) ülkedeki barış güçlerinin büyük çoğunluğunu birleştirmektedir. Bağlaşıklık, Kanada'nın Cruise füzeleri denemelerini sürdürmekle, "yıldız savaşları" programına razı olmakla, nükleer silahlarla donatılmış gemi ve uçakların ülke topraklarını kullanmasına izin vermekle, nükleer silah parçalarının en büyük ihracatçısı olmakla ve nükleer silahların artırılmasına karşı pratik önlemler almayı reddetmekle nükleer silahlanma yarışını desteklediğini söylemektedir. Uyarı sesimizi yükseltiyoruz ve kendi topraklarımızın bir başka nükleer tırmanma bileşeni ve kaynağına dönüşmekte olduğunu açıklıyoruz.

Kanada barış hareketi, halkın bu durumda değişiklik yapılması isteğinden yola çıkarak, ilk kampanyasını, daha doğrusu mücadelenin ilk aşamasını başlatmıştır. Burada temel düşüncemiz Kanada'nın barış çabalarına katılması ve seçmenlerin, ülkenin silahlanma yarışından çekilmesine yönelik desteğini teşvik etmektedir. Kampanya hemen sonbaharda yapılacak Federal Parlamento seçimleriyle bağlanıyor. Seçmen-

(2) Kanada Barış Bağlaşıklığı, Kasım 1985'te kuruldu. 350 kadar grup ve derneği bir araya getiren bir örgüttür. Bu grup ve dernekler eyaletlerde ve topluluklardaki, kimisi politik olan, yaklaşık 1500 kadar daha küçük grubu birleştirmektedirler. Bunların 40 kadarı Quebec'tedir. Böylesi geniş koalisyonlar Ottawa, Winnipeg, Edmonton ve Vancouver'de de kurulmuştur.

leri, nükleer silahlara karşı platformda kampanya yürüten adayları desteklemeye teşvik ediyoruz. Kampanyamızın hedefleri Kanada'nın SDI projesine katılmasını durdurmak, ülkeyi nükleer silahlardan arındırılmış bölgeye dönüştürmek ve nükleer güçlerin denemelerini durdurmalarını sağlamak olarak özetlenebilir.

Bu kampanyayı sürdürürken, aralarında barış savaşçısı gruplar, sendikalar, gençlik örgütleri, kilise grupları, vb. de yer alan savaş karşıtı tüm güçler hükümetin politikasını çeşitli biçimlerde eleştiriyorlar. Bu örgütler yayın organlarında militarizm ve askersel-sanayi kompleksinin faaliyetleri üzerine incelemeler yayınlıyorlar, "Beyaz Kitap"dan alıntılar yapıp, içyüzünü açığa çıkarıyorlar. bu arada, barış örgütleri bu belgenin bir kopyasını herkesin gözü önünde yaktılar. Aktivistler çağrılar ve "Barış Karavanaları" için imza toplamak yerine, şimdi halkı Başbakana ve yasama organlarına protesto mektupları ve kartlar göndermeye teşvik ediyorlar. Birçok Kanadalı şimdi, belki de şimdiye dek ilk kez, ülke için esas ve ivedi olan barış ve yaşamın devamı platformunun, **bunu savunan parti ve hareketlerin saygınlıklarını artırdığını ve yığın desteği sağladığını** anladı. Ve barış politikası ilk kez bir seçim kampanyasında, kuşkuya yer bırakmayacak kadar önemli olan sosyo-ekonomik istemler karşısında (bu görüş bir ölçüde taraflı olsa da) egemen oldu diyebiliriz. Nihayet, bir adayın dış politika konusundaki konumu ilk kez, seçmenin ona karşı tutumunu belirliyor. Ülkemin insanları, seçim süreci aracılığıyla, hükümetin politikasını ve parlamentoda alınacak kararları gerçekten etkileyebileceklerini anladılar. Kanada'nın sosyo-politik yaşamındaki bu yeni olgu Barış Bağlaşıklığı'nın çalışma alanını genişletiyor ve etkisini artırıyor.

Kampanyanın bir başka önemli amacı da **Kanada'nın nükleer silahlardan arındırılmış bölge olmasıdır.** Hareket halkın ve yerel yönetim organlarının kararlarıyla ilan edilen, nükleer silahlardan arındırılmış bölgelerde birkaç yıldır gelişiyor. Kanada'da Quebec eyaleti kapsamındaki 100 kadar ve tüm ülke çapında ise yaklaşık 300 kadar yerleşim bölgesine ve ayrıca Manitoba ve Ontario eyaletlerine nükleer silahların sokulması ve bu topraklardan geçirilmesi yasaklanmıştır. Kanadalılar bu yollarla, güvenlikli bir dünya istemlerini dile getiriyorlar.

Ülkemizin ABD ile uzun bir kara sınır vardır ve iki büyük okyanus da, Sovyetler Birliği ile doğal bir sınır oluşturmaktadır. Politik ve coğrafi konumu açısından çok duyarlı ve büyük bir ülke olan Kanada'nın, iki büyük ülkeyi, yeni bir dünyaya doğru giden yolda, nükleer silahlardan arındırılmış bir halka olarak birleştirmesini gerçekleştirmek bizim açımızdan sorumlu ve gerçekçi bir görevdir. Ülkede nükleer silahlardan arındırılmış bir bölge oluşturulması sembolik bir hareketten ibaret değildir: Kanada ABD ve Sovyetler Birliği ile işbirliğini teşvik ederek ve **enerjik bir arabulucu** olarak, silahsızlanmada önemli bir rol oynayabilir. Ve biz Kanada'nın, nükleer silahlardan arındırılmış bir bölge olarak bu rolü yüklenmesini sağlamaya çalışıyoruz.

3 milyon emekçiyi bir araya getiren Kanada Emek Kongresi, başından beri Barış Bağlaşıklığı'na destek verdi. Bu iki güç ulusal çapta, eyaletlerde ve topluluklarda işbirliği yapıyorlar. Geçen ekim ayında düzenlenen Barış haftası çerçevesinde faaliyetlere hazırlanırken, örneğin, Quebec'teki insanlara özel eşgüdüm komitelerine ya da yerel sendika şubelerine başvurmalarını önerdik.

Katolik, Anglikan ve Birleşik kiliseler de savaş karşıtı harekette önde gelen bir rol oynuyorlar. Ayrıca Kanada Barış Kongresi, çevre platformuyla tanınan Yeşil Barış, Kadınların Sesi, dini ve etnik barış grupları, bilim ve sanat adamları grupları, kadın

ve gençlik örgütleri gibi, barıştan yana büyük örgütler de var. Kızılderililer ve Eskimolar gibi yerlilerin de faaliyetleri son zamanlarda arttı. Örneğin Eskimolar, geçen sonbaharda Goose Bay hava üssünde bir kamp çadırı kurarak çevreye verilen zararı, yaşam tarzlarında yapılan sınırlandırmaları ve yerli halkın haklarının çiğnenmesini protesto ettiler.

Tabanda, işyerlerinde, yerleşim bölgelerinde ve eğitim kuruluşlarında özellikle çeşitli ve geniş tabanlı barış eylemleri yapılıyor. Örneğin okullarda, barış için kültürel ve eğitsel faaliyetler ve gösteriler düzenleniyor; anne ve babalar, belediyelerde çalışanlar ve din adamları da okul çocuklarına katılıyorlar. Quebec'deki okullarda, Barış Günü ikinci kez düzenlendi. Eğitim Bakanlığı ve öğretmenler sendikası, okul aile birlikleriyle birlikte, barış ve silahsızlanma üzerine bir ders kitabı yayınladılar. Kimi bölgelerdeki Barış Günü faaliyetleri çocukların resmi ve kompozisyon sergileriyle, film gösterileri ve konserleriyle bir hafta boyunca sürdü.

Başlıca silah yapım merkezinin Quebec'te olması, bu eyaletteki barış güçlerinin faaliyetlerini özellikle önemli kılıyor; örneğin Montreal, uzay teknolojisinin önde gelen üreticisidir. Bu nedenle, Barış Bağlaşıklığı ekonominin askerileştirilmesinin ve askersel-sanayi kompleksinin genelolarakemekçi halk üzerindeki, işsizlik ve toplumsal programlar üzerindeki olumsuz etkilerini sergilemeye çalışıyor. İşçi sınıfı hareketi de, silah tüccarlarının "iyi niyeti"ne bağlı olmayan, toplumsal yarara hizmet eden işyeri sayısının azalmasından kaygı duyuyor. İlgili sendikalar yalnızca askersel üretimin azaltılması için kampanya yürütmekle kalmıyor, aynı zamanda, savaş sanayinin sivil sanayiye dönüştürülmesi için alternatifler üstüne araştırmaları da destekliyorlar.

Kökleri tarihte yatan bir etmen daha vardır: Fransızca konuşan Kanadalılar arasındaki milliyetçi duygular Quebec Barış Bağlaşıklığı'nın öteki eyaletlerdeki savaş karşıtı güçlerle etkin ve tutarlı bir şekilde işbirliği yapmasını önlüyor. Bu nedenle, ulusal çapta kampanyalar düzenlenirken ve Bağlaşıklığın eylemlerine katılırken, genellikle nüfusun çeşitli gruplarının olanaklarına uygun olarak, yerel örgütleri serbest bırakıyoruz. Böylesi girişimlerin pratik sonuçları nelerdir?

Tekellerin kontrolü altında bulunan iletişim araçları dünyada ya da ülkemizdeki barış hareketlerine çok seyrek yer veriyorlar. Yanlış bilgilendirme ve suskunluk halkı yanıltıyor. Burada bilgilenme açığını, mütevazi, ama çoğunlukla etkili bir şekilde kapatma yolu olarak, yerel (belediyelerin ya da kooperatiflerin) basının ve radyo istasyonlarının önemi ortaya çıkıyor. Montreal'de ve öteki kentlerdeki barış grupları gönüllülük temelinde, barış ve silahsızlanma üzerine haftalık radyo yayınları yapıyorlar. Biz kendimiz de haftada en az bir kez radyo yayınlarında silahlanma yarışını ve nükleer savaş tehlikesini önlemenin yolları, barış ve güvenlik koşullarında çalışma ve demokrasi üstüne, kısacası, tüm Kanadalıların ilgilendiği konularda tartışma yapma olanağına sahibiz. Böylesine çeşitli bilgiler veren ve yakından tanıdığı, birlikte yaşadığı ve çalıştığı insanların görüşlerini yansıtan bu bağımsız kaynaklara halk daha çok güveniyor.

Dış karışma olmaksızın kendi geleceklerini kendilerinin belirlemeleri hakkı için mücadele eden halklarla **dayanışma hareketinde** kalıcı barış, özgür ve bağımsız gelişme istemleri ve insancıl duygular dile getiriliyor. Birkaç yıl önce ülkede, "Aletler Barış İçin" belgisiyle bir kampanya başlatıldı. Kampanyanın amacı Nikaragua halkının, bağımsız gelişme hakkı için verdiği mücadeleyi desteklemektir. Bu moral bir desteğin ötesinde bir şeydir. Onlar için araçlar, tarım aletleri, okul araçları, yiyecek, ilaç

ve inşaat malzemeleri topluyoruz. Öğretmen sendikaları okullarda defter, kalem satıyor ve kazanılan paraları açılan fona yatırıyorlar. Gönüllü elektrikçiler, mühendisler ve inşaatçılar Nikaragua'ya gidip, halka gerekli araçları kullanmayı ve tarım teknolojisini öğretiyorlar. Hatta, bir balıkçılar ekibi bile kuruldu ve İngiliz Kolombiya'sındaki balıkçılar birliği, bir balıkçı motoru almak için para topladı.

Kanadalılar aynı zamanda ırkçılığa da şiddetle karşıdırlar. Kanadalılar sayısız gruplara ve birliklere katılarak, Afrika Ulusal Kongresi'nin toplantılarına, konserlere katılarak, protesto ve dayanışma mitinglerinde konuşmalar yaparak, kamuoyunun hareketlendirilmesine katkıda bulunuyorlar. Kamuoyu iğrenç Pretorya rejimini kınıyor, ırkçılara karşı etkin yaptırımlar uygulanması ve Nelson Mandela ile öteki barış ve eşitlik savaşçılarının serbest bırakılmaları istemleriyle, kendi hükümetlerine baskı yapıyorlar.

Kanada barış güçlerinin çok çeşitli faaliyetleri, olanaklı olduğunca en geniş ve aynı zamanda somut bir temel üzerinde bağlaşıklığın yaratılabilmesi için, bölgesel ve ulusal özelliklerin dikkate alınması ve bunlardan etkin bir şekilde yararlanılması gerektiğini gösteriyor. Nükleer silahlardan arındırılmış bir dünyaya ve çatışma yerine, işbirliği ve diyaloğa dayalı bir politikaya doğru ilerlenilmesine enerjik bir şekilde katkıda bulunmaya çalışıyoruz.

YIĞINLARIN ÖRGÜTÜ OLMAK

Valentin Amaro
Brezilya Komünist Partisi (BKP) Yürütme Komitesi ve Ulusal Yönetim Sekreterliği Üyesi

Bu yılın Mart ayında BKP 60. yılını doldurdu. Bu dönem boyunca BKP, yalnızca, Alman faşizminin ve Japon militarizminin bozguna uğratılmasından sonra ortaya çıkan devrimci yükseliş döneminde (1944-1947) legal olarak çalışabildi. O dönemde parti hızla yığınsallaştı, üye sayısı 2 binden 200 bine yükseldi. Komünistlerin artan etkisinden korkuya kapılan erktekiler partiyi yasakladılar. Yıllarca açık çalışma ve legal basın hakkını elde etmek için ısrarla mücadele ettik. Şimdi uğrunda mücadele ettiğimiz stratejik görev ise, BKP'ni *sadece üye sayısı açısından değil, aynı zamanda politikaya etkide bulunabilecek toplumsal bir güç olması açısından da yeniden büyük, yığınsal bir örgüte dönüştürmektir.*

Askeri rejimlerin 20 yıllık egemenliğinin sona ermesine ve toplum yaşamımızın birçok yönünün demokratikleşmekte olmasına bağlı olarak, BKP Ocak 1985'de Yüksek Seçim Mahkemesi'ne başvurarak, politik bir güç olarak resmen tanınması isteminde bulunmuştur. 100'den fazla parti kurucusunun imzasını taşıyan geçici Ulusal Yönetim Listesi ile parti bildirgesi, partinin program ve tüzük metinleri mahkemeye sunulmuştur. Belgeler **Diario Oficial** gazetesinde yayınlanmıştır.[1]

Politik partiler yasasının ilk gerekleri böylece yerine getirilmiştir. Mahkeme BKP'ni kuruluş sürecindeki bir parti olarak tanımış, ancak onu tümüyle legal bir örgüt olarak kabul etmemişse de, seçimlere katılma hakkı olan hukuksal bir kuruluş olarak partinin kabulüne karar vermiştir. Yasanın öngördüğü koşulların ikinci bölümünü de yerine getirmek gerekiyordu: En az 9 eyalette ve ayrıca belediyelerde partinin bölge yönetimini kurmak. Biz bu koşulları da yerine getirdik. Aralık 1987'de mahkeme, partiyi geçici olarak resmi kayıtlara geçirmiş, tümüyle resmen tanınması için de gerekli diğer koşulların yerine getirilmesi amacıyla, partiye bir yıllık süre vermiştir.

Yasalara göre, BKP'nin üye sayısı 9 eyaletteki toplam seçmen sayısının en az yüzde 0.5'ine ve bu eyaletlerdeki belediyelerde bulunan toplam seçmen sayısının en az yüzde 20'sine eşit olmalıdır[2] VIII. Kongremizde (1987) temsil edilen parti üyesi sayısı

(1) Brezilya'nın en eski gazetelerindendir. Şu anda resmi belge, karar ve kararnamelerin yayınlanmakta olduğu bir organdır. (Derginin Notu)

(2) Brezilya'nın nüfusu 140 milyondur. Bunların 70 milyonu seçmendir. Ülkede 23 eyalet, federal yöre ve 3 federal alan vardır. Belediye sayısı 4 binden fazladır. BKP'nin tüm eyaletlerde, federal yörelerde, Amapa alanında ve belediyelerin yüzde 8'inde örgütü bulunmaktadır.

10 bindi. Bu nedenle, içinde bulunduğumuz yıl parti üyelerini 23 kat artırmak gerekiyor. Bütün düzeylerde parti yönetimini seçmek için yaklaşık 367 kentte belediye konferansları, 23 eyalet, federal yöre ve federal alanda bölge konferansları düzenlemek ve daha sonra da, ulusal forumu toplamak görevi önümüzde duruyor. Ancak tüm bunlardan sonra, Yüksek Seçim Mahkemesi BKP'ni **tümüyle** tanımak zorunda olacaktır.(3)

Partinin önüne koymuş olduğu, parti üye sayısını birkaç kat artırma görevi, kuşkusuz cesurca alınmış ve çok çaba gerektiren bir görevdir. Ancak, bu kampanyanın politik önemi de tartışma götürmez. Bu görev, bir bakıma tarihsel bir çağrı; Brezilya komünistlerinin onur davasıdır. Parti yasaların gerektirdiği koşulları her yerde gerçekleştirmek yükümlülüğü taşımaktadır. Partinin resmen tümüyle tanınması partinin yaşamı ve geleceği için vazgeçilmezdir. Çünkü BKP *üretimin, politik, toplumsal, kültürel yaşamın tüm alanlarında çalışan, demokratik ve ilerici güçlerin blokunun kurulmasına geniş ve bilinçli olarak katılma yeteneğini taşıyan, gerçekten etkili politik bir güç olmak* zorundadır.

Elde edilen başarılar henüz o kadar büyük değildir. Ancak, partiye yeni üye alımı kampanyası Brezilya toplumunun geniş katmanlarının partimize gösterdiği olumlu ilgiye de tanıklık ediyor. Onlarca belediye bölgesinde, gerekli asgari parti üyesi sayısına ulaşılmıştır. 6 eyalette ve yörede kampanya başarıyla yürütülmektedir.

Örneğin Diadema'da (Büyük Sao Paulo belediyesi) partiye 500'den fazla yeni üye kaydedilmiştir. Bunların 400'ünü, yerel bir toplumsal örgütün başkanı olan Cesar Fantasia partiye çekmiştir. Bu başarının sırrı, onun insanlarla rahat ilişki kurabilmesinde, net bir ajitasyon yapmasında, sosyalist ülkelerdeki emekçilerin yaşamını yetkin bir biçimde anlatabilmesinde yatıyor. Basit argümanlara ve somut olgulara dayanarak, sosyalizmin kurulmasında yığınsal bir komünist partinin oynayabileceği rolü insanlara, inandırıcı bir biçimde açıklayabilmektedir.

Ancak ulusal kampanya genel olarak yavaş ilerlemektedir ve tatmin edici bir hıza erişmemiştir. Partinin "şişmesine" ve Marksist-Leninist parti niteliğini yitirmesine yol açacağı gerekçesiyle, kimi parti örgütleri bu kampanyanın yürütülmesine karşı çıkıyorlar. Kimileri de, partiye yığınsal üye alımının şu Leninci ilke ile çeliştiğini iddia ediyorlar: Ancak, parti program ve tüzüğünü kabul eden, parti örgütlerinden birinde çalışan ve parti aidatını ödeyen kişi komünist olabilir.

Biz açıklıyoruz: Eskiden, gerçekten de, BKP'ne üye alımında şimdikine oranla daha titiz davranılırdı. Ancak, yasalar uyarınca, bugün bizim üye sayısını artırmak, konferanslar yapmak ve her düzeyde yönetimleri seçmek için yalnızca bir yılımız var. Eğer bu koşullar yerine getirilemezse, parti resmen tümüyle tanınmayacaktır. Böylelikle o zaman, parti seçimlere katılamayacak, koalisyonlar kuramaycak, diğer partilerle anlaşmalar yapamayacak ve yeniden yasa dışı kalacaktır. Böylesi bir durum trajik sonuçlara yol açabilecek, ağır bir yenilgi anlamına gelebilir.

Kuşkusuz, partinin tümüyle legalleşmesi ayrı bir iş, onun gerçekten yığınsal bir örgüte dönüşmesi ayrı bir iştir. Biz, komünist partisine girmek isteyen herkesin yük-

---

(3) Bugün ülkede 17 politik parti vardır. Bunların yalnızca altısı resmen tanınmıştır: Brezilya Demokratik Hareket Partisi, Brezilya Trabalhist Partisi ve diğerleri. Geriye kalanlar legalleşme sürecinde bulunuyor, tümüyle kabul edilmeleri için uğraşıyorlar.

sek devrimci sıfatlara layık olmadığını biliyoruz. Kampanya alanlarda, sokaklarda, pazarlarda, mahallelerde, okullarda, fabrikaların yakınlarında, kısacası, alışılmamış koşullarda yürütülüyor. Ama bu kampanya, örneğin Sao Paulo ve Belo Horizonte gibi, sanayi merkezlerindeki büyük fabrikalara girmemizi, işçi sınıfının temel gruplarını etkilememizi sağlıyor. Olgulara bakmadan, böylesi bir yolla partiye girenlerin gerçek bir komünist olabilmesi olasılığını reddetmek ciddi bir yanılgı olur. Böylesi bir yaklaşım dünyayı değiştiren ve yeni toplum kuruculuğuna götüren görüşlerimizin gücüne ve inandırıcılığına güvensizlik anlamına gelir.

Bu nedenle, Ulusal Yönetim kampanyayı şu biçimde yürütmeyi öneriyor: Partiye yazılmak isteyenlere BKP'nin stratejik ve taktik amaçlarını kısaca açıklamak, daha sonra temel parti belgelerini ve geçici parti kimliğini vermek, bu belgeleri daha sonra parti üye kartı ile değiştirecek olan en yakın parti komitesinin adresini vermek. Partiye yazılan kişiye 8. Kongre'deki politik kararları, tüzük ve parti içi yaşam kurallarını incelemesi önerilir, daha sonra o kişi BKP'nin politikası, yapısı ve etkinlikleri üzerine kısa bir temel kurstan geçirilir. Bu kurslar tüm ülke çapında yapılmaktadır. Başka bir deyişle, mümkün olduğu kadar çok sayıdaki insanı kendi safımıza çekmeye ve sonuçta, bu yeni parti üyelerinin demokrasi ve toplumsal ilerlemenin aktif savaşçılarına dönüşmeleri amacıyla, onlara yardımcı olmaya çalışıyoruz.

Kampanya sırasında pek çok güçlüklerle karşılaşıyoruz. Örneğin, eski parti üyelerinden bir kısmı toplumsal yaşamın demokratikleştirilmesine inanmıyorlar. Çünkü, özü itibariyle, Brezilya'da anti-komünizm egemenlik sürüyor. Ekonomik, mali ve toplumsal bunalımların keskinleşmesi politik istikrarsızlığa yol açıyor, kitle iletişim organları her gün toplumun geri gitmesi ve askeri darbe tehlikesi üzerine haberler veriyor. Bu koşullarda, seçimlere katılabilmek için herhangi bir parti üyesinin ayrıntılı biyografik bilgileri içeren üç ayrı kayıt kartını doldurması gerekiyor. Bu kartlardan biri seçim mahkemesine, bir diğeri partiye veriliyor, üçüncüsü ise seçmende kalıyor. Doğal olarak bu tür formaliteler bir çok komünistte ve sempatizanda güvensizlik yaratıyor. Sabırlı açıklayıcı çalışmalarla, parti örgütlerindeki politik tartışmalarla, parti yöneticilerinin basındaki yazılarıyla bu türden endişelerin üstesinden gelmeye çalışıyoruz.

BKP'nin yıllardır yeraltında bulunmuş olması çeşitli sonuçlar doğurdu, çalışma biçimini etkiledi, illegal örgütlere özgü gelenekler yarattı. Şimdi koşullar değişmiştir. Komünist partisinin kendi içine kapalı, küçük, yığınlardan kopuk bir örgüt olarak kalmasına izin verilemez. *Biz, yüzbinlerce işçiye, köylüye, aydına, öğrenciye, kadına ve gence, kısacası, demokrasi için, halkın çıkarları adına özgür, bağımsız, ilerici ve sosyalizme açılan bir Brezilya için savaşmaya hazır olan herkese parti kapısını açarak, büyümek istiyoruz.*

Partiye yeni üyeler alma kampanyasını tehlikeye sokan en önemli engellerden biri de yazılı ve sözlü propaganda için, ülkenin iç bölgelerine giden ajitasyon birliklerinin gezi harcamaları için gereken masrafları karşılayacak gelirin yetersizliğidir. Bu nedenle, Ulusal Yönetim aynı zamanda mali yardım kampanyası da yürütmektedir. Bu konuda parti, demokrasinin gelişmesinden yana olan bu sürece BKP'nin olumlu katkı yapabileceğini kabul eden güçlerin etkili dayanışmasına ve işbirliğine güvenmektedir.

Kampanyanın başarısını garantileyecek diğer önlemleri de acil olarak almak gerekiyor: Tüm komünistleri kampanyanın gerekliliği konusunda ikna etmek, partiye yeni üye alımının niteliksel yönünü sürekli olarak kontrol ederek, komünistlerin ev ziyaretleri yapmalarını sağlamak, çalışmalardaki tekdüzeliğe ve eylemsizliğe son vermek, yarışmanın gelişmesine yardımcı olmak, yığın çalışmalarımıza yeni bir itki kazandırmak.

Tüm güçlüklere karşın, BKP'nin milyonların partisi olacağına inanıyoruz. Onun ulusal çapta, demokratik, savaşkan, dinamik ve emekçi halkın erkini kurma savaşımında yığınları yönetmeye yetenekli bir partiye dönüşeceğine inanıyoruz.